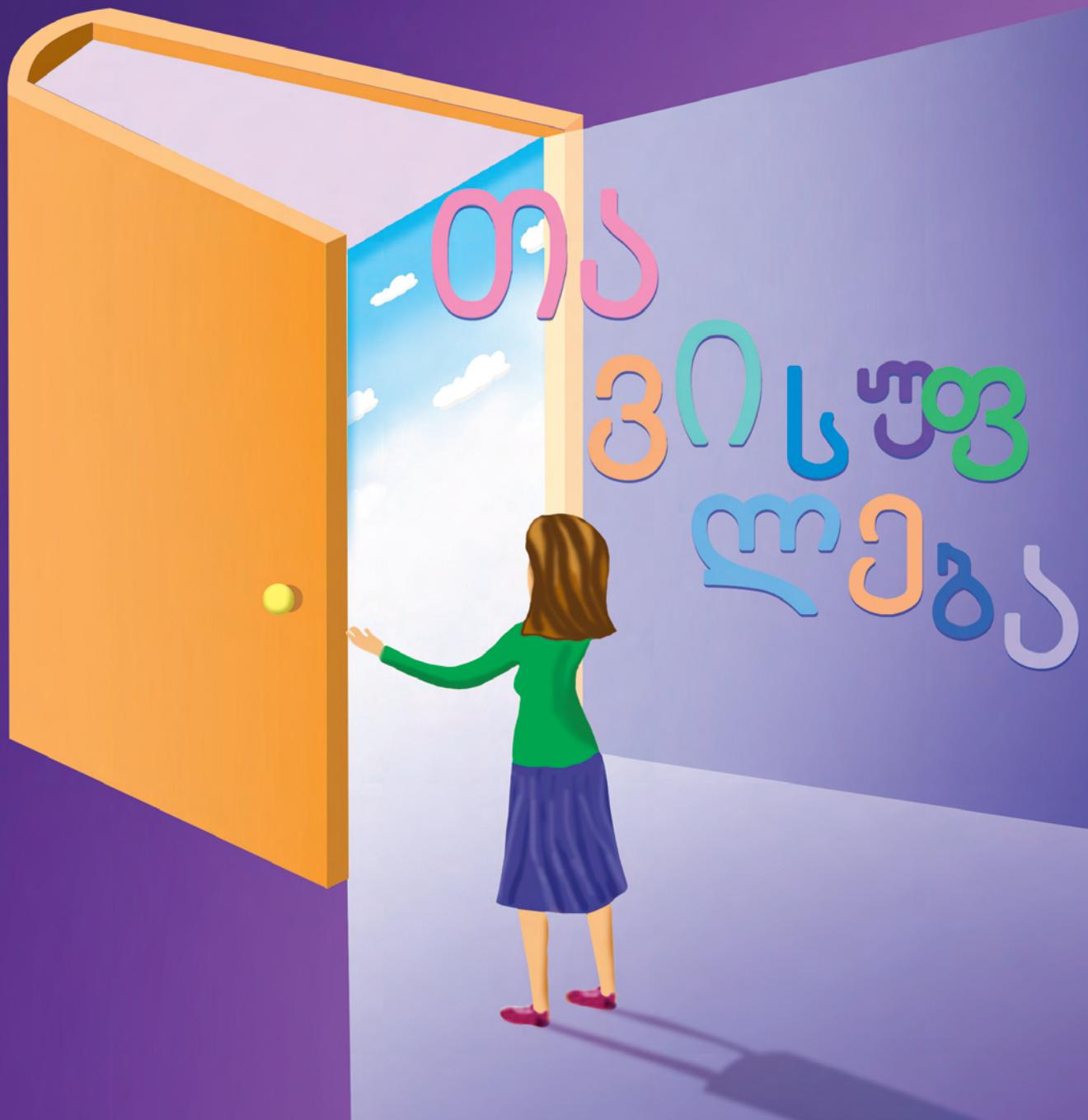
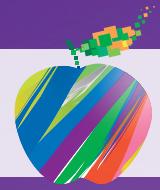


N 3 2022

მასწავლებელი



საქართველოს მასწავლებელი
ფინანსურული განცხადება



| მასწავლებელი
პროფესიონალი
განვითარებას
მოზღვდები
ნიმუში

ISSN N 1987-6149



ძვირფასო მასწავლებლებო!
შურნალი „მასწავლებელი“ და ინტერნეტგაზეთი „Mastsavlebeli.ge“ წარმოგიდგენთ

მასწავლებლის წიგნს:
„ინტეგრირებული გაკვეთილები“



მასწავლებლის წიგნი

ინტეგრირებული გაკვეთილები

თამთა დოლიძე
მანანა ბოჭორიშვილი
თინათინ გარდიაშვილი
ინა იმედაშვილი
ნისთან რათანი
მანანა სმინიაშვილი
დიანა ანფიმიძე
ირვნა მახარაძე
ნათია უჩავა
ლელა მანგოშვილი
მაია ფირჩხაძე
თამარ მურასიძე
მაია ჰალიაშვილი



15



უურნალი „მასწავლებელი“
საქართველოს ყველა სკოლაში
უფასოდ რიგდება და ხელმისაწვდომია
თითოეული მასწავლებლისათვის.

პროფესიული უურნალი
„მასწავლებელი“ გამოდის ორ თვეში ერთხელ.

მთავარი რედაქტორი:
ნატო ინგოროვა

რედაქტორები:
მანანა ბოჭირიძებილი,
ნანა მაჭავარინი

რედაქტორები:
ბერიკა შევაკიძე,
ნათა ნაცალიშვილი

სტილისტი:
ირმა ტაველიძე

დიზაინი:
ბესი დენდალა

მხატვარი:
მამუკა ტყეშელაშვილი

ქარეტორი:
ქეთიან ნაკლებიშვილი

ნომერზე მუშაობდნენ:
მაია ფირჩხაძე,
თინათინ ზარდაშვილი,
გურამ მეგრელიშვილი,
ლელა მანგიშვილი, მაია მერაბდე,
ლელა კატორაშვილი,
ქეთევან ისამიშვილი,
ქეთევან კობალაძე,
მანანა სენაშვილი,
თამათა დოლიძე, მეგი კავთუაშვილი,
ინა იმედაშვილი, მაია ჯალაიაშვილი,
თამათა სულაშვილი,
ნაცალისა არაბული,
ირმა კახურაშვილი, ნინი ლომიძე,
შორენა ტყეშელაშვილი

საკონტაქტო ინფორმაცია:
მასწავლებლთა პროფესიული
განვითარების ეროვნული ცნობრი.
მისამართი:
თბილისი, სანდრო ეულის ქ. 5,
ელ. ფოსტა: info@tpdc.ge

ფურნალის გამოცემულია შემდეგი:
სურაბეგი GCo. ატელიე: კობა კურტანძე.
ყველა უფლება კუთხით აფირის.

უურნალი გამოცემულია პუბლიკაციებში
გამოთხებული ბიუროში მოსახლეება,
შესახლება, არ ენთერებული მსპატილებელთა
პროფესიული განვითარების ეროვნული
ცნობრისა და „მასწავლებლის“ რედაქტორების
შეხედულებებს. ცალკეულ სტატიაში
დასახლებული ფაქტების უტურუარიბაზე
ასურის გენერალური სტატიის აღმოჩნდა.

ISSN 1987-6149 UDC 371.1
გ-374

www.tpdc.ge

ნატო ინგოროვა



არ ვიცი, დამეთანხმებით თუ არა, მაგრამ მგონია,

რომ სიტყვებს თავისი დრო აქვთ. სიტყვებისთ-

ვის ყავლის გასვლას არ ვგულისხმობ, არც ერთი

სიტყვის იმავე მნიშვნელობის სხვა სიტყვით

ჩანაცლებას. დგება დრო, როდესაც რამდენიმე

სიტყვა აქტიურდება და ჩვენს გარემოში მედია-

მედიუმებისგან ყველაზე ხშირად გვესმის.

ასი სიხარული

სიმღერისა და გაგებისთვის,

ასი სამყარო აღმოჩენისთვის,

ასი სამყარო გამოგონებისთვის,

ასი სამყარო საოცნებოდ.

ბავშვს აქვს ასი ენა

(და ასჯერ, ასჯერ, ასჯერ მეტი)...

მაგრამ მათ ჰპარავენ ოთხმოცდაცხრამეტს.

დამეთანხმებით, რომ ბოლო დროის ყველაზე

ხშირად ვიყენებთ სიტყვებს: „ევროკავშირი“,

„ევროპული ღირებულებები“, „თავისუფლება“,

„მშვიდობა“... მოკლედ, ამ სიტყვების დროა, სწორედ ამას ვგულისხმობდი.

მაგრამ სიტყვები, რომებსაც ხშირად ისე

ვაძბობთ, რომ მათი მნიშვნელობა არ გვესმის,

იღლებინ და ადრესატამდე იმ ენერგიით და

დამაჯერებლობით ვეღარ აღწევენ, ჩვენ რომ

გვინდა.

მაგრამ სიტყვები, რომებსაც ხშირად ისე
ვაძბობთ, რომ მათი მნიშვნელობა არ გვესმის,
იღლებინ და ადრესატამდე იმ ენერგიით და
დამაჯერებლობით ვეღარ აღწევენ, ჩვენ რომ

გვინდა.

ეს დღეებია, იტალიელი პედაგოგისა და პოეტის

ლორის მალაგუცის ეს ლექსი ამოვიჩემე – სინამდ-

ვილის თვალსაჩინო რეპრეზენტაციის ნიმუში:

ბავშვს აქვს ასი ენა,

ასი ხელი,

ასი აზრი,

ფიქრის, თამაშის, ლაპარაკის ასი გზა.

ასი, ყოველთვის ასი

გზა მოსმენისთვის,

აღტაცებისა და სიყვარულისთვის,

უურნალის ამ ნომრის ერთ-ერთ სტატიაში ასეთ

სიტყვებს ამოკითხავთ: „გაკვეთილზე მასწავლებელმა ათასი გზით შეიძლება გაუღის კარი

თავისუფლებას. ეს მისავე შინაგან თავისუფლებაზე დამოკიდებული, რომელსაც ანიჭებს

მას შემოქმედებითობა, არაშაბლონური აზროვ-

ნება, განათლებისა და შემცნებისკენ მუდმივი

სწრაფვა, სხვათა გამოცდილების გაზიარების

უნარი, სიახლეების მუდმივი გაცნობა და მათი

დანერგვის წყურვილი, ძველი და ახალი გზების

ორიგინალური სინთეზის სურვილი, მეთოდებისა

და სტრატეგიების თავისი კლასისთვის მოდიფი-

ცირების ჩვევა.

ასეა. სკოლის კარი ყოველთვის ღია უნდა იყოს

თავისუფლებისთვის, ხოლო მასწავლებელი უნდა

იყოს თავისუფლა ადამიანი. სხვაგვარად ჩვენ

მიერ ნათევამ სიტყვებს დამაჯერებლობა მოაკლ-

დება, ნდობას არ გამოიწვევს და ჩვენი მოსწავლე-

ებისთვის მნიშვნელობას ვეღარ შეიძენს. ასე რომ

არ იყოს, აღარ მოგვიწევდა უკვე მერამდენედ ქუ-

ჩაში გამოსვლა და ევროპელობისთვის ბრძოლა.



საგანმანათლებლო რესურსი

მაია ფირჩხაძე

8 | დიფერენცირებული დავალებები ეფექტური შედეგებისთვის

დიფერენცირებული დავალებების შეთავაზებით მასწავლებელი ქმნის ისეთ სიტუაციას, რომელშიც ყველა დონის მოსწავლის ცოდნა და უნარები გამოვლინდება. ასეთი დავალებები ხელს უწევს მოსწავლის განვითარებას, აჩვენებს მის დრამულას, ათვისებული ცოდნისა და უნარების სარისს;

თინათონ ზარდიაშვილი

12 | რა იციან მოსწავლეებმა გარემოს დაცვითი მიმართულებებით

საქართველოს რვაასამდესკოლა ჩართულია, „ახალი სკოლის მოდელში“. პროექტის ერთ-ერთი მოცავაა კონსტრუქტივისტულ საგანმანათლებლო პრინციპებზე დაფუძნებული საცოლო კურსულების განვითარება და დანერგვა. ამ პრიკანს განსახორციელებელად პროექტში ჩართული საჯარო სკოლები გეგმვენ და ახორციელებენ სასკოლო პროექტებს.

15 | გერამ მეგრელიშვილი მხატვრული წერის გაკვეთილები

წერილების ეს ცვლილობით მასწავლებელია და ყველას, ვისაც საკუთარი მხატვრული ტექსტის შექმნაზე უფიქრია, გამოადგება. გამოადგებათ პედაგოგისაც, რადგან დაეხმარებიან პატარებს, თავინთო უნიკალური და საინტერესო საყიდეო შექმნან. გამოადგებათ შშობლებსაც, რათა დაიხახონ, რას ფიქრობენ, რას გრძნობენ და რა აწუხებთ ან უსარით მათ შვილებს.

32 | ლელა მანგოშვილი პორალექსირი დავალება – პირადი თვალსაზრისის გამოხატვა

აღმატა ყველა აღმოჩენილა სიტუაციაში, როდესაც მისი მოსაზრება სწორად გაუგიათ და დაუცალებითა ან პირიქით, არ მიუღიათ. რატომ?

46 | მაია მენაბდე მისი ლექსები

აკა მორჩილაძემ ზრანკურტის წიგნის ფესტივალზე თქვა, საქართველო უფრო პიეზის ქვეყანა და ახლა მე, პროგანგოს რომელ ვლაპარაგიბ, უხერხულად ვარძნის თავს. ქრონიკ პიეზიაში ასეთი სისახლი ასაულმა უკრაინის მმართველ დამსრულებული, რომ მართალია აკა: მწერალი მაინც რჩება საქართველოში გამორჩეულ ფიგურად. ეს ისეთი ადამიანია, რომელიც ყოველთვის იქ არის, სადაც ყველა არასდროს არ არის და იმავდროულად იქ არის, სადაც ყველა ყოველთვის მოიყრის თავს“.

52 | ლელა კოტორაშვილი სიტყვობანა – სახალისო თამაში ლექსიკური მარაგის გასამდიდრებლად

მრავალუროვანი სასწავლო ტექსტების წაკითხვა რთულია, თუკი ბავშვებს სიტყვათა მნიშვნელობა არ ესმის. კითხვა ამიღებებს ლექსიკურ მარაგს, თუმცა სიტყვებზე მიზანიმიმართული მუშაობა აუცილებელია. ტექნოლოგიურ საყიდეობის ბავშვებს დიალოგის, ამბის თხრობის დრო თითქმის არ რჩებათ.



განათლების ფსიქოლოგია

ქეთევან ოსიაშვილი

36 | რა მომოსახვითი მეგობარი – ნორმა თუ კათოლოგია?

მართლა საშიშია თუ არა წარმოსახვითი მეგობრის ყოლა? წარმოსახვითი მეგობრები ყველაზე ხშირად 3-დან 5-წლამდე ასაკის პატარებს ჰქონია. ეს სავსებით ნორმალური მოვლენაა, ამა თუ იმ ფორმით სკოლამდელი ასაკის თითქმის ყველა ბავშვის ცხოვრებაში შეინიშნება და პირდაპირ კავშირშია შემოქმედებითი უნარებისა და წარმოსახვის განვითარებასთან.





მასტავლებელი

www.mastsavlebeli.be

სავარგონის სამართლებრივი სამსახური

www.mastsavlebeli.be

განათლება -

თავისუფლებას!



ინტერნეტგაზითი

www.mastsavlebeli.ge

27 წასტასია არაბული

მარტივი მათემატიკური სავარგონები
საბავშვო წიგნებიდან

28 ირმა კახურაშვილი

დისციპლინა - დასკისა და საყვედურის გარეშე

29 ნინო ლომიძე

სიუჟეტი

30 შორენა ფილიშვილი

„ბავშვთა აღზრდა“ – წიგნი მშობლებისა და
მასწავლებლებისთვის

საქართვაშორისო გამოცდილება

ქეთევან კობალაძე

43 | ზრდასრულობა – სირთულეები და გამოწვევები

სარკეში ჩახედვას კიდევ ერთი სასარგებლო
მიზანი აქვს – მშობელმა უნდა გაარკვიოს, ხომ არ
აქინებს მშობლის უნარებსა და
შესაძლებლობებს,
როდესაც ცდილობს,
თავიდან
ააცილოს სამომავლოდ
ცუდი შედეგები.



მდგრადი განვითარება

მანანა სეხნიაშვილი

39 | აქტივობები, მდგრადი განვითარებისთვის

ძალიან საინტერესოა, რას ფიქრობენ ჩვენი მოსწავლე-
ები გარემოს დაცვის მათ მტრებისა და დამოკი-
დებულებების მიმართ ინტერესი განსაკუთრებით
ძლიერდება წლის ბოლოს, როცა კიდევ ერთ თაობას
უშვებ დამოუკიდებელი ცხოვრების გზისე, როცა თან
გიხარია და ამაყობ და ამავე დროს, უზომოდ გიჭირს
გამშობება.

მოსაზრება

მაია კალიაშვილი

4 | კარი გავუღოთ თავისუფლებას

გაცვეთილება მასწავლებელმა ათასი გზით შეიძლება
გაუღოს კარი თავისუფლებას. ეს მისავე შინაგან თა-
ვისუფლებაზე დამოკიდებული, რომელსაც ანიჭებს
მას შემოქმედებითობა, არაშებლონური მტროვნება,
განაღლებისა და შემეცნებისკენ მუდმივი სწრაფვა,
სხვათა გამოყდილების გაზიარების უნარი, სიახლე-
ების მუდმივი გაცნობა და მათი დაწერვის წყურვილი,
ძვლილი და ახალი გზების ორიგინალური სინთეზის
სურვილი, მეოთხებისა და სტრატეგიების თავისი
კლასისთვის მოდიფიცირების ჩვევა და სხვა.

თამთა დოლიძე

19 | როლივის სწავლება ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში

სკოლებში მიმდინარე სასწავლო პროცესის
რელიგიური ინდიქტრინაციისთვის გამოყენება
ერთ-ერთი ყველაზე სენსაციური საგანმანათლებლო
დილემაა. მასათხოვან დაკავშირებული ეთიკური
წრნაალმდეგობები, რომელთა დაძლევაც საკულტო
საზოგადოებას უწევს, მნიშვნელოვან გავლენას
ახდენს მასწავლებლის, მოსწავლისა და მშობლის
ურთიერთდამოკიდებულებების. იმის კითხვა:
ეთიკურა თუ არა სკოლაში რელიგიის სწავლება?

მეგი კავთუაშვილი

22 | როგორ ადვიზარდოთ ბავშვი ინკლუზიური ღირებულებებით

როგორი ადამიანი იქნება ჩვენი შვილი, როცა
გაიზრდება? – ეს კითხვა ყველა მშობელს გვაწუხებს,
პასუხად კა მრავალი ჩვენგანი ამბობს: „მთავარია,
ბედნიერი იყოს!“

ინა იმედაშვილი

25 | როგორ ვასრავლოთ სამშობლოს სიყვარული

საიდან იბადება ან ყალიბდება სამშობლოს ამდაგვარი
გაგზა და სიყვარული? ჩვენ გვიყვარს სამშობლო?
როს გაღება შეგვიძლია ქვეყნისთვის, თუ ამის
საჭიროება დადგა? როგორი იქნება ჩვენი არჩევანი:
პირადი კეთილდღეობა (შესაძლოა დრობითიც)
თუ სამშობლოსთვის ამ კეთილდღეობაზე უარის
თქმა? თავისა და მთხობების გაწირვა? რატომ განდა
და გაუფერულდა ჩვენს ეპისტოლის ისეთი ცნებები,
როგორც თავაწირვა და თავშეწირვა?

თემურ სუყაშვილი

54 | ნეიტრალიტეტი და მასთან დაკავშირებული ნიუანსები

მოსწავლეებისთვის სწორი, გადამოწმებული და
ობიექტური ინფორმაციის მიწოდება დღეს ისე მნიშვ-
ნელოვანია, როგორც არასდროს. შემცირების პროცესი
აღმოჩენებს, კრიტიკულ და დამოუკიდებელ მტრო-
ნებას უნდა უკავშირდობოდეს, ამიტომ სწავლა-სწავ-
ლების დროს მოსწავლეებს უნდა დაგუარიგოთ სივრცე
ფიქრისთვის და არა შეა პასუხები მივაწოდოთ.



მაია კალიაშვილი

კარი გავუღოთ თავისუფლებას

გაკვეთილზე
მასწავლებელმა
ათასი გზით შეიძლება
გაუღოს კარი
თავისუფლებას. ეს
მისსავე შინაგან
თავისუფლებაზეა
დამოკიდებული,
რომელსაც ანიჭებს მას
შემოქმედებითობა,
არაშაბღონური
აზროვნება,
განათლებისა და
შემეცნებისკენ
მუდმივი სწრაფვა,
სხვათა გამოცდილების
გაზიარების უნარი,
სიახლეების მუდმივი
გაცნობა და მათი
დანერგვის წყურვილი,
ძველი და ახალი
გზების ორიგინალური
სინთეზის სურვილი,
მეთოდებისა და
სტრატეგიების
თავისი კლასისთვის
მოდიფიცირების ჩვევა
და სხვა.

ვინ აღებს სკოლის კარს? პირდაპირი მნიშვნელობით – მასწავლებელი, მოსწავლე, მშობელი, ად-მინისტრაციის წარმომადგენელი, დარაჯი, სტუ-მარი თუ სხვა, საგანგებო მიზნით თუ სრულიად უმიზნოდ, შემთხვევით შემოსული. თუ ამ ფრაჩას მეტაფორულად, გადატანითი მნიშვნელობით გავიჩრებთ, ის უფრო ღრმა შინაარსით დაიტვირთება. სკოლის კარის გაღება ნიშნავს, შეუძლებელი მოსწავლეს ისეთ სივრცეში, რომელიც მას საშუალებას მისცემს, გამოავლინოს თავისი ყველა მნიშვნელოვანი პოტენციური შესაძლებლობა, იგრძნოს, რომ თავისუფალი, დამოუკიდებელი ადამიანია, აღარ დაწვეს ტვირთად ყველაფერი ის, რაც ამ სივრცის გარეთ თრგუნავს – ოჯახური გარემო, ნათესავ-მეგობართა წრე თუ სხვა.

წმირად არის, რომ მასწავლებელი მოსწავლეს სრულიად სხვაგვარად ახასიათებს, ვიდრე მას შშობელი ხედავს. უკეთესად ან უარესად - ამას მნიშვნელობა არ აქვს. გაოცებული შშობელი ხანდაპან იმასაც ამბობს, რომ ბავშვი შინ სულ სხვანარია, უფრო ზრდილობიანი ან უზრდელი, უფრო მორცევი ან თავდაჯერებული, უფრო თავშეკავებული, შშვიდი თუ ცელქი, მოუსვენარი, ფეთქებადი და მოუთოვავი... მთავარია, ჩების-მიერმა მოზარდმა საკუთლო სივრცეში იგრძნოს, რომ მას მიღებენ ისეთს, რომელიც არის, ჭკვიანს თუ სულელს, ზარმაცის თუ ბეჭიოთს.

საკუთლო სივრცეში მოსწავლემ უნდა მოიშოროს ყველა ნიღაბი, რომლებიც მას ცხოვრებისეული გამოცდილების შედეგად უგროვდება. როგორც ცონბილია, სწორედ ბავშვობიდან ეჩვევა ადამიანი შენიღბვას, თავისი ნამდვილი მეს გადამალვას,

აქედანვე უწინდება გაუცნობიერებელი შშში საზოგადოებისგან გაუცხოებისა, ამიტომ უმეტე-სობა ცდილობს, მოერგოს იმ გარემოს, რომელმცი ცხოვრობს, მოიქცეს ისე, როგორც სსვები უკარნახებინ, სტერეოტიპულ შეხედულებათა და შაბლონურ აღქმათა ჩაცეტილ წრეში ტყვედ იგრძნოს თავი, დღეები იმედგაცრუებით დაიწყოს და დაამთავ-როს, უსისარულობის მტანჯველი ერთფეროვ-ნების გაუსაძლის გარემოდ ექცეს სკოლა, სადაც მხლოდ შშობლების ხათრითა თუ შშშით მიდის. გარემოსთან შესაბამისობა მოსწავლეს ხშირად საკუთარ სურვილებსა და მისწავლებზე უარის თქმად უჯდება, რაც ფსიქოლოგიურ ტრაგმებსა და სტრესებს იწვევს, ყოველივე ეს კი მისი სწავლისა და შემეცნების პროცესში ასახება. შენიღბვის ჩვევა თანდათან ყოველდღიურობის ნაწილად ექცევა და საერთოდ დაკარგვას საკუთარი თავის აღქმის გზას. გონებადაუანტულობა და უყურადღებობა მისი მთავარი თავისებები განდება. რაც ყველაზე უარესია, თვითონვე დაეჭვდება საკუთარ უნარებსა და შესაძლებლობებში, მაგრა, რომრამის სწავლა შეუძლია. ასე ხდება ადამიანები ხელმოცარულები, განწირულები იმისთვის, რომ მუდმივ ემუქრებოდეთ გარიყვას საფრთხე. ამიტომ პედაგოგთა უმთავრესი საფირალი კონკრეტულ საგანთა სწავლებასთან ერთად ისიც უნდა იყოს, რომ მოსწავლემ თავისუფლების შეგვარება არ დაკარგოს.

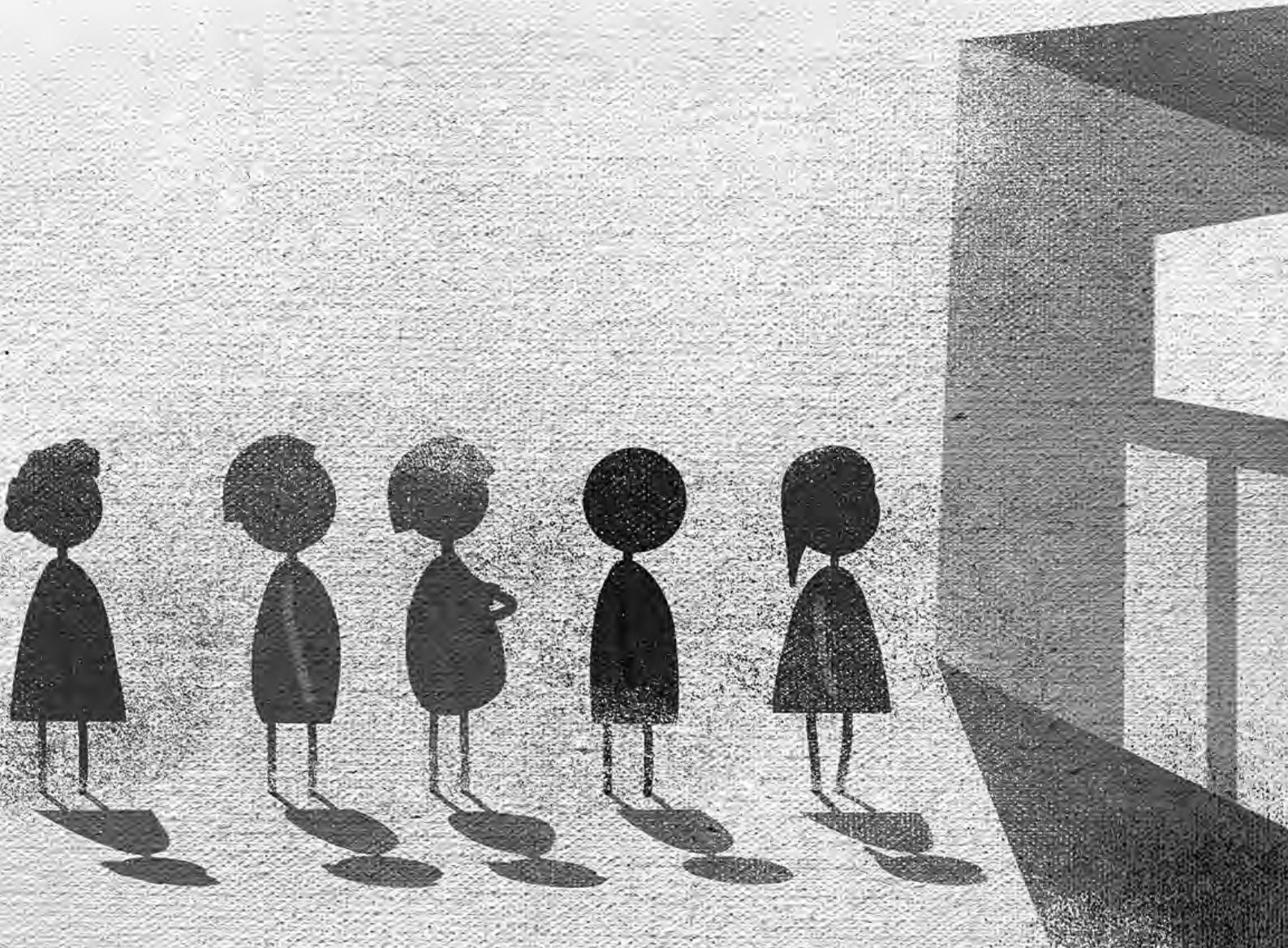
გაკვეთილზე ფართოდ უნდა გაეღის კარი კრიტიკულ აზროვნებას, მოსწავლის შეცდომა, ულო-გიკობა თუ სისულელე დაცინვის საგანი არ უნდა განდეს. ამერიკელმა პედაგოგმა, განათლების ექსპერტმა ნადია ლობელმა თავის ერთ საჯარო გამოსვლას ვიქტორ ჰიუგოს მრავალმნიშვნელო-

ვანი სიტყვები წაუმძლვარა ეპიგრაფად: „ვინც სკოლის კარს აღებს, ციხის კარს ხურავს“. ამგვარად, მან ხაზი გაუსვა, რომ მოსწავლეს სკოლა უნდა დაეხმაროს ფუნდამენტური ღირებულებების ჩამოყალიბებაში. მან უნდა იცოდეს, რომ არც წაქცევა და არც დამარცხება სამარცხვინო არ არის, მთავარია, ფასეულობათა სისტემის სახით ჰქონდეს საყრდენი, რომელსაც თავისი იდენტობის მთავარ განმსაზღვრელად მიიჩნევს. სკოლის სახით მას უნდა ჰყავდეს ძლიერი, ერთგული, ულალატო მოგავშირე.

საინტერესო და საგულისხმოა ნადია ლოპესის გამოცდილება. ის ამბობს, რომ მის სკოლაში მასწავლებლები მოსწავლეებს მცვლევრებს

ეძახიან, რადგან სწორედ სასკოლო სივრცეა მათი დიდი მოგზაურობის მნიშვნელოვანი ნაწილი. მართლაც, სხვადასხვა საგნის შესწავლა ხომ მათი შემცნების საზღვრებს აფართოებს, საოცნებო, შორეული ჰორიზონტებისკენ ახედებს მათ და გზას უსსნის თავისუფლებას, რომელმაც ისინი ნებისმიერი ოცნების ახდენის შესაძლებლობაში უნდა დაარწმუნოს. მნიშვნელობა არ აქვს, რომელ პროფესიას აირჩიეს მოსწავლე; მთავარია, ჰქონდეს თავისუფალი არჩევანი, მომავალში ის საქმე აკეთოს, რომელიც გამოსდის, უყვარს და ბედნიერებას ანიჭებს.

გაუვეთილზე მასწავლებელმა ათასი გზით შეიძლება გაულოს კარი თავისუფლებას. ეს მისავე შინაგან



თანამედროვე
სკოლისა და,
უპირველესად,
მასწავლებლის
ამოცანა უნდა იყოს,
შეუქმნას მოსწავლეს
მაქსიმალურად
თავისუფალი
სივრცე, რათა მან
დამოუკიდებლად
ისწავლოს და
განვითარდეს.



თავისუფლებისა და მოცულებული, რომელსაც ანიჭებს მას შემოქმედებითობა, არაშებლონური ჰიროვნება, განათლებისა და შეცემურნებისკენ შუდმივი სწრაფვა, სხვათა გამოუდილების გაზიარების უნარი, სიახლეების მუდმივი გაცნობა და მათი დანერგვის წყურვილი, ძველი და ახალი გზების ორიგინალური სინთეზის სურვილი, მეთოდებისა და სტრატეგიების თავისი კლასისთვის მოდიფიცირების ჩრდება და სხვა.

● პედაგოგი უნდა ეცადოს, ყველა მოსწავლე ექსტრავერტიც და ინტროვერტიც) ჩართოს პროცესში. ამისთვის სასურველია, მოსწავლეებს თანაბარი ისტორიით მისცეს როგორც ინდივიდუალური, ისე ჯგუფურად გადასაწყვეტი ამოცანები.

- მან შეიძლება შესთავაზოს მოსწავლეებს სხვადასხვა ტიპის დავალება, რათა მათ იგრძნონ, რომ კი არ აიძულებენ რამეს, არამედ თვითონ ირჩევნ;
- შეიძლება, მოსწავლეებმა თვითონვე მოიფერონ დავალება, რომელიც კონკრეტულ ამოცანასაც მიესადაგება;
- გაკვეთილზე გამოყოფილ დროში მოიფიქრონ შესასწავლ პრობლემასთან დაკავშირებული თავისუფალი თემა, რათა გამართონ დისკუსია, იმსჯელონ დამოუკიდებლად და თამამად გამოხატონ განსხვავებული თვალსაზრისები;
- გაკვეთილზე ხშირად მიეცეთ საშუალება, პრეზენტაციის სახით წარმოადგინონ თავიანთი ფოტოები, ნახატები, ვიდეოები;
- გაკვეთილზე გამოყოფილ დროში წარმოადგინონ ერთმანეთთან ჩაწერილი ინტერვიუები საყვარელ თემებზე, თამაშებსა თუ წაკითხულ წიგნებზე;
- იმსჯელონ თავისუფალი დროის შესახებ – როგორ პოლიტიკი მას და რას აკეთებენ იმისთვის, რომ თავი ბედნიერად იგრძნონ;
- მასწავლებელს არ უნდა დაენანოს დრო ამგვარი თავისუფალი აქტივობებისთვის;

განათლების ანალიტიკოსმა სალ ხანმა საჯარო სიტყვაში „ვისწავლოთ დაოსტატებისთვის და არა ტესტის ქულებისთვის“ ყურადღება მიაქცია თანდათან გართულებულ სასკოლო პროგრამებს, სახელმძღვანელოთა გადატვირთულობას. ხანდახან ეს იწვევს საგნის მიმართ მოსწავლეთა ინტერესის დაქვეითებას. მაგალითად, თუ მოსწავლემ რამე მიზიერით თავიდანვე არ შეისწავლა ალგებრის ანაბანა, მერე იმდენი ხარვეზი გაჩნდება, რომ შესაძლოა, ამ საგანში ძალიან უნიჭოდ მიიჩნიოს თავი და შეიძულოს კიდეც. სწორედ ამ დროს გამოჩენდება მასწავლებლის სტრატეგიული უნარი, კვლავ დააინტერესოს მოსწავლე, გაათავისუფლოს არასწორი თვითშეფასების ტყვეობის-გან და ჩაუნერგოს რწმენა იმისა, რომ საკმაოდ მოქნილი პიროვნება აქვს, რათა მათემატიკა კარგად ისწავლოს.

ამ თვალსაზრისით საინტერესოა ცნობილი ფსიქოლოგის პიტერ გრეის სტატია „რატომ არ სურთ ბავშვებს სკოლაში სიარული: ევოლუციური შეუსაბამობა“. ის ეჭვეჭვშ აყენებს, საზოგადოდ, სავალდებულო სწავლებას იმ ფორმით, როგორიც დღეს მთელ მსოფლიოშია. მისი ზრით, თანამედროვე სკოლის მოდელი არაეფექტურია, რადგან არ შეესაბამება ადამიანის ბიოლოგიურ მონაცე-

მებს. მისი აზრით, ადამიანს აქვს ინსტინქტები და არაცნობიერი მისწოდება თავისუფლებისკენ, თვითგანვითარებისკენ. მას სურს, ისწავლოს საკუთარი ინტერესების მიხედვით, რასაც არაფერი აქვს საერთო განათლების ერთიან იძულებით უნიფიცირებულ (ერთგვაროვან) სისტემასთან. იგი ფიქრობს, რომ თანამედროვე სკოლები ბავშვების ინსტინქტებთან თანმიერებაში კი არ არის, არამედ, პირიქით, მათ წინააღმდეგა მიმართული. ბავშვების უმრავლესობას არ ეხალისება სკოლაში სიარული და ისინი პროტესტს სხვადასხვა ფრომით გამოხატვენ. ხან თაგა მოიავადყყოფებენ, დავალებების მინიმუმს ასრულებენ, ხშირად ამასაც არ აკეთებენ, არღვევენ სასკოლო განაწესს. კარგი მოსწავლებიც კი ცინიდურად აკრიტიკებენ სკოლას და მიიჩნევენ, რომ სასკოლო ცხოვრების მრავალი ელემენტი თუ პედაგოგთა მოთხოვნები სულელურია.

რა არის მათი ამბოხის მიზანი?

მიუხედავად იმისა, რომ შეობლები თუ მცწავლებლები მოსწავლებს წარმატების ერთადერთ გზად განათლებას უსახავენ, ისინი მაინც ვერ გრძნობენ მის საჭიროებას, ეს კი მათი ნელი და უხალის სწავლის პროცესზე აისახება. პიტერ გრეის შემოაქვს „ევოლუციური შეუსაბამობის“ ცნება. ის იხსენებს, რომ კაცობრიობის წინაპართა თომოცდათი პროცენტი მონადირე-შემცროვებელი იყო. მას შემდეგ გარემო პირობები ძალიან შეიცვალა. ანთროპოლოგები ამტკიცებენ, რომ ერთადერთი სტაბილური წესი ცხოვრებისა, რომელსაც ადამიანთა ბიოლოგიური გვარი ცნობს, არის მონადირეობა-შემგროვებლიბა. მიუხედავად კულტურულ ცხოვრებაში უდიდესი ნახტომისა, ბიოლოგიური თავალსაჩრიისთ ადამიანს მაინც მონადირის ბუნება შერჩა, ამიტომ გადარჩენის ინსტინქტი დღესაც განსაზღვრავს მის არსებობას. ბავშვების მარტო დაძინების შემთხვევაში და მონატრების საწილებების წარმოდგენა უძველეს დროში რეალური იყო. მათ ემუქრებოდათ ვეფუვების, ტურების თუ სხვა მტაცებელთა მოულოდნელი სასიკვდილო თავდასხმები. შემთხვევაში ინსტინქტი დღემდე მკვიდრადა ფესვგადგმული ჩვენში და მინიშვნელოვან ძრებს იწვევს ადამიანის არსებაში.

ანთროპოლოგთა მტკიცებით, მონადირე-შემგროვებლებისთვის უმთავრესი ღირებულება თავისუფლება იყო. ისინი მიიჩნევენ, რომ არ შეიძლებოდა, ადამიანს იძულებით ეკეთებინა რამე.

უძველესი ადამიანები ბავშვებსაც დიდებივით ექცეოდნენ, ამიტომ მიუღებელი იყო ბრძანება და მორჩილების მოთხოვნა. ისინი თვითონ დაინახავ-დნენ, რა ჯობდა ტომის კეთილდღეობისთვის და შესაბამისად მოიქცეოდნენ. პიტერ გრეის აზრით, ათასობით წლის წინ სწორედ ეს იყო ადამიანთა საზოგადოების მაორგანიზებელი პრინციპი. ნადირობა და მოპოვება-შეგროვება ადამიანის-გან ინიციატივასა და შემოქმედებით აქტივობას მოითხოვდა. ისინი ერთმანეთზე ზემოქმედებას ახდენდნენ, რადგან გამოცდილებას უზიარებდნენ. მათ ესმოდათ, რომ ბავშვები გაიზრდებოდნენ თავისუფლები, თავდაჯერებულები, პასუხისმგებლობიანები, შემოქმედებითები. ტომში ცხოვრება კი მათ მორალურ საყრდენს აძლევდა და ქცევის მოდელებს უნერგავდა. ისინი თავისუფალნი იყვნენ, დიდასი თამაშობდნენ და დამოუკი-დებლად ვითარდებოდნენ, შემეცნების არეალს დამოუკიდებლად იფაროთებდნენ. რამის სწავლა გულის კარნათით ხდებოდა ბუნებრივი ცნობის-მოყვარეობის, ახლის შეცნობისკენ მიღრეკილების, ურთიერთობებისკენ სწრაფვის წყალობით.

დღეს კი ერთ ადგილას ხანგრძლივად ჯადომა, მასწავლებლის მოსმენა, დავალების მორჩილად შესრულება მოსწავლეთა შინაგან სამყაროში პროტესტს იწვევს. შინაგანი ხმა მათ სულ სხვა რამეს უკარნახებს: რომ თვითონ უნდა აკონტროლონ საკუთარი ქცევა, შეიძინონ მხოლოდ ის უნარები, რომლებიც ინდივიდუალურად სჭირდებათ, დამოუკიდებლად მოიძიონ კითხვებზე პასუხები. მათ სურთ, ცხოვრებაში დაკვირდნენ რეალურ ადამიანებს და არა საკლასო ოთახში. უძველეს დროში თუ ბავშვს არ ექნებოდა სურვილი, საკუთარი გზით ესწავლა და ევლო, ის ვერ მოერგებოდა და ცხოვრებას და დაილუპებოდა.

თანამედროვე სკოლისა და, უპირველესად, მასწავლებლის ამოცანა უნდა იყოს, შეუქმნას მოსწავლეს მაქსიმალურად თავისუფალი სივრცე, რათა მან დამოუკიდებლად ისწავლის და განვითარდეს. მართლაც, როგორც პიტერ გრეი ფიქრობს, განათლება უნდა იყოს არა ვრცელებული, „ზემოდან ქვემოთ“ მიმართული, არამედ, პირიქით. ინიციატივების მოსწავლეებისგან უნდა მოდიოდეს და ამის წყაროდ თუ საფუძვლად მათივე შინაგანი მოტივაციის გაწენა თუ გაღვიძება იქცეს. ამას კი სხვადასხვა მეთოდითა და სტრატეგიით წახალი-სება სჭირდება, რათა სკოლაში და გაცემითილზე მუდამ ღია იყოს კარი თავისუფლებისთვის. 



მაია ტირჩებაძე

დიფერენცირებული დავალებები ეფექტური შედეგების მიზანზე

**დიფერენცირებული
დავალებების
შეთავაზებით
მასწავლებელი ქმნის
ისეთ სიტუაციას,
რომელშიც ყველა
დონის მოსწავლის
ცოდნა და უნარები
გამოვლინდება. ასეთი
დავალებები ხელს
უწყობს მოსწავლის
განვითარებას,
აჩვენებს მის
დინამიკას,
ათვისებული ცოდნისა
და უნარების ხარისხს.**

სასწავლო პროცესის ეფექტური-
ნობას მოსწავლეთა ეფექტური
შედეგები განსაზღვრავს, რო-
მელთა მისაღწევად ეფექტური
საშუალებებია საჭირო. დიფე-
რენცირებული დავალება ამ
კუთხით გამორჩეულია. ის უზუ-
ალი ზეგავლენას ახდენს მოს-
წავლის:

- ზრდაშე,
- მოტივაციაშე
- და ეფექტურობაშე.

ამ დავალებათა ინდივიდუალუ-
რი სტილი და თავისებურებები
ქმნის „წარმატების სიტუაციას“,
რომელიც განსხვავებული უნა-
რების, ცოდნის, მოტივაციისა
და ინტერესების შექნე მოსწავ-
ლებს წინავლის რეალურ შანსს
აძლევს, უფრო მეტიც, ეხმარება
მათ, „დაგვეგმონ“ წარმატება.

**დიფერენციაციის თეორიის
პრაქტიკაში გამოყენებისა:**

1. მასწავლებელმა ზუსტად
იცის, რა არის მნიშვნელო-
ვანი გაცვეთილში;
2. მასწავლებელი აცნობი-
ერებს, აფასებს და ეყრდ-
ნობა მოსწავლეთა შორის
განსხვავებას;
3. სწავლება და შეფასება
ურთიერთუავშირშია;
4. მასწავლებელი აკვირდება
და არეგულირებს შინაარსს,
პროცესსა და შედეგს;

5. მოსწავლეთა ინდივიდუ-
ალური წარმატება და წარ-
მატების მაქსიმალური ზოდა
–ორი მთავარი მიზანია;
6. სწავლების ყოველ ეტაპზე
(დაგეგმვა, სწავლება, შეფა-
სება) ლავირება აუცილე-
ბელია დიფერენციაციის
განსახორციელებლად.

- პროცესის დიფერენცირე-
ბას,
- და სწავლის მოდალობების
დიფერენცირებას.

დიფერენცირებული დავა-
ლების ნიმუში ისტორიული
სასათის ტექსტთან მუშაობის
დროს:

დიფერენცირებული სწავ-
ლებისას ყურადღება ექცევა
შემდეგ კომპონენტებს:

- გარემოს დიფერენცირებას,
- შინაარსის დიფერენცირებას,
- პროდუქტის დიფერენცი-
რებას,

გასწავლებელი მოსწავლებს
სთავაზობს ტექსტს პუნიკური
ომების შესახებ და სთხოვს:

დავალება N1. „წაიკითხეთ ტექსტი და შეასეთ ცხრილი“:

N	კონკრეტული მიზანი	ძირითადი მინიშნებები ტექსტში
1	პანიბალის არმიის თავდასხმა რომის ჯარზე	
2	პანქასთან ბრძოლა დგ. წ. 216 წელს	
3	ომის დასასრული	

დავალება N2. წაიკითხეთ ტექსტი და ასოციაციის მიხედვით იპოვეთ პასუხი
კოთხვაზე: „რომელია ზედმეტი?“

N	ძირითადი ცნებები, ტერმინები, ფაქტები, პერსონალიები, თარიღები	პასუხები
1	პანიბალი	
2	„პატებმა ისპნეს რომი“	
3	ესპანეთი	
4	ანდა	
5	კართაგენი	
6	ძვ. წ. 202 წელი	
7	გალები	
8	ნიბელუნგები	
9	სციპონი	
10	აღლუმი	

დავალება N3. წაიკითხეთ ტექსტი და იპოვეთ „ძირითადი სიტყვები“ და მათი დამახასიათებელი ნიშნები:

N	ცნების, ტერმინის დამახასიათებელი ნიშნი	ცნების, ტერმინის დასახელება
1	რომაული ფლოტი	
2		რომის სენატი
3	ფართო ცელი, დატლობი ქალაქის კედელთან, სადაც იკრიბებოდნენ რომის მოქალაქეები	
4		სენატი
5	კუნძული, რომლის დაუფლებისთვისაც ერთმანეთს ებრძოდნენ რომი და კართავენი	
6		სახალხო კრება

ამ ტიპის დავალებები ხელს
უწყობს პროდუქტის დიფერენ-
ცირებას, ძირითადი ცნებების,
ტერმინების გაზრდას, მთავარი
სათქმელის, არსებითი შინაარსის
ამოღებას ტექსტიდან.

დიფერენცირებული მიდგომის
გამოყენებისას მნიშვნელოვანი
ფაქტორია მოსწავლის მოსწ-
რების დონე. ამ მხრივ, მოსწავ-
ლები ძირითადად 3 დონედ
იყოფიან: სუსტ, საშუალო და
ძლიერ მოსწავლეებად.

სუსტი – არასაჭამარისად
მოშზადებული მოსწავლეები
არიან ისინი, რომლებიც დიდ
ინტერესს არ ამჟღავნებენ
ისტორიის საგნის მიმართ
და თითქმის არ გააჩნიათ
ისტორიულ მასალასთან
დამოუკიდებულად მუშაობის
უნარი. მათ არ შეუძლიათ
ისტორიული მასალის აღქმა,
წარმოსახვა, გადამუშავება,

ემოციური დამოკიდებულე-
ბის გამომჟღავნება, დამო-
უკიდებლად გაანალიზება
და შედარება. ისინი მასალას
ითვისებენ მრავალჯერადი
გამეორების გზით და ამას
ყოველთვის სათანადოდ
ვერც ახერხებენ, დავალებე-

ბის შესრულებას ანდომებენ
ბევრ დროს;

საშუალო

– შედარებით
განვითარებული უნარე-
ბის მქონე მოსწავლეები
არიან ისინი, რომლებსაც
უჭირთ, ერთბაშად აღიქვან
საკითხის არსი, გამოყონ
კანონზომიერებები. ამისთ-
ვის სჭირდებათ გარკვეული
დღო, მაგრამ შეუძლიათ
დაინახონ ზოგადში კერძო
და კერძოში – ზოგადი.
სათანადო დახმარების
პირობებში ამ ჯეგუფის მოს-
წავლების შეუძლიათ, თავი
გაართვან მაღალი დონის
მოთხოვნებსაც;

შემოქმედები – ეს ის მოსწავ-
ლები არიან, რომლებიც
დამოუკიდებლად ასრულე-
ბენ რთულ სავარჯიშოებს,
შეუძლიათ ცოდნის გამო-
ყენება უკნობ სიტუაციში
და აქვთ შემოქმედებითი
უნარები, გამოყოფენ

საკითხიდან არსებითს,
ძირითადს, კანონზომიერს,
იღებენ მაღალ შეფასებებს.

დიფერენციაციის დროს ნების-
მიერი დავალება – მიმდინარე,
თემატური და შემაჯამებე-
ლი – სხვადასხვა დონისაა და
განსხვავებულია უნარ-ჩვე-
ვების კუთხითაც. მოსწავლეს
შეუძლია შეცვალოს დავალება
ან ხელახლა შეასრულოს იმავე
დონის სხვა დავალება. შეფასე-
ბა დამოკიდებულია დავალების
სირთულეზე, მოსწავლეთა
თვითშეფასებაში კი გამოჩი-
დება, რამდენად სწორად იქნა
შერჩეული დონე.

დიფერენცირებული დავალებების აღმორითმები:

ცოდნის დონე	დიფერენცირებული დავალების სახეები		
	კითხვა	ამოცანა	დავალება
1 დონე – მოსწავლე ავლენს ბაზისურ ცოდნას და უნარებს („სუსტი დონე“) (შეფასება „3-4-5-6“)	რა ეწოდება... რომელ წელს... ვინ დაწერა... რა გულისხმობს... რა არის გამოსახული...	სხვადასხვა ტიპის სავარჯიშოების შესრულება შესაბამისი ალგორითმის მიხედვით (მასწავლებლის დახმარებით)	შემოქმედებითი ხსნათის: მოყვანე მაგალითები (დასახელე ფაქტები)... მტკიცებულება, არღუმენტი... გვამზე... რა მოხდა...

ცოდნის დონე	დაფურენცირებული დავალების სახეები		
	კითხვა	მოცუანა	დავალება
მასწავლებლის მიერ შეთავისებული ინფორმაცია მთელი კლასისთვისაა გამზინული და გულისხმობს სხვადასხვაგვარი სავარჯიშოების შესრულებას, როგორიცაა:			პრაქტიკული ხასიათის: დახატე სქემა (ნახატი, გრაფიკი)... წაუკითხე ნაწყვეტი... შეადგინე გეგმა...
<ul style="list-style-type: none"> - გამოტოვებული სიტყვების ჩასმა; - არასამარისი ინფორმაციის მიზნება; - ჭეშმარიტი და მცდარი ინფორმაციის განსხვავება / ტექსტში ამოცნობა. 			
<p>2 დონე – მოსწავლე ავლენს ცოდნის და უნარების „საშუალო“ დონეს (შეფასება „7-8“)</p> <p>მიზანი: ცოდნის გამოყენება პრატიკულ კონტექსტში</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2-3 სავარჯიშოს შესრულება 	<p>როგორი მიზანია...</p> <p>რა აერთიანებთ...</p> <p>რით განსხვავდება...</p> <p>რატომ...</p> <p>რა არის ძრითადი ჩერი...</p> <p>რით აისანება ის, რომ...</p>	<p>დავალება, რომელსაც მოსწავლე ალგორითმის მიხედვით დამოუკიდებლად ასრულებს და იყენებს ანალიზს, კრიტიკულ აზროვნებას</p>	<p>შემოქმედებითი:</p> <p>იპოვე ფაქტები, რომლებიც ამტკიცებს... შეადარე ახსენი...</p> <p>პრაქტიკული:</p> <p>აავე სქემა (დაგრამა, გრაფიკი) ... შევსე სქემა... შეადგინე სქემა ნახატის მიხედვით...</p>
<p>3 დონე – მოსწავლე ავლენს ცოდნის და უნარების „მაღალ დონეს“ და შემოქმედებითად უდებება საკითხს (შეფასება „9-10“)</p> <p>მიზანი: ცოდნის შემოქმედებითად გამოყენება</p> <ul style="list-style-type: none"> - მოსწავლეს არ აქვს ამოცანის/პრობლემის გადაწყვეტის შესაბამისობა/ნიმუში; - ახლა სიტყუაცია თავად გადაწყვეტს, რა და როგორ გამოყენოს და ორიგინალურად, შემოქმედებითად გადაწყვეტს პრობლემას. 	<p>რა განსხვავება შეიძლება დავინახოთ...</p> <p>დაამტკიცე ან უარყავი მოსაჩრება...</p> <p>რა დასკვნა შეიძლება გამოვიტანოთ...</p> <p>რა პირობებია აუცილებელი იმისთვის, რომ...</p>	<p>დავალება, რომელიც ითხოვს ცოდნის გამოყენებას ახალ (არასტანდარტულ) გარემოში; ცოდნის ინტეგრირება</p>	<p>თეორიული:</p> <p>გააკეთე შედარებითი ანალიზი (კლასიფიკაცია);</p> <p>განაზოგადე...</p> <p>შეაფასე მნიშვნელობა...</p> <p>როგორ წარმოვიდგენა, რა გზით შეიძლება გადაიჭრას პრობლემა...</p> <p>გამოიტანე დასკვნა...</p> <p>დაწერე თხზულება...</p> <p>მომზადე პროექტი...</p>

**ამ დავალებათა
ინდივიდუალური
სტილი და თავისებუ-
რებები ქმნის
„წარმატების
სიტუაციას“, რომელიც
განსხვავებული
უნარების, ცოდნის,
მოტივაციისა და
ინტერესების მქონე
მოსწავლეებს წინს-
ლის რეალურ შანსს
აძლევს, უფრო მეტიც,
ეხმარება მათ, „დაგეგ-
მონ“ წარმატება.**

პრაქტიკული მაგალითი VII ელასის ისტორიის სასწავლო კურსიდან

თემა – პრეისტორია/ქვის ხანა

გაკვეთილის დასაწყისში მასწავლებელი მოსწავლეებს ურიგებს „მოსწავლის სამახსოვროს“:

მოსწავლის სამსახურო

1. ყურადღებით წაიკითხე დავალების შენი ვარიანტი;
2. გაიჩირე ყოველი მოქმედება;
3. შენ სურვილები შეუსაბამე სასწავლო ამოცანას;
4. ამორჩი ის დავალება, რომელიც ყველაზე მეტად შესაბამება შენს შესაძლებლობებს;
5. შეეცადე, საკუთარ თავს აქსნა, რომ საუკეთესო არჩევანი გააკეთე;
6. ახლა მოვლი ყურადღება მიმართე დავალების შესრულებისკენ;
7. გაანალიზე და შეაფასე მიღებული შედეგები და შენი არჩევანის სისწორეში დარწმუნდი.

დაფურენცირებული დავალების შესრულების ინსტრუქცია

შეასრულე დავალება „თავისუფალი არჩევანის“ მიხედვით:

- გისაც სურს ცოდნის გამოყენა და გამტკიცება, ამორჩი დავალება N1;
- გინც ფიქრობს, რომ მასალა მთკიცედ აქვს ათვისებული და შეუძლია ცოდნის მაღალ დონეზე გამოვლენა, ამორჩი დავალება N2;
- გინც ფიქრობს, რომ კარგად იცის მასალა და სურს, თავისი ძალები და შესაძლებლობები გამოვლინოს, ამორჩი დავალება N3.



გაპვეთილის თემა	სუსტი (ზაზისური) დონე	საშუალო დონე	მაღალი დონე
ადამიანის წარმოშობა	დაასახელე უძველესი ადამიანის შრომის იარაღი.	რით განსხვავდებოდა უძველესი ადამიანი თანამედროვე ადამიანისგან? რა აქვთ მათ საერთო?	მოიგონე მოთხრობა უძველეს ადამიანზე.
უძველესი ადამიანიდან გონიერი ადამიანისკენ	დაასახელე გამოვლენება, რის გამოც უძველეს ადამიანს ეწოდა „გონიერი“.	განსაზღვრე ცეცხლის როლი ადამიანის ცხოვრებაში.	გააანლიზე, რით განსხვავდებოდა გვაროვნული თემი და სამეცნიერო თემი ერთმანეთისგან.
უძველესი ადამიანის რელიგია და კულტურა	რა არის რელიგია? როგორ წარმოიშვა რელიგია? რას სცემდა თაყვანს უძველესი ადამიანი?	ყველაზე ხშირად რას გამოსახავდნენ უძველესი ადამიანები თავიანთ ნახატებზე? რით ახსნი ამას?	შეადგინე მოთხრობა ქვის ხანის ადამიანზე, რომელიც უძველესი მხატვრების ნახატებით სარგებლობდა.
ქვის ხანიდან ცივილიზაციამდე	განმარტე, რას ნიშნავს ცნება „სახელმწიფო“, დაასახელე მისი დამახასიათებელი ნიშნები.	რატომ გამოყოფ ხელოსნობა და ვაჭრობა მიწათმოქმედებას და მესაქონლეობას? რა გავლენა მოახდინა მან იმდროინდელი საზოგადოების განვითარებაზე?	რით განსხვავდება სახელმწიფო ქვის ხანის საზოგადოებრივი გაერთიანებისაგან? ააგვ შედარებითი ცხრილი.

დიფერენცირებული დავალებების შეთავაზებით მასწავლებელი ქმნის ისეთ სიტუაციას, რომელშიც კველა დონის მოსწავლის ცოდნა და უნარების ხარისხს; იქმნება რეალური ინკლუზიური სივრცე, არცერთი მოსწავლე არ გამოვლინდება. ასეთი დავა-

ლებები ხელს უწყობს მოსწავლის განვითარებას, აჩვენებს მის დროამიგას, ათვისებული ცოდნისა და უნარების ხარისხს; იქმნება რეალური ინკლუზიური სივრცე, არცერთი მოსწავლე არ

არის ჩამორჩენილი; იზრდება მოსწავლის დამოუკიდებლობა, შერომისმოყვარება, თავდაჯერებულობა, შემოქმედებითობა, მოახდინა მან იმდროინდელი საზოგადოების განვითარებაზე?

ლი დავალებები ეფექტურია სწავლის თვისაც და შეფასების თვისაც და ამიტომ წარმატებით გამოიყენება სასწავლო პროცესში.





თინათინ ზარდიაშვილი

რა იციან მოსწავლეებმა გარემოს დაცვითი მიმართულებით

**საქართველოს
რვაასამდე სკოლა
ჩართულია „ახალი
სკოლის მოდელში“.**

**პროექტის
ერთ-ერთი ამოცანაა
კონსტრუქტივისტულ
საგანმანათლებლო
პრინციპებზე
დაფუძნებული**

**სასკოლო
კურიკულუმის
განვითარება
და დანერგვა.**

**ამ ამოცანის
განსახორციელებლად
პროექტი ჩართული
საჯარო სკოლები
გვითარება
და დანერგვა.**

**ახორციელებენ
სასკოლო პროექტებს.**

„ახალი სკოლის მოდელში“. პროექტის ერთ-ერთი ამოცანაა კონსტრუქტივისტულ საგანმანათლებლო პრინციპებზე დაფუძნებული სასკოლო კურიკულუმის განვითარება და დანერგვა. ამ ამოცანის განსახორციელებლად პროექტში ჩართული საჯარო სკოლები გეგმავენ და ახორციელებენ სასკოლო პროექტებს. ერთი ასეთი პროექტი განხორციელდა სსიპ ქალაქ თბილისის N 147 საჯარო სკოლაში გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით.

პროექტის მიზანი იყო: კონსტრუქტივისტულ საგანმანათლებლო პრინციპებზე დაფუძნებული სასწავლო პროცესის უზრუნველყოფა.

საბაზო საფეხურის მოსწავლეებში მეცხრე კლასში გარემოს დაცვითი ცნობიერების ამაღლება, კათედრებს შორის თანამშრომლობის გაძლიერება, ინტეგრირებული კომპლექსური დავალებების ბანკის შექმნა.

პროექტის სამიზნე ჯგუფს წარმოადგენდნენ:
ა) სკოლის მეცხრე კლასის მოსწავლეები (დაახლოებით 180 მოსწავლე). პროექტი შერჩეულია მოსწავლეების სურვილის მიხედვით, ამიტომ დაინტერესება საკმაოდ მაღალია, ბ) მეცხრე კლასების საგნების მასწავლებლები – მასწავლებლებს შორის თანამშრომლობა ხელს შეუწყობს სკოლაში თანამშრომლობითი კულტურის გაძლიერებას, კონკრეტული მასწავლებელი კი გაიზიარებს კოლეგის გამოცდილებას. გ) მეცხრე კლასების დამრიცებლები – თემიდან გამომდინარე პროექტზე მუშაობა დამრიცებლებს დაეხ-

მარება კლასის საათის დაგეგმვაში. პროექტის დაწყებამდე ჩატარდა მოსწავლეების გამოკითხვა. მისი ანალიზი წარმოდგენილია სტატიაში. „რა იციან მოსწავლეებმა გარემოს დაცვითი მიმართულებით“

გამოკითხვის ანალიზის შედეგად დაიგეგმა და სასწავლო წლის ბოლომდე განხორციელდა:

● სამი ინტეგრირებული კომპლექსური დავალება, (რომელიც შეუძლია გამოიყენოს როგორც ქიმიისა და ბიოლოგიის მასწავლებელმა ცალ-ცალკე, ასევე ინტეგრირებულად; დავალებას დაემატება მაკროცნება, რომელიც ერთგვარად გამჭვილვის წარმოადგენს).

1. ერთი დავალება შეეხებოდა ავტომობილის „Air Bag“-ის დასამზადებელ მასალას და მის გავლენას გარემოზე;
2. მეორე დავალება იძლევა მუავა წვიმების იმიტაციის საშუალებას;
3. მესამე კი წყლის სისუფთავის მნიშვნელობასა და გამწმენდი ხელსაწყოს დამზადებას მოიაზრებდა;

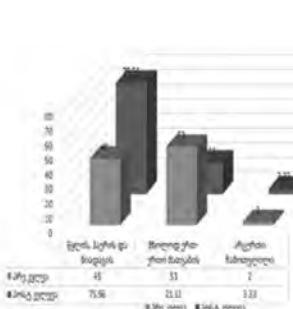
● ურნალ maststavlebeli.ge-ზე გამოქვეყნებული რამდენიმე აქტივობა: „დოკუმენტური და მხატვრული ფილმები კლიმატის ცვლილებაზე“ პირველი და მეორე ნაწილი;

● მაილ ჯეესონის სიმღერის „Earth Song“ ანალიზი.

ჩამოთვლილი აქტივობების გამოყენების შემდეგ იგივე სამზადებელი ჯგუფში ჩატარდა Post კლევა. მისი ანალიზით კი გამოიკვეთა:

1. იმ მოსწავლეების რაოდენობა, რომელიც თვლიდა, რომ გარემოს დაბინძურება გულისხმობს ნიადაგის, წყლისა და ჰაერის დაბინძურებას, გაიზარდა 30.56% -ით (სურ. 1. ა);
2. იმ მოსწავლეების რაოდენობა, რომელიც თვლის, რომ სხვა რაოდნში დაბინძურებული ჰაერი გავლენას ახდენს მისგან მოშორებულ

1. რა შეიძლება ჩაითვალოს დაბინძურებად?

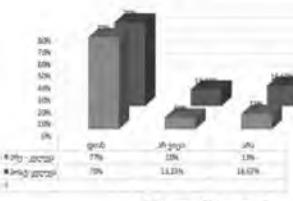


(სურ. 1 ადაბ)

3. ტერიტორიაზე მცხოვრებ ადამიანებზეც, გაიზარდა 6.67% -ით, ეს ზრდა მოხდა როგორც დადებითი, ასევე „არ ვიცი“ პასუხების შემცირების ხარჯზე (სურ 1. ბ.);
4. კითხვაზე „ხორციელდება თუ არა ჰაერის კვლევა“ დადებითი პასუხი შემცირდა 7% -ით, უარყოფითი პასუხი გაიზარდა 3.37% -ით (სურ. 2. ა);
5. კითხვაზე „უნდა ჰქონდეს თუ არა ავტომობილს კატალიზატორი?“ დასაბუთებული დადებითი პასუხი გაიზარდა 1% -ით; დაუსაბუთებელი დადებითი პასუხი გაიზარდა 1% -ით (სურ. 2. ბ.);

3. როგორ ფიქრობთ, ხორციელდება თბილისში ჰაერის სემადგენლობის კვლევა?

4. რა მნიშვნელობა აქვს მანქანის კატალიზატორს?



(სურ. 2 ადაბ)

5. მოსწავლეების პასუხი შეკითხვაზე: „რატომ არ შეიძლება ხილისა და ბოსტნეულის მოყვანა გზის პირზე“, არ ვიცი – შემცირდა 0.89% -ით, თუმცა მიზეზად ცხოველების ფაქტორს 1.89% -ით მეტი მოსწავლე ასახელებს,

ავტომობილის გამონაბოლქვს კი – $1\%-ით$ ნაკლები (სურ 3. ა).

6. ამჩინის ტყის ხანდარს გლობალურ პრობლემად აღიქვამს 67.33% -ით მეტი, საქართველოს სამომავლო საფრთხეზე კითხვას დადებითად პასუხობს მოსწავლეების 74.11% -ით მეტი (სურ 3. ბ);

7. კითხვაზე: „რა იცი გლობალური დათბობის შესახებ?“ Pre: გაცემული პასუხების ანალიზის დროს გამოვლინდა, რომ მოსწავლეების უმეტეს ნაწილს გამოყენებული ჰქონდა ინტერნეტ სიგრცეში არსებული ინფორმაცია. მხოლოდ $2\%-ის$ პასუხში ჩანდა მოსწავლის აზრი. ამიტომ ვერ დგინდება, გაზრუბული აქვთ თუ არა მოსწავლეებს საკითხი.

Post: მოსწავლეების 78% სწორად პასუხობს შეკითხვას, მათგან ნახევარზე მეტი საკუთარ აზრს გამოხატავს;

8. კითხვაზე: „რა შეიძლება იყოს მუავა წვიმის გამომწვევი?“ Pre: მოსწავლეების 87% იდლევა მუავა წვიმის ზუსტ განმარტებას. თუმცა წინა შეკითხვაზე პასუხების მსგავსად აქაცივეთება, რომ განმარტება გადმოწერილა და არაა გაზრუბული. $13\%-მა$ არ იცის, ან არ აქვს ზუსტი პასუხი. Post: მოსწავლეების $91\%-ის$ პასუხი დადებითი და არგუმენტირებულია, მათი დიდი ნაწილი ჩატარებული ექსპერიმენტიდან გამომდინარე ასაბუთებს პასუხს;

9. საფრთხის პრევენციის მიზნით : Pre: მოსწავლეების დიდი ნაწილი თვლის, რომ აუცილებელია ხეებისა დარგვა, სკოლის და რომელიმე არჩეული ტერიტორიის დასუფთავება, მასწავლებლების მიერ მომზადებული პრეზენტაციები და საუბრები. $2\%-სა$ არ აქვს კითხვაზე პასუხი.

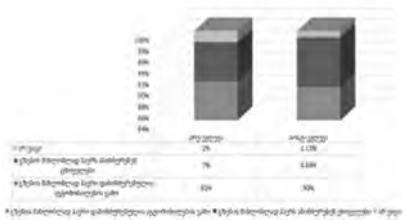
Post: წინა შედეგებს დაემატა მხოლოდ „მსგავსი პროექტების განხორციელება“ და „ეკოტურების მოწყობა“;

10. კითხვაზე „რა შემიძლია გავაკეთო მე, კონკრეტულმა ადამიანმა?“ ?

Pre: N1 „ჩემი ძალები, როგორც მოსწავლის, საკმაოდ შებლუდულია. ბევრი ძალა არ გამარია. მე როგორც ერთ მოსწავლის, შემიძლია თავი შევიცავო გარემოს დაბინძურებისგან. შემიძლია მეგობრებსაც მივუთითო.“

Post: N1 „ჩემი ძალები, როგორც მოსწავლის, ვფიქრობ, არც ისე შებლუდულია. ბევრი ძალა გამარია კლასელების და ოჯახის წევრების გვერდში დგომით. მე, რო-

5. რატომ არ შეიძლება გზის პირას ხილისა და ბოსტნეულის მოყვანა?



6. როგორ ფიქრობ, შეიძლება ამაზონის ტყის სანძარმას საქართველოს მოსახლეობას შეუქმნას საფრთხე?



(სურ. 3 ადაბ)

პროექტის მიზანი იყო:
კონსტრუქტივისტულ
საგანმანათლებლო
პრინციპებზე
დაფუძნებული
სასწავლო პროცესის
უზრუნველყოფა.
საბაზო საფეხურის
მოსწავლეებში
მეცხრე კლასში
გარემოს დაცვითი
ცნობიერების
ამაღლება,
კათედრებს შორის
თანამშრომლობის
გაძლიერება,
ინტეგრირებული
კომპლექსური
დავალებების ბანკის
შექმნა.

გორცერთ მოსწავლეს, შემიძლია თავი შევიცავო გარემოს დაბინძურებისგან. შემიძლია მეგობრებსაც მივუთოთო".

N2 „მე არ შემიძლია გადავარჩინო პლანეტა ქარხნების გამონაბოლებისგან, დაბინძურებისგან და ბევრი სხვა ფაქტორისგან, თუმცა შემიძლია პატარა წვლილი შევიტანო. მაგალითად: პლასტიკის ნივთები არ დავყარო ქუჩაში.

მოსწავლეების უმრავლესობა ნავის სეპარაციას მიიჩნევს სწორ ქმედებად;

11. კითხვაზე: „რა მნიშვნელობა აქვს წყლის სისუფთავის დაცვას?"

Pre : 94% თვლის, რომ წყლის სისუფთავე მნიშვნელოვანია, მათი 60% არგუმენტებით ამყარებს საკუთარ მოსაზრებას. 6% კითხვას არ პასუხობს, ან არ იცის წყლის სისუფთავე მნიშვნელოვანია თუ არა ადამიანისთვის.

Post : 96.5% თვლის, რომ წყლის სისუფთავე მნიშვნელოვანია, მათი 63% არგუმენტებით ამყარებს საკუთარ მოსაზრებას.

3.5% კითხვას არ პასუხობს, ან არ იცის წყლის სისუფთავე მნიშვნელოვანია თუ არა ადამიანისთვის;

12. მოსწავლეების უმრავლესობის დამოკიდებულება შეიცვალა;

17. როგორ შეიცვალა შემი დამოკიდებულება გარემოს მიმართ არიგების მონაცემების შემთხვევა?

90 Responses

20	anonymous	ძალისუფლებული და გამოკიდებული როგორ მომართებული უნივერსიტეტის მიმართ არიგების მონაცემების შემთხვევა
21	anonymous	უდინო მუსიკა და კავშირი და მონაცემების არიგების მონაცემების შემთხვევა
22	anonymous	გაუდი და გამოკიდებული მიმართებული უნივერსიტეტის მიმართ არიგების მონაცემების შემთხვევა
23	anonymous	არ შეიცავა უარის მონაცემების გაუდი და გამოკიდებული მიმართ არიგების მონაცემების შემთხვევა
24	anonymous	მოლექულური მონაცემების უარის მიმართ არიგების მონაცემების შემთხვევა
25	anonymous	უკავშირი

13. მოსწავლეების 1.11% -სთვის პროექტზე მუშაობა არ იყო საინტერესო; 98.89% -სთვის საინტერესო იყო, თუმცა დასაბუთებული პასუხი მხოლოდ 75%-ს ჰქონდა გაცემული.

ავლევის ნაკლოვანებები:

1. მეორე ეტაპზე მოსწავლეების ჩართულობის შემცირება, რაც ცალკეული მოსწავლის ან კლასის დისტანციურ სწავლებაზე გადასვლას უკავშირდება; პირველ გამოკითხვაში 128 მოსწავლემ მიიღო მონაწილეობა, მეორეში კი 90-მა (ეს ისედაც გათვალისწინებული იყო პანდემით გამოწვეულ რისკებში);
2. კვლევის მეთოდებზე, მიუხედავად იმისა, რომ ლია დაბოლოებიანი შეკითხვები სჭარბობდა და Post კვლევაში გაიზარდა დასაბუთებული პასუხების რიცხვი, მონაცემების სანდოობის გაზრდის მიზნით, უკეთესი იქნებოდა ფოკუს ჯგუფების ჩატარება;

დასკვნა:

- პროექტმა ხელი შეუწყო მოსწავლეების ცნობიერების ამაღლებას, მხოლოდ რამდენიმე პროცენტით გაუმჯობესდა საერთო შედეგი; კომპლექსური დავალებების განხორციელებამ ხელი შეუწყო მოსწავლეების ინტერესისა და ჩართულობის გაზრდას (კვლევები, დოკუმენტური და მხატვრული ფილმები);
- პროექტის წარმატებით განხორციელებას ხელი შეუწყო ელ. ურნალში, „mastsavlebeli. ge“-ზე გამოქვეყნებული სტატიების ავტორის /თემურ სუყაშვილი/ გამოცდილების გაზიარებამ;
- აქტივობების სწორად და სრულყოფილად განხორციელებისთვის მნიშვნელოვანია კათედრების თანამშრომლობა;
- საკოლო პროექტის განხორციელებაში მნიშვნელოვანია სკოლის ადმინისტრაციისა და კლასების დამრიგებლების მაქსიმალური ჩართულობა;
- სასკოლო პროექტის წარმატებისთვის მნიშვნელოვანია პროექტის მართვის ჯგუფის წევრების კოორდინირებული მუშაობა;



მხატვრული წერის გაკვეთილები



მწერალის სრულიად შემთხვევით გავხდი. ეს გრძელი, მოსაწყენი ამბავია, მე მინდა, სხვა რამ მოგიყვეთ:

როდესაც ჯერ სკოლაში, მერე კი „ამიროვნების აკადემიაში“ საავტორო კურსის წაყვანა დავიწყე, მივხვდი, რომ უამრავ ბავშვს აქვს თავისი სათქმელი, სათქმელი, რომელიც სრულიად უნიკალურია.

რაც უფრო იზრდება ადამიანი, მით მეტად შორდება თავის ამ უნიკალურობას და ესებაშება სხვას, რომელიც, თავის მხრივ, ვიღაც სხვის ანარეკლია.

მაშინ მივხვდი, რომ უბრალოდ არ მქონდა უფლება, მისწავლებისთვის არ მიმეცა შპნი, მათაც დაწყოთ წერა, მხატვრული წერა, როგორც ნამდვილ ავტორებს.

წერილების ეს ცილი თვითმასწავლებლია და ყველას, ვისაც საკუთარი მხატვრული ტექსტის შექმნაზე უფიქრია, გამოადგება. გამოადგებათ პედაგოგებსაც, რადგან დაემარტინობა რეალური და საინტერესო სამყაროში.

გამოადგებათ მშობლებსაც, რათა დაინახონ, რას ფიქრობენ, რას გრძნობენ და რა აწუხებთ ან უხარით მათ შვილებს.

რამდენიმე თვეში ამ თვითმასწავლებლს წიგნად გამოვცემ, რომელიც პედაგოგებისთვის შეიძლება ერთგვარი დამშარე სახელმძღვანელო გახდეს, ბავშვებისთვის კი ერთგვარისათამაშოც. მანამდე, გადავწყვიტე, ურნალ „მასწავლებლის“ აუდიტორიას

გავუზიარო გამოცდილების ნაწილი, როგორ აწავლონ მოზარდებს მხატვრული წერა.

ტექსტის ინსტრუქცია მარტივია: მოზარდი იღებს კონკრეტულ დაგალებას, რომლის შესრულებაც გაცვეთილი და გავეთილამდე ევალება. პედაგოგი ამოწმებს ამ ნაწილს და ცალკეული სავარჯიშოების პარალელურად დამატებით დაგალებასაც არ იშურებს მოსწავლისთვის.

ტექსტში მეტი ისტორია შესატანად გადავწყვიტე, დაგალებების ნაწილი ჩემი 10 წლის შვილისთვის, მათესთვის მიმეცა. შინაარსობრივ და მხატვრულ მხარეში არ ჩავრეცარ,

მხოლოდ მცირედი კორექტურა გავაკეთეთ ერთად (ეს ცალკე სავარჯიშოა, როდესაც მისიც შექმნილ „ნაწარმოებზე“ ასწავლი ბავშვს გრამატიკის ძირითად წესებს).

პირველი თავი

სავარჯიში პირველი

მოდი, მოვიფიქროთ ნამდვილი პერსონაჟი.

იმისთვის, რომ დავწეროთ ჩვენი წიგნი, უპირველესად საჭიროა, გამოვიგონოთ პერსონაჟი, რომელიც ძალიან დასამახსოვრებელი იქნება.

როგორ შევქნათ ასეთი გმირი?

საამისოდ საჭიროა, თვითონ ვიცნობდეთ მას, ვისზეც დავწერთ. გასაცნობად რამდენიმე კითხვას უნდა უკაპასუხოთ გუნდებაში, მერე კი ამ კითხვებზე პასუხების მიხედვით დავწეროთ პირველი სავარჯიშო, რომელიც მოგვიანებით ძალიან, ძალიან გამოვგადგება.

რა ჰქონდა და რა გვარია თქვენი გმირი? მეტსახელი თუ აქვს?

წერილების ეს ცილი თვითმასწავლებელია და ყველას, ვისაც საკუთარი მხატვრული ტექსტის შექმნაზე უფიქრია, გამოადგება. გამოადგებათ პედაგოგებსაც, რადგან დაემარტინობა რეალური და საინტერესო სამყაროში.

ფიქრობენ, რას გრძნობენ და რა აწუხებთ ან უხარით მათ შვილებს.

	რა ასაკისაა?	როგორც გველების, რომელთა სხენებაზეც ენაზე იკტენდა ხოლმე.	მიმავალი ბილიკი დაკარგეს. ბავშვებს შეეშინდათ და ის-ის იყო, ტირილი უნდა მოერთოთ, რომ ბუსიმ აქაც იმარჯვა და სიხარულით თქვა: მოდი, ნაკა- დული ვიპოვოთ. რაკი წყალი თავდალმართზე მიდის, სოფ- ლამდე ჩავალთ და იქ უფროსე- ბი სახლის მოძებნაში დაგვეხმა- რებოდა, ამისთვის კი ცდილობ- და, კარგად ესწავლა, მიუწედა- ვად იმსა, რომ საერთოდ არ მოსწონდა სწავლის პროცესი.
	როგორი გარეგნობა აქვს?	(დეტალურად აღწერეთ გარეგ- ნობა)	ბუსის საყვარელი საქმიანობა ვარჯვიში, ვიდეოთამაშები და კითხვა იყო. ოცნებობდა გამს- დარიყო მსოფლიოს უმდიდრესი ადამიანი და მერე სხვებს დამზა- რებოდა, ამისთვის კი ცდილობ- და, კარგად ესწავლა, მიუწედა- ვად იმსა, რომ საერთოდ არ მოსწონდა სწავლის პროცესი.
	რა მიზნები აქვს?	რა სურვილები?	კითხვა იყო. ოცნებობდა გამს- დარიყო მსოფლიოს უმდიდრესი ადამიანი და მერე სხვებს დამზა- რებოდა, ამისთვის კი ცდილობ- და, კარგად ესწავლა, მიუწედა- ვად იმსა, რომ საერთოდ არ მოსწონდა სწავლის პროცესი.
	რა უყვარს, რას ვერ იტანს?	რა მიზნების?	ბუსის საიდუმლო ჰამეს უსამართლოდ აბრა- ლებდნენ. ამ დროს ძალიან ბრაზდებოდა და თავის მართლებას იწყებდა, რაც არც თვითონ და არც მის მეგობრებს არ მოსწონდათ.
ტექსტის ინსტრუქცია მარტივია: მოზარდი	რისი ეშინია? (ამ კითხვას ბევრი გაურბის, მაგრამ აუცილებე- ლია, რადგან თუ გვეცოდინება, რისი ეშინია გმირს, ადვილად მოვუფიქრებთ განსაცდელებ- საც, რაც თავგადასავლისთვის მნიშვნელოვანი მომენტია)	რა საიდუმლოს მალაგს?	შეაქვეთ თქვენი სურვილისა და ფანტაზიის მიხედვით, სულ ბოლოს კი შეაჯერეთ ინფორ- მაცია და მიეცით თხრიბითი ფორმა, როგორც მაგალითშია ნაჩვენები.
იღებს კონკრეტულ დავალებას, რომლის შესრულებაც გაკვეთილიდან გაკვეთილამდე ევალება. პედაგოგი ამონმებს ამ ნაწერს და ცალკეული სავარჯიშოების პარალელურად დამატებით დავალებასაც არ იშურებს მოსწავლისთვის.	რისი ეშინია? (ამ კითხვას ბევრი გაურბის, მაგრამ აუცილებე- ლია, რადგან თუ გვეცოდინება, რისი ეშინია გმირს, ადვილად მოვუფიქრებთ განსაცდელებ- საც, რაც თავგადასავლისთვის მნიშვნელოვანი მომენტია)	დაწერეთ ერთი საიდუმლო ჰამეს უსამართლოდ აბრა- ლებდნენ. ამ დროს ძალიან ბრაზდებოდა და თავის მართლებას იწყებდა, რაც არც თვითონ და არც მის მეგობრებს არ მოსწონდათ.	რა პერიოდი და რა გვარია თქვენი გმირი?
	მაგალითი (ამ და ყველა სხვა მაგალითის ავტორია მათე მეგრელიშვილი, 10 წლის):	რა საიდუმლოს მალაგს?	რა ასაკისაა?
	იყო ერთი 12 წლის ბიჭი, სახელად ბუსი, რომელსაც შავი, ტალღოვანი თმა, წაბლისფერი თვალები, გარუფელი კანი, ლონიერი ხელ-ფეხი და ოდნავ წვრილი, სასაცილოდ წვრილი ხმა ჰქონდა.	მანამდე კი მინდა მოგითხოთ ერთი საინტერესო ისტორია, რაც ბუსის გადახდა თავს:	როგორი გარეგნობა აქვს?
	ბუსის გველების ეშინოდა. არასოდეს ენახა, მაგრამ წარ- მოდგვნაზეც კი აკანკალებდა, ამიტომ ისეთ ადგილებს უფრ- თხოდა, სადაც ქვეწარმავლები ბუდობენ ხოლმე. სიმართლე რომ ვთქვათ, ლომების, ზვიგე- ნების და სხვა მტაცებლებისაც ეშინოდა, მაგრამ ისე არა,	როგორც ერთი საიდუმლო ჰამეს მოსაგროვებლად წავიდა. მოულოდნელად ცა მოიჭევა- რა, გაწვიმდა და ბავშვებს გზა ეხმანათ. რამდენიმესაათი ტყეში გაატარეს, გაცივებას კი გადაურჩნენ. იკითხავთ, როგორ? ტანხე გაიხადეს და ტანსაცმელი დიდი ქვის ქვეშ და- ალაგეს, რადგან ბუსის სადღაც წაეკითხა, რომ წვემის დროს ტანსაცმელს თუ დამალავ, სხე- ული მალე გაშრება და მშრალ სამოსში აღარ გაცივდები.	რა მიზნები აქვს?
	როგორც გველების ეშინოდა. არასოდეს ენახა, მაგრამ წარ- მოდგვნაზეც კი აკანკალებდა, ამიტომ ისეთ ადგილებს უფრ- თხოდა, სადაც ქვეწარმავლები ბუდობენ ხოლმე. სიმართლე რომ ვთქვათ, ლომების, ზვიგე- ნების და სხვა მტაცებლებისაც ეშინოდა, მაგრამ ისე არა,	როგორც ერთი საიდუმლო ჰამეს წვემის გადაიღო, მზემ გამოანათა, მაგრამ სახლისკენ	რა უყვარს, რას ვერ იტანს?
	რისი ეშინია? (ამ კითხვას ბევრი გაურბის, მაგრამ აუცილებე- ლია, რადგან თუ გვეცოდინება, რისი ეშინია გმირს, ადვილად მოვუფიქრებთ განსაცდელებ- საც, რაც თავგადასავლისთვის მნიშვნელოვანი მომენტია)	რისი ეშინია? (ამ კითხვას ბევრი გაურბის, მაგრამ აუცილებე- ლია, რადგან თუ გვეცოდინება, რისი ეშინია გმირს, ადვილად მოვუფიქრებთ განსაცდელებ- საც, რაც თავგადასავლისთვის მნიშვნელოვანი მომენტია)	რა ასაკისაა?
	რისი ეშინია? (ამ კითხვას ბევრი გაურბის, მაგრამ აუცილებე- ლია, რადგან თუ გვეცოდინება, რისი ეშინია გმირს, ადვილად მოვუფიქრებთ განსაცდელებ- საც, რაც თავგადასავლისთვის მნიშვნელოვანი მომენტია)	რისი ეშინია? (ამ კითხვას ბევრი გაურბის, მაგრამ აუცილებე- ლია, რადგან თუ გვეცოდინება, რისი ეშინია გმირს, ადვილად მოვუფიქრებთ განსაცდელებ- საც, რაც თავგადასავლისთვის მნიშვნელოვანი მომენტია)	რა ასაკისაა?
	რისი ეშინია? (ამ კითხვას ბევრი გაურბის, მაგრამ აუცილებე- ლია, რადგან თუ გვეცოდინება, რისი ეშინია გმირს, ადვილად მოვუფიქრებთ განსაცდელებ- საც, რაც თავგადასავლისთვის მნიშვნელოვანი მომენტია)	რისი ეშინია? (ამ კითხვას ბევრი გაურბის, მაგრამ აუცილებე- ლია, რადგან თუ გვეცოდინება, რისი ეშინია გმირს, ადვილად მოვუფიქრებთ განსაცდელებ- საც, რაც თავგადასავლისთვის მნიშვნელოვანი მომენტია)	რა ასაკისაა?

დეს თქვენს გმირსაც, რომელიც იცის მან, თქვენ და მალე ჩვენც, მკითხველებიც გავიგზით. თუ ეს საიდუმლო კიდევ ვინმეს მოეხსენება, ესეც აღნიშვნა, ამასაც გამოვიყენებთ ქვევით, როდესაც წიგნის წერას შევუდგებით).

დაწერეთ ერთი მნიშვნელოვანი (დიახ, მნიშვნელოვანი და არა

ყვავილებმაც კი იყვავილეს სიხარულით?

მაგალითი:

ბუსი 2009 წლის 18 ნოემბერს, ლამის პირველ საათზე დაიბადა. იმ დამეს კოკისპირულად წვიმდა და საშინელი ჭექა-ჭეხილი იყო. ახალშობილის ტირილი ჭექას ერწყმოდა. მამამ უთხრა თოთო

ისინიც, ვისთანაც თქვენს გმირს არცთუ ისე კარგი ურთიერთობა აქვს. მოდი, ვიცოდეთ, ვინ ვინ არის თქვენი გამოგონილი პერსონაჟის ირგვლივ.

მაგალითი:

ბუსის ოჯახში ხუთი იყვნენ: დედა პაპი – 42 წლის, დაბადებული 10 აპრილს, მამა ჰერი – 44 წლის, დაბადებული 29 თებერვალს (მაგრამ 28-ში აღნიშავდა), შუათანა დაიკო ალისა – 13 წლის და 13 დეკემბერს ჰქონდა დაბადების დღე, უფროსი ძმა მაქსი – 17 წლის, რომელიც 15 ივლისს ზეიმობდა იუბილეს.

დედა ძალიან ლამაზი იყო, შავი, შეკრული თმით, უცნაურად მოყვითალო ფერის თვალებით, რომელზეც ძვლის-გან დამზადებული მრგვალი სათვალე ეკეთა.

მამას ქერა თმა და ლურჯი თვალები ჰქონდა და ალისაც მას ჰყავდა, როგორც ხშირად გოგოები გვანან მამებს. მაქსს ქერა თმა კი ჰქონდა, მაგრამ თვალები – დედასავით მოყვითალო.

პაისს კითხვა უყვარდა და შვილებსაც ხშირად სთხოვდა ხოლმე, ეკითხათ წიგნები. ჰერის მუშაობა მოსწონდა და ვერ იტანდა უსაქმირებს. შვებულების დროსაც კი სულ სახლის საქმეებს აკეთებდა, ფუსფუსებდა. ალისა გიუდებოდა სიმღერაზე და „პრანჭიაობაზე“, ვერ იტანდა, როცა პატარა ბუსი ოინებს უწყობდა ხოლმე მაინცდამაინც მუსიკის გაკვეთილზე და კიდევ ის არ მოსწონდა, ვინმეს მასზე უკეთესი კაბა ან ტელეფონი რომ ჰქონდა.



უბრალო) ამბავი თქვენი გმირის ცხოვრებიდან.

გვირის დაბადება

ყველა იბადება. ყველა არ იბადება ორიგინალურად, მაგრამ, მოდი, თქვენი გმირის დაბადებაც კი საინტერესო გავხადოთ. მოიციქეთ, სად, როგორ, რა ვითარებაში დაიბადა ის, ხომ არ მოხდა ამ დროს რაიმე მნიშვნელოვანი მსოფლიოში, იქნებ რთული კლიმატური ვითარება იყო, ან იმ წელს გაფრინდა ადამიანი მარსზე; იქნებ თითქოს უმნიშვნელო იყო დაბადების დღე, მაგრამ გაჩნდა თქვენი გმირი და დამჭუნარმა

ბუსის: ჩემო პატარავ, ასეთ ჭექა-ჭეხილში რომ დაიბადე, ძლიერი ბიჭი გაიზრდებით. დედა იღიმოდა და საყვარელ შვილს ნაზად უსმევდა თავზე ხელს.

ცოტა ხანში ყველაფერი დადუშდა და და ამ მდუმარებას მზოლოდ წვიმის წყნარი წვეთების წკაპუნი არღვევდა.

ახლა კი მოიციქეთ საკუთარი გმირის დაბადების თქვენებული ვერსია.

სავარკიშო მესამე

გაგვაცანით თქვენი გმირის ოჯახის წევრები, მეგობრები და

მაქსიმეგობრებთან ერთად გართობა უყვარდა და ვერ იტანდა ოჯახურ დღესასწაულებს. ასეთ დროს რამეს მოიმიზებდა და სახლიდან მიდიოდა.

პაიპს ქვეწარმავლების ეშინოდა, ჰენრის – ბაბუის (ჰენრის ბაბუის ბუსისაც ეშინოდა). ალისას ეშინოდა, რომ სკოლაში პოპულარობას დაკარგავდა, მაქსი „მარიაჟი“ იყო და ამბობდა, რომ არაფრის ეშინია, მაგრამ სინამდვილეში მასაც ეშინოდა... გაგეცინებათ და მწერების.

ბუსის 13 წლის მეგობარს ბილი ერქვა, რომელიც ქერა, გრძელ თმას ატარებდა. მას ნახშირივით შავი თვალები ჰქონდა და ძალიან მაღალი იყო. ბილის

ბუსისთან გართობა და თამაში და კიდევ მისი დაიკო აღისა უყვარდა. ვერ იტანდა ცინიკურ ადამიანებს. ეშინოდა მონს-ტრების და სიბრძლის. ბილის

საიდუმლო სწორედ ის იყო, რომ საუკეთესო მეგობრის და უყვარდა, მაგრამ სინამდვილეში ეს ამბავი ბუსიმაც იცოდა.

ბუსის 12 წლის ანტაგონისტიც ჰყავდა და მას ბერი ერქვა, რომელსაც ყავისფერი თვალები და შავი თმა ჰქონდა. ბერს ძალიან უყვარდა ჩხუბი და საშინლად არ უყვარდა ბუსისთან წაგება. ეშინოდა ერთი-ერთზე დამარცხების (რაც ვერ არასოდეს მომხდარიყ).

1. ალწერეთ პერსონაჟის ოჯახის წევრები. გამოიყენეთ იგივე მეთოდი და უპასუხეთ იმავე კითხვებს, რომლებიც პერსონაჟის შექმნისას გამოგადათ.
2. გავვაცანით თქვენი პერსონაჟის მეგობრები. დეტალურად მოიფერეთ და დაწერეთ, სად, რა ვითარებაში

გაიცნეს მათ ერთმანეთი; როგორ დამეგობრდნენ; რა საერთო აქვთ და რა განასხვავებთ ერთმანეთისგან.

3. ალწერეთ თქვენი პერსონაჟის ანტაგონისტი

(სხვანაირად რომ ვთქვათ, ს, ვინც მას არ უყვარს). ესეც მნიშვნელოვანი პერსონაჟია, ვინც თქვენს გმირს მიზნის მიღწევაში უწლის ხელს. რა არის ის მთავარი მიზინი, რის გამოც ეს ორი პერსონაჟი ვერ მეტობრობს? სად იკვეთება მათი ინტერესები და სად

უშლიან ერთმანეთს ხელს?

სავარკიშო მეოთხე

გმირის საცხოვრებელი
სივრცე

გდია და რამდენიმე ცნობილი კლუბის მაისურია სკამზე გადაკიდებული, ფეხბურთელია ან ფეხბურთის გულშემატკივარი.

თუ ოთახი არ აქვს თქვენს გმირს და ქუჩაში სძინავს, ამაზეც მოვიყევთ. რატომ მოხდა ასე? ვისი ბრალია? რა შეემთხვა თქვენს გმირს ან მის ოჯახს ისეთი, რომ ახლა მას ჭერიც კი არ აქვს თავზე?

მაგალითი:

ბუსი ორსართულიან სახლში ცხოვრობდა, მისი ოთახი მეორე სართულზე, კიბიდან ხელ-მარცხნივ იყო და ტყის მხარეს იყურებოდა.

ოთახში იდგა წიგნების დიდი და ტანსაცმლის პატარა კარადა, კაც-ნახევრიანი საწოლი, დიდი ტელევიზორი თავისი ფლეის-თეიშენით, საწერი მაგიდა, ლეგოების და სათამაშოების ყუთები და კომპიუტერის მაგიდა, რომელზეც მამის ნაჩუქარი ძველი კომპიუტერი ედო.



რელიგიის სწავლება ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში



თამთა დოლიძე

რწმენა ის უდიდესი ძალაა, რომელსაც ადამიანთა შეკავშირებაც და გათამაც შეუძლია. მას ხშირად იყენებენ ძლიერი ამა ქვეყნისანი მასების სამართავად. ამიტომ სკოლებში მიმდინარე სასწავლო პროცესის რელიგიური ინდიქტრინაციისთვის გამოყენება ერთ-ერთი ყველაზე სენსიტიური საგანმანათლებლო დილეგმაა. ამ საკითხთან დაკავშირებული ეთიური წინააღმდეგობები, რომელთა დაძლევაც სასკოლო საზოგადოებას უწევს, მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მასწავლებლის, მოსწავლისა და მშობლის ურთიერთდამოკიდებულებაზე. ისმის კითხვა: ეთიურია თუ არა სკოლაში რელიგიის სწავლება? საინტერესოა, რამდნად კარგად არგულირებს კანონითოლოგიური საკითხების სწავლებას და იცავს თუ არა რელიგიური უმცირესობების უფლებებს. ასევე მნიშვნელოვანია, მიზნევა თუ არა მასწავლებლის და/ან სკოლის ადმინისტრაციის თვითნებური გადაწყვეტილებით სასწავლო პროცესის რელიგიური რიტუალებით გამრავლებროვნება მოსწავლეთა უფლებების დარღვევად. აქვე შეგახსენებთ, რომ საქართველოს მოქალაქეების გარკვეული ნაწილი არ არის ეროვნებით ქართველი და არც სახელმწიფო რელიგიად აღიარებულ ქრისტიანულ მრწამსა იზიარებს. ჩვენს ქვეყნაში ყველაზე მეტად გავრცელებულია მართლმადიდებლობა (მოსახლეობის დაახლოებით 70%). მას მოსდევს კათოლიკიზმი და პროტესტანტიზმი (ზაპტიზმი). მრავლად შეხვდებით სხვადასხვა რე-

ლიგიური სექტის წარმომადგენლებსაც. აჭარის მაღალმთან რეგიონში კი უმეტესად ქართველი მუსლიმები ცხოვრობენ.

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებაში რელიგიის ისტორიის სწავლების საკითხი დღემდე კამათის საგანმანათლებლო დაგენერირდა 1988 წლიდან საქართველოში „ქრისტიანული რელიგიის ისტორია“ ჰუმანიტარული მიმართულების სკოლებში ისწავლებოდა. მალე ამ დისციპლინამ არჩევითი საგნების სიაში გადაინაცვლა. რელიგიის ისტორიის სწავლების სპეციფიკას განსაზღვრავდა საქართველოს საპატრიარქო, რომელსაც ეს უფლებამოსილება იმდროინდელი კანონმდებლობით ჰით ჰქონდა მინიჭებული (განათლების შესახებ კანონის 18.2 მუხლი (22.06. 1997): საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ უნდა ითანამერობონ საქართველოს საპატრიარქოსთან სასკოლო გეგმის შემუშავებისას). 2005 წელს მიღებული ზოგადი განათლების შესახებ კანონის მიხედვით, რელიგიის ისტორიის სწავლება სავალდებულო აღარ არის. თუმცა მას შემდეგ არაერთხელ წამოიჭრა აღნიშნული დისციპლინის სკოლებში დაბრუნების საკითხი, რომელსაც ბეჭდურ თუ ელექტრონულ მედიაში დღემდე აქტიურად განხილავენ.

ზოგადი განათლების შესახებ საქართველოს კანონის მე-18 მუხლის (რწმენის თავისუფლება) თა-

უძველესი დროიდან ცდილობს ადამიანი, დახვეწოს ცოდნის გადაცემისა და ათვისების, ანუ სწავლა-სწავლების ფორმები და დროის მოითხოვნებს შეუსაბამოს. ისტორიულ ახალ დროში ეს მოთხოვნები კიდევ უფრო აქტიური გახდა.

**სკოლებში მიმდინარე
სასწავლო პროცესის
რელიგიური
ინდოქტრინაციისთვის
გამოყენება ერთ-ერთი
ყველაზე სენსიტური
საგანმანათლებლო
დილემა.**
**ამ საკითხთან
დაკავშირებული
ეთიკური წინააღმ-
დეგობები, რომელთა
დაძლევაც სასკოლო
საზოგადოებას უწევს,
მნიშვნელოვან
გავლენას ახდენს
მასწავლებლის,
მოსწავლისა და
მშობლის ურთიერთ-
დამოკიდებულებაზე.
ისმის კითხვა:**
**ეთიკურია თუ არა
სკოლაში რელიგიის
სწავლება?**

ნახმად, მოსწავლეს, მშობელსა და მასწავლებელს აქვთ რწმენის, აღმსარებლობისა და სინდისის თავისუფლება, ნებისმიერი ან არცერთი რწმენისა თუ მსოფლმხედველობის ნებაყოფლობით არჩევისა და შეცვლის უფლება. დაუშვებელია, მოსწავლეს, მშობელს და მასწავლებელს დაეკისროთ ისეთი ვალდებულებების შესრულება, რომლებიც ძირეულად ეწინააღმდეგება მათ რწმენას, აღმსარებლობას ან სინდისს, თუ ეს არ ლაპავს სხვათა უფლებებს. საჯარო სკოლის ტერიტორიაზე რელიგიური სიმბოლოების განთავსება არ უნდა ემსახურებოდეს არააკადემიურ მიზნებს. ამავე კანონის მე-13 მუხლის მიხედვით, დაუშვებელია საჯარო სკოლაში სასწავლო პროცესის რელიგიური ინდოქტრინაციის, პრობელიტიზმის ან იძულებითი ასიმილაციის მიზნებისთვის გამოყენება. თუმცა ეს ნორმა არ ზღუდავს საჯარო სკოლაში სახელმწიფო დღესასწაულებისა და ისტორიული თარიღების აღნიშვნას, აგრეთვე ისეთი ღონისძიებების ჩატარებას, რომლებიც მიმართულია ეროვნული და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებების დამკვიდრებისკენ (საქართველოს კანონი ზოგადი განათლების შესახებ 2017).

ზოგადი განათლების კანონთან ერთად, რელიგიასთან დაკავშირებულ საკითხებს არეგულირებს მასწავლებლის პროფესიული ეთიკის კოდექსის მე-4 მუხლის მე-9 პუნქტიც, რომლის თანახმადაც, პედაგოგები (გარდა სასულიერო

სასწავლებლის მასწავლებლებისა) არ ეწევიან მოსწავლეებთან რელიგიურ პროცესისა. ამავე მუხლის მე-11 პუნქტის თანახმად, მასწავლებელს არ აქვს უფლება, რელიგიური ან სხვა ნიშნით გამოარჩიოს მოსწავლე და არ მისცეს მას ხარისხიანი განათლება (მასწავლებლის პროფესიული ეთიკის კოდექსი 2010). მიუხედავად ამისა, ზოგიერთი მასწავლებელი და/ან სკოლის მმართველი გუნდი თვითნებურად იღებს გადაწყვეტილებას და სასწავლო პროცესში რელიგიურ რიტუალებს (ლოცვა, წირვაზე მოსწავლეების წაყვანა და სხვ.) რთავს.

ამრიგად, შეგვიძლია დავასკვნათ: თუ რელიგიის სწავლების თემას სამართლის ეთიკის კუთხით განვიხილავთ, კანონი არეგულირებს იმ ეთიკურ პარადიგმას, რომელიც უმრავლესობით დაკომპლექტებულ სოციუმში განსხვავებული რელიგიის წარმომადგენერლთა სრულფასოვან ჩართვაზეა ორიენტირებული. როგორც ვიცით, სამართლის ეთიკა ლიბერალურ-დემორატიული ტრადიციის ნაწილია, ის ითვალისწინებს ტოლერანტობას და თანაბარი მოპყრობის პატივისცემას, რაც, თავის მხრივ, თანასწორ შესაძლებლობებს და რწმენის თავისუფლების უზრუნველყოფას ნიშნავს.

რელიგიური ნიშნით განსხვავებულობა სასკოლო საზოგადოებაში წარმოშობილი უთანხმოების/ ჩაგვრისა და უთანასწორობის შეგრძნების



ვფიქრობ, სკოლებში	გამომწვევი ერთ-ერთი მწვავე მიზეზია. ამ ტიპის უთანასწორობას კრიტიკის ეთიკის პოზიციიდანაც განიხილავენ. რელიგიური ნიშნით მოსწავლეთა გამორჩევა სოციალური უთანასწორობის საკმაოდ გავრცელებული ფორმას. როდესაც მასწავლებელი სასწავლო დღეს ლოცვით იწყებს, ამ დროს კი მისი ზოგიერთი მოსწავლე, თუნდაც ქართველი, არ არის მონათლული, ან სხვა რელიგიის აღმსარებელია, ერთმიშვნელოვნად ირლვევა მათი უფლებები და ეს საკითხი კრიტიკის საფუძველს იძლევა. მოსწავლის შერივების არასაურველ აქტივობაზე მძაფრი რეაქცია ხშირად ხდება თავად ბავშვის ან შშობლის გაკიცხვის/ ამორემების მიზეზი. ჩემი აზრით, მასწავლებელმა მხოლოდ იმისთვის უნდა იკვლიოს მოსწავლეთა მრწამსი, რომ შეძლოს მულტიკულტურული საზოგადოების თავისებურების განსაზღვრა და მიღებული ინფორმაციის მხოლოდ მოსწავლეთა სასიკეთოდ (სასწავლო პროცესის ინტერკულტურული განათლების პრინციპების გათვალისწინებით დაგეგმვა) გამოყენება. კრიტიკის ეთიკის თეორეტიკოსები ცდილობენ, მოუსმინონ იმ ადამიანებს, რომელთა ხმაც ყველაზე სუსტია საზოგადოებაში, ამ კატეგორიას კი, პირველ რიგში, მოსწავლეები მიეკუთვნებიან.	ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ვფიქრობ, სკოლებში სახელმწიფო რელიგიის სავალდებულო საგნად სწავლება განსაზილველი საკითხების სიაში აღარ უნდა დავაბრუნოთ. თუმცა შეიძლება, მსოფლიო ისტორიის სახელმძღვანელოებში უფრო მეტად ჩაგულრმავდეთ რელიგიების საკითხს ეპოქებისა და ქვეყნების მიხედვით, რათა მოსწავლეების თვალსაწირი მაქსიმალურად გავაფართოოთ. ასევე მნიშვნელოვანია, საქართველოს მოქალაქეებს ქვეყანაში არსებული რელიგიების შესახებ გარკვეული ინფორმაცია ბავშვობიდანვე სწორად მივაწოდოთ, რადგან ხშირ შემთხვევაში გაუცხოებას ან უპირატესობის განცდას არასწორად ფორმულირებული ინფორმაცია იწვევს. ჩემი აზრით, მსგავსი ინიციატივები მნიშვნელოვნად გააიშვიათებს ადამიანთა ეთნოკური თუ რელიგიური ნიშნით ჩაგვრას, ტოლერანტული საზოგადოების შექმნას შეუწყობს ხელს და ინტერკულტურული განათლების მთავარი პრინციპების ქაღალდიდან რეალურ ცხოვრებაში გადმოტანას გაგვიადვილებს.
სახელმწიფო		
რელიგიის		
სავალდებულო		
საგნად სწავლება		
განსახილველი		
საკითხების		
სიაში აღარ უნდა დავაბრუნოთ.		
თუმცა შეიძლება,		
მსოფლიო ისტორიის		
სახელმძღვანელოებში		
უფრო მეტად		
ჩავალრმავდეთ		
რელიგიების საკითხს		
ეპოქებისა და		
ქვეყნების მიხედვით,		
რათა მოსწავლეების		
თვალსაწირი		
მაქსიმალურად		
გავაფართოოთ.		

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქართველოს კანონი ზოგადი განათლების შესახებ, 2005
2. მასწავლებლის პროფესიული ეთიკის კოდექსი, 2010
3. ტბატაძე შ., რელიგიის სწავლება საჯარო სკოლებში, 2018
4. გაჩერილაძე პ., შავგულიძე ნ., რელიგიის სწავლება საჯარო სკოლებში. 2016



მეგი კავთუაშვილი

როგორ აღვიზარდოთ ბავშვი ინკლუზიური ღირებულებებით

**როგორი ადამიანი
იქნება ჩვენი შვილი,
როცა გაიზრდება?
– ეს კითხვა ყველა
მშობელს გვაწეობს,
პასუხად კი მრავალი
ჩვენგანი ამბობს:
„მთავარია, ბედნიერი
იყოს!“**

როგორი ადამიანი იქნება ჩვენი შვილი, როცა გაიზრდება? – ეს კითხვა ყველა მშობელს გვაწეობს, პასუხად კი მრავალი ჩვენგანი ამბობს: „მთავარია, ბედნიერი იყოს!“

ბედნიერებას ზოგისთვის მატერიალური სახე აქვს, ზოგი ადამიანურ ურთიერთობებს უფრო დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს. განსხვავებულობის მიუხედავად, თითოეულ ჩვენგანს სურს, საზოგადოების სრულფასოვანი, დაფასებული წევრი იყოს. ჩვენი შვილების ბედნიერებაც მომავალში ასე წარმოგვიდგენია.

თუნდაც ამიტომ უნდა იწყებოდეს ინკლუზიაზე საუბარი ადრეული ბავშვობიდან, ხოლო მშობლებსა და მასწავლებლებს უნდა გვახსოვდეს, რომ ამ ტიპის გარემო, შეზღუდული შესაძლებლების მქონე პირებთან ერთად, ჩვენ, ყველას გვჭირდება – იმისთვის, რომ ჩვენი განსხვავებული სურვილების, შენედულებების, შესაძლებლობების მიუხედავად, ერთმანეთისთვის უცხონი არ აღმოვჩნდეთ და თანასწორ გარემოში შშვიდობინი თანაცხოვრება შევძლოთ.

ამ სტატიაში რამდენიმე მეთოდი განვიხილოთ, რომლებიც დაგვეხმარება, შვილები და მოსწავლეები ინკლუზიური ღირებულებებით აღტარდოთ.

1. ვაჩვენოთ ბავშვებს ინკლუზიურობის მაგალითი

ბავშვები ყველაზე მეტს მათთვის მისაბადი ადამიანებისგან სწავლობები. უმეტესად ისინი ჩვენ, ზრდასრულებს, მშობლებსა და მასწავლებლებს გვიყურებენ, გვისმენენ და სწავლობენ ჩვენი ქცე-

ვისა და დამოკიდებულებების გაცლენით. ადვილია არ არის, მაგრამ მნიშვნელოვანია, თავად ვიყოთ ისეთი ადამიანები, როგორიც გვინდა გამოვიდეს ჩვენი შვილი თუ მოსწავლე.

დავაკვირდეთ ჩვენს მოსაზრებებსა და ქცევებს; დავრწმუნდეთ, რომ იმავე ღირებულებებს ვუჭერთ მხარს, რომლებიც გვინდა ჰქონდეთ ჩვენს ბავშვებს. ლიად მივესალმოთ განსხვავებულობას, გამოვიყენოთ პატივსაცემი ტერმინები, როცა ამათუ იმ წარმომავლობისა თუ შესაძლებლობის ადამიანზე ესაუბრობთ და თავი ავარიდოთ სტერეოტიპების განმტკიცებას. თუ ყველა ადამიანს პატივისცემით მოვეპყრობით, დიდი შანსია, ჩვენი პატარაც ასე მოიქცეს.

2. დავეხმაროთ ბავშვს, გახდეს თავდაპარებული და ერავათიური

იმისთვის, რომ ჩვენი შვილი / მოსწავლე ლია იყოს მრავალფეროვნებისა და განსხვავებულობისადმი, მას თავდაპარება და ემპათიის უნარი სჭირდება. ბავშვები, რომლებსაც საკუთარ თავზე ადეკვატური წარმოდგენა აქვთ, როგორც წესი, სხვებისადმი დადებითი დამოკიდებულებით გამოირჩევიან, ამასთან, ხალხის აზრს არ მიჰყენებიან და მტკიცედ დგანან საკუთარი ღირებულებების სადარაჯობებები. მივცეთ ბავშვს შესაძლებლობა, თავი ქმედობაუნარიანად იგრძნოს; საქციელით და სიტყვით ვაჩვენოთ, რომ ის გვიყვარს და მას ვაფასებთ.

ემპათია კი უნარია, შეამჩნიოს სხვების გრძნობები და წარმოიდგინო, რას შეიძლება გრძნობდეს სხვის ადგილას. ეს უნარი ინკლუზიური ღირებულებების ჩამოყალიბებაში გვეხმარება და მისი

განვითარება ბავშვობიდანაა შესაძლებელი. ვესაუბროთ ზღაპრის გმირებისა თუ ლიტერატურული პერსონაჟების განცდებზე, ვრძნობებზე, მოტივაციაზე, ქცევაზე. მათი თვალით შევხედოთ სამყაროს და ბავშვებსაც ვასწავლოთ, რომ შეიძლება, ერთი ჭეშმარიტების გვერდით ბევრი სხვა სიმართლეც არსებობდეს.

3. მზად ვიყოთ კითხვებისთვის

ბავშვები ცნობისმოყვარები არიან და სამყაროს შესახებ ყველაფერი აინტერესებით.

ისინი ხშირად მაშინ სვამენ კითხვას, როცა რაღაც უცხოს გადააწყდებიან. განსხვავებულობაზე საუბარისას ეს ხერხები ვცადოთ:

- ვისაუბროთ ლიად. შეკითხვებს თავი არ ავარიდოთ.
- ვკითხოთ, რისი გაგება უნდა ან რატომ გაუჩინდა ეს შეკითხვა.
- გავცეთ გულწრფელი პასუხი მისი ასაკის გათვალისწინებით.
- თუ პასუხი არ ვიცით, ამის აღიარების არ შეგვეშინდეს. ვუთხრათ, რომ ამჩენებ დასაფიქ-



**თუნდაც ამიტომ
უნდა იწყებოდეს
ინკლუზიაზე
საუბარი ადრეული
ბავშვობიდან, ხოლო
მშობლებსა და
მასწავლებლებს
უნდა გვახსოვდეს,
რომ ამ ტიპის
გარემო, შეზღუდული
შესაძლებლობების
მქონე პირებთან
ერთად, ჩვენ,
ყველას გვჭირდება
- იმისთვის, რომ
ჩვენი განსხვავებული
სურვილების,
შეხედულებების,
შესაძლებლობების
მიუხედავად,
ერთმანეთისთვის
უცხონი არ
აღმოვჩნდეთ და
თანასწორ გარემოში
მშვიდობიანი
თანაცხოვრება
შევძლოთ.**

რებლად დრო გჭირდება და მოგვიანებით ვუპასუხებთ.

4. მოვამზადოთ განსხვავებული სცენარებისთვის

ა) თუ ჩვენი შვილი/მოსწავლე განსხვავებულობას „უცნაურს“ უწოდებს

ზოგჯერ ბავშვების შეკითხვები მათთვის „უცნაურ“ რაღაცებს ხება. მაგალითად, შესაძლოა, შვილმა მეტყველების სირთულეების მქონე ადამიანზე გვკითხოს, რატომ ლაპარაკობს ეს ადამიანი უცნაურად. ასეთ დროს კითხვის დასმა კი არ უნდა ავუკრძალოთ, არამედ ავუხსნათ, რომ ის განსხვავებულია და ხაზი გავუსვათ იმას, რომ „ნორმალური“ და „უცნაური“, „ჩვენ“ და „ისინი“ – არ არსებობს.

ბ) თუ ჩვენი შვილი/მოსწავლე განსხვავებულობაზე საუბრისას შეუფერებელ ტერმინებს იყენებს

თუ ბავშვი შეუფერებელ ტერმინებს იყენებს, ფრთხილად შევუსწოროთ და უკეთესი ალტერნატივა შევთავაზოთ. ვეცადოთ, არ გავკიცხოთ. ავუხსნათ, რატომ არის მის მიერ გამოყენებული ტერმინი შეუფერებელი და რატომ იქნებოდა უკეთესი, გამოეყენებონა ადეკვატური ფრაზები.

გ) თუ ჩვენი შვილი/მოსწავლე საჯაროდ ლაპარაკობს განსხვავებულობაზე

ბავშვებმა უხერხული კითხვები საჯარო საუბრის დროსაც შეიძლება დასვნ. საჭიროების შემთხვევაში ბოდიმის მოხდა კარგი გამოსავალია, ხოლო ბავშვის კითხვას შეიძლება ვუპასუხოთ, მაგალითად, ასე: „სამყარო დიდია. ჩვენ, ყველანი სხვადასხვანაირები ვართ. სწორედ ეს ხდის ჩვენს ცხოვრებას საინტერესოს“. დანარჩენი ინფორმაცია კი მოგვიანებით მივაწოდოთ.

უნდა ავუხსნათ, რომ ყველა ადამიანი სხვადასხვანაირია, თუმცა, ყველა ვოცნებით, ვიმედოვნებთ, ვუშვებთ შეცდომებს, ვიმარჯვებთ, გვაქვს ემოციები და სხვა. საბოლოო ჯამში კი აუცილებლად მივიღებთ მეტად მიმღებ, ღია, ემპათიურ პიროვნებას, რომლისთვისაც მნიშვნელოვანი იქნება სხვების პატივისცემა და თანადგომა.

ამ წერილის დაწერა ბოლო თვეებში ქვეყნის 20 სკოლაში ვიზიტის შემდეგ გადაეწყვიტე. მასწავლებლებს, შობლებსა და მოსწავლეებს გაერთიანებულია ფონდის საკომუნიკაციო კამპანიის „დაინახე ყველა ფერი“ ფარგლებში შევხვდი. სკოლებში მუშაობისას და ვერტუნდი, რომ სასკოლო სამინისტროს მიერ მოსწავლეებთან ასოცირდება. ადამიანებმა უბრალოდ არ იციან, რომ ინკლუზია სინამდგილეში თანასწორ ჩართულობას ნიშნავს, ყველას თანაბრად გვეხვება და ინკლუზიური ლირებულებები აღზრდის პროცესში თითოეული შემობლისა და მასწავლებლის დასაწერგია.

P.S. საკომუნიკაციო კამპანია „დაინახე ყველა ფერი“ UNICEF-ის მიერ, ნორვეგიის მთავრობის ფინანსური ხელშეწყობით და განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთან თანამშრომლობით, სამწლიანი პროექტის „არც ერთი ბავშვი განათლების გარეშე“ ფარგლებში ხორციელდება. მისი მიზანი ინკლუზიური განათლების მნიშვნელობის შესახებ ცნობიერების ამაღლება და სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვების მიმართ სტიგმის შემცირებაა.



5. ხაზი გავუსვათ მსგავსებებს

განსხვავებულობაზე საუბრისას არანაკლებ მნიშვნელოვანია, ყურადღება მივაქციოთ მსგავსებებს. არ აქვს მნიშვნელობა, როგორი შესაძლებლობების ან წარმომავლობის ადამიანებზე ესაუბრობთ. ნებისმიერ შემთხვევაში, ბავშვს

როგორ ვასწავლოთ სამშობლოს სიყვარული



ინა იმედაშვილი

რატომ აღარ გვიყვარს სამშობლო და სად გაქრა ლირსება? ქართულის მასწავლებლის ხმამაღალი ფიქრი.

„თქვენი ქართველობა იწყება დირსებიდან და არა პირიქით!“ მერაბ მამარდაშვილი

აი, გაცხსენი ფაილი და უნდა დავწერო წერილი პირველადასებრებზე, რომელიც ქა-ქააა იჭყიტებიან წერა-კითხვის საოცრებათა სამყაროში, მაგრამ სიტყვებს თაგა ვერ ვუყრი, ვერა- ფრჩე ვფიქრობ, გარდა უკრა- ინელი სალის თავგამწირვისა, მათი პატრიოტიზმის უმაღლესი გამოვლინებისა, მათი გმირობი- სა, დანაკარგებისა, ბრძოლებისა და ადამიანობისა.

საიდან იბადება ან ყალიბდება სამშობლოს ამდაგვარი გაეხბა და სიყვარული? ჩვენ გვიყვარს სამშობლო? რის გაღია შეგ- ვიდლია ქვეყნისთვის, თუ ამის საჭიროება დადგა? როგორი იქნება ჩვენი არჩევნისთვის, თუ ამის საჭიროება დადგა? როგორი იქნება ჩრჩევნისთვის, თუ ამის საჭიროება დადგა?

თქმა? თავისა და მიზნების გაწირვა? რატომ გახდა და გაუფერულდა ჩვენს ეპოქაში

ისეთი ცნებები, როგორიც თავგანწირვა და თავშეწირვა? რამ ან როდის (თუ ამ ორ კითხვას პასუხი გაეცა, ცხადია, ისიც გვეცოდინება, რატომ)

ჩატარა ჩვენში ის პატრიოტული სული, რომელმაც ქართველი ერი გადაარჩინა და უამრავი ჯოჯოხეთური შემოსევისთვის გააძლებინა? და მოდი, ხმამაღლა ვიფიქრებ იმჩენ, რა უნდა გავაკეთოთ და საერთოდ თუა შესაძლებელი, ისევ გავაჩარილოთ პატრიოტიზმის მინავლული

ნაღვერდალი, რა გვაკლია, რა გვჭირდება გასაერთიანებლად.

ფიქრს მერაბ მამარდაშვილის სიტყვებით დავიწყებ: „ადამიანი იწყება ლირსებიდან და მას მხოლოდ საკუთარი ლირსების გავლით შეუძლია ჩეშმარიტად გააცნობიეროს თავი ამა თუ იმ ერის შვილად! ქართველობა არ არის ბიოლოგიური მოცემულობა - ეს არის ნება იყო ქართველი, ნება კი რაინდული ლირსების ფერნებია და მე თუ არა მაქეს

ის, რამდენიც არ უნდა ინებოს ერმა თუ ბერმა, მე ვერც კაცი ვიქები და ვერც ქართველი!“

და კიდევ: „ქართული ინტელიგენციას არ გამოუყენებია ბოლო ხუთი წელი იმისათვის, რომსაკუთარი ხალხისთვის სიმართლე ეთქვა. იმის მავი- რათ, რომ ებრძოლათ უკვე გათავისებულ ცუდ ჩევვებთან - პატრიოტიზმის მცდარ გაგებასთან, ჩამორჩენილობასთან, საკუთარ თავზე შეყვარებას- თან, დარწმუნებასთან იმაში, რომჩენებ ყველაზე კარგი ვართ, ყველაზე ჭკვიანი, ყვე- ლაზე ლამაზინ და არავინ არ გვჭირდება - ისინი საკუთარ ამბიციებში ჩაფლული თამა- შობდნენ ყველაფერ ამით.“

და ერთიც: „სანამ გაგრძელდება პატივმოყვარეობის მამე- ბელი ხატების შექმნა: ოჳ! რა კარგად ვიყავით, კულტურაც გვქონდა, სოფელიც ყვაოდა!.. ვიდრე ამ ყალბ ნუგეშისცემას გააგრძელებენ, დაუსრულებ- ლად იტრიალებენ წრეში, როგორც დანტეს გმირები- ჯოჯოხეთში.“

საიდან იბადება

ან ყალიბდება

სამშობლოს

ამდაგვარი გაეხბა

და სიყვარული? ჩვენ

გვიყვარს სამშობლო?

რის გალება შეგვიძლია

ქვეყნისთვის, თუ ამის

საჭიროება დადგა?

როგორი იქნება ჩვენი

არჩევანი: პირადი

კეთილდღეობა

(შესაძლოა

დროებითიც) თუ

სამშობლოსთვის ამ

კეთილდღეობაზე

უარის თქმა? თავისა

და მიზნების განირვა?

რატომ გახდა და

გაუფერულდა ჩვენს

ეპოქაში ისეთი

ცნებები, როგორიც

თავგანწირვა და

თავშეწირვა?

**შენ ეს შეგიძლია,
მასწავლებელო,
შენ შეგიძლია
ნამდვილი
პატრიოტიზმის
აღმოცენება,
სამშობლოს
გადარჩენა,
თავისუფლების
განმტკიცება,
ძლიერი სამართლის
აღმდეგობის
გადაცემა.**

შენ, ღირსება მნიშვნელოვანი
და გადამწყვეტია ერის არა
მხოლოდ ერად ჩამოყალიბების-
თვის, არამედ მისი არსებობის
გაგრძელებისთვისაც. ღირსება,
შეიძლება ითქვას, პატრიოტიზ-
მის და ქვეყნის სიყვარულის
გაცნობიერების საყრდენია.
აი, წლების წინ ზურაბ უვანიამ
რომ თქვა და ისტორიაში
ღირსების აქტიად ჩაიწერა: „მე
ვარ ქართველი და, მაშასადამე,
ვარ ევროპელი!“ უჰ, ახლაც
ურუანტელი მივლის! როგორი
სიტყვები იყო, როგორი სწორი
და დროული, ქართველებში
ღირსების სიმები რომ აატოვა,
როგორ გვჭირდება დღესაც
ღირსების გარეშე დარჩენილ
შეშინებულ ქართველობას ასე-
თი სიტყვები, ასეთი გამხნევება.
რომ ჩვენ გვეაუთვინის მნიშვ-
ნელოვანი ადგილი მსოფლიოში,
რომ ჩვენი ხმა უნდა ისმოდეს,
რომ სწორ მხარეს ვდგავართ ის-
ტორისი მეტად სახიფათო და
კრიტიკულ მონაკვეთში. მაგრამ
მოჯადოებული წრე რის მოჯა-

დოებული წრე იქნება, ყველა
რომ არ ჩაგვითრიოს და რაღაც
იბლივიებულ, სამყაროსგან
მოწყვეტილ განზომილებაში
საკუთარ წვეში არ ჩაგვხარ-
შოს. ილუბიურ წარმოდგენებ-
ში, წარსულის გაიდეალებაში,
მეცეთა წმინდანებად შერაცხ-
ვაში, უბრალო ადამიანების
დავიწყებაში გადის წლები, და
ქართველობა ყოველ ჯერზე
არასწორ მხარეს აღმოჩნდება
ხოლმე. თუმცა, მაგრამ, მოუხე-
დავად ამისა... და მართლდება
უპრინციპობა, კოლაზორა-
ციონისტობა, ულირსებობა,
სირაქლემობა.

მაინც სად გაქრა ჩვენი ღირსე-
ბა? რამ გახადა პატრიოტიზმი
ისეთი მყიფე, რომ სადაცაა
ისე ჩამოიშლება, მისგან „იზმი“
თულა დარჩება? რამ აქცია
„პატრიოტიზმი“ ნამდვილი
პატრიოტიზმის სიმულაციად,
აჩრდილად? რამ დააკარგ-
ვინა ნამდვილობა? ბოლოს და
ბოლოს, რატომ აღარ გვიყვარს

საშმობლო? რამ ჩაკლა ჩვენში
ეს გრძნობა, რომელიც მეექსე
გრძნობად უნდა გვქონდა,
რომელსაც უნდა დავეცავით და
გადავერჩინეთ? დას, უფა-
რულის პირას ვდგავართ. ერთი
სულის შებერვა, ერთი ხელის
კვრა და – ჩავიკარგებით ის-
ტორის ქვესკნელში, საიდანაც
თავის დასწავლაშებელია.
ამ ყველაფერს ქართულის მას-
წავლებლის პერსპექტივიდან
შეხედავ და კიდევ ერთხელ
დავიწყებ ხმამაღლა ფიქრს.

ჩვენი ამირანი მიჯაჭვულია
– ათასწლეულებია, მისი
გასაკეთებელი საქმე ჩვეულებ-
რივმა მოკვდავებმა იტვირთეს,
შიშველი ხელებით დაერივნენ
დევებს და დაუწყეს ჟღეტა,
თუმცა კარგად გეცოდინებათ,
დევების ხოცვა რა ძნელია –
ერთ თავს მოჰკვეთ და ათი
ამოსდის, მათი სული კი ჩიტის
გულშია და ეს ჩიტი ცხრა მთას
იქით ცხოვრობს (შესაძლოა, ეს
ცხრამთასიქითა სივრცე ჩვენი





განათლება -

ତାଙ୍କେମାନଙ୍କରେ

www.mastsavlebeli.ge



ცოტა ხნის წილი წიგნის მაღალი-აში შევიძინებ აესტრილი ექიმისა და ფსიქოლოგის ალფრედ ადლერის წიგნი „ბავშვთა აზრიდა“. ალ-ფრედ ადლერი პირველი მსოფლიო ომის დროს სამხედრო ჰისტოგრამას ხელმძღვანელობდა, იმის შემდეგ კი ბავშვის აზრიდის პრობლემებით დაინტერესდა და 1920-იან წლებში გვნამის ბავშვებისა და შშობლების საკონსულტაციო ცენტრების ქსლი დაარსა.

ଅଲ୍ସୁର୍କେ ଏ ଅଫଲ୍ପରୀରୀ ନିଃଶ୍ଵରୀ
„ଦୀପଶ୍ଵତା ଅଳ୍ପର୍ଦ୍ଦା“ କୁରାତୁଲ
ଏନାହେ ଗାମନ୍ତିକ୍ଷେପମୂଳୋବା „ଘୋର“
2014 ନେଇସ ଗାମନ୍ତିକ୍ଷେପା, ମିତାରଙ୍ଗମ-
ବ୍ୟେଲ୍ପରୀ ନିରା ତୁରମାନିଙ୍କ ଏବା ଲାଖି
ଦୁଲ୍ଲାଗା ଏଣାବ. ନିଃଶ୍ଵରୀ ନେଇସିଲାଏ ଏବା
1930 ନେଇସ ଗାମନ୍ତିକ୍ଷେପା ଘେରମାନ୍ତୁଲ
ଏବା ନିଙ୍ଗଲିଲୁକୁ ଏନ୍ଦ୍ରବିଧି. ଯି କୁରାତ-
ନୋବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟିକିଲୁଗୁରି ଜ୍ଞାନୀକ-
ଲାଗିଲିଲି ଦିନରିତାଏ ଘେରିଲୁଗେବଳୀ.
ମାତ୍ରି ଗାମନ୍ତିକ୍ଷେପମୂଳୀବା ଦୀପଶ୍ଵତା
ଜ୍ଞାନୀକିଲୁଗିଲିଲି ଦରମା ଏବା ଲାଖି,
ରନ୍ଧରିଲିଲି ସାଜୁଝକେଲିଥିତ ହିମପ୍ରା-
ଲିନ୍ଦିବୁଲୁଗା ଦୀପଶ୍ଵତା ଏବା
ଅଫଲ୍ପରୀରୀରୁ କୁରାତୁଲିକି.

„ინდივიდუალური ფსიქოლოგია არის სწავლებული ადამიანზე როვორც გახუყოფელ ერთეულზე“. ინდივიდუალურ ფსიქოლოგიაში ცენტრალურ ადგილს უკვებს კომუნისაციის პრინციპი. ადლერის თანახმად, პრინციპის განვითარების ძრობას მიზრად უკავშირდა ჩაითვალოს კონფლიქტი არას-რულებასონების კომპლექსსა და მის ნაშენებს, უპირატესობისკენ მისწრაფების შრომას. ეს უკანონებელი განისაზღვრება როვორც მიზანი, რომელიც წარმართავს მის ზრახვებსა და ქმედებებს. არას-რულებასონების დაალეველისკენ ადამიანის მისწრაფებას ხშირად ის არააღვაკატურ ქმედებებამდე მიჰყავს. ადლერის მიედვით, აქედან გამოდინარებას აღმოჩნდს მიზანი - არასრულებასონების კონსობის ნებით რალიტაცია მისი სასარგებლობის გადასაცემის გარეშე.

ლოკალურობით წარმართების გზით. ამას მცველართ ინდივიდუალური ფსიქოლოგიის კოდექსერთ ძრობითად ცნებამდე – სოციალურ კრიტიკამდე. ადლერის მტკიცებით, სოციალურ კრიტიკა ბავშვის კანკოსარებაზე ნორმალურობის თავისებური ინდიკატორაა. სწორებდა ამ პრინციპზე ავთო ადლერმა თავისი ჟედაგოგიური ტენიცილოგია. ყოველი დარღვევა, რომელიც სოციალურ კრიტიკის დახმარებას იწევს, დადგინდება აუგრებს ბავშვის განვითარებას”, – კვირისულობთ წიგნის წინასიტყვითობაზე.

წიგნის სათაურის მამინევ მომ-სიბლა და გვიგოროვა კი შევიძნე, კითხვას შევუდექ. სათაურიც გვატყობინებს, რომ წიგნი დიდ დახმარებას გაუწევს მშობლებს, რომლებიც დაინტერესებული არიან ბავშვის აზრიდის საკითხებით და მასწავლებლებს – უშუალო რეკლამის იმ მთავრი კვაჭისა, რომელიც ცალკება ბავშვის გარშემო იყენებს, კულონისა და საზოგადოების სახით.

ალიტერად ადლერისა ჩერით,
იდეალური კუოლა შუამავალია
იჯახსა და გარემომცველ სამყა-
როს შორის. ასეთ კუოლაში ცოდ-
ნას არა მარტო წიგნებით აძლევენ,
არამედ ცხოვრების ცოდნასა და
ხელოვნებასაც ასწავლიან.

გთავისობთ წიგნიდან ამონა-
რიდებს, რომელებც უშუალოდ
უკავშირიდება სკოლისა და ოჯა-
ხის გალდებულებებს, აღზარდონ
ისეთი ადამიანი, რომელიც საზო-
გადოების ბეჭინიერი და სრულფა-
სკვანა წევრი იქნება. ეს გალდებუ-
ლება მშობლისთვისაც და სკო-
ლისთვისაც ურთიერთი შესასრუ-
ლებელია, მაგრამ თუ სკოლა და
ოჯახი თანამშრომლობენ, მაშინ
ბევრი რამის გადაწყვეტა შეიძ-
ლება მოსწავლის სასარგებლოდ.
„ბავშვები, რომელებსაც ურ-
თიერთობა არ ასწავლის, სკოლაში

შესკლილი შემდგებ თავს ძარტოხე-
ლებად გრძნობება. შედევად კა
მთ მიმართ განსცურობებული
დამუზიდებულება ყალიბდება,
რაც დღიდან დღემდე სულ უკრო
და უკრო აძლიერებს თავდაპირ-
ველ ტრანსფორმას. რაღვევა მათი
ნირბალური განვითარება და
ისინი რათული ბავშვები ხდებან.
აქეთ შემთხვევებში ადამიანე-
ბი კულას ადანაშაულებენ,
თუმცა მან ძოლდება გამოაკლინა

შორენა ტყეშელაშვილი

A photograph of a man in a blue shirt and jeans carrying a young child on his shoulders. The child is wearing a light-colored shirt and dark pants. They are outdoors, with a bright, possibly overexposed sky in the background.



ოუჯასური აღზრდის ფარული
ნაკლებანებები. ცელაში ბავშვის
წარუძმატებლობები გამოვირთ-
ხოდებოდ სიმპტომის წარმოადგენს.
ეს სიმპტომი სსნის არა იძენად
სწავლაში წარუძმატებლობებს,
რამდენადც ცისიერლოგიურ წა-
რუძმატებლობებს. ეს ნიშნავს, რომ
ბავშვმა აღარ ტენდენცია თავის
თავში ჩრდებოს დაკარგვისკენ.
ამის შემდგომი სისტაცის დაკარგვა
ბავშვს აიძელებს, თავი აარიდს
სწორ გზებს და ჩვეულებრივი
მოვალეობის შესრულებას,
მუდმივად ეძროს სხვა გამოსავალი,
რომელიც თავის უფლებამდე და
ოთხ წარმატებამდე მოყვანს".

ალფრედ ადლერი ამ გამაფრთხილებელი ნიშნებისა და სიმპტომების აღმოჩენას კარგ აღმზრდელს უკავშირებს, რომელიც ამ ყველაფრის ამონირევას თბილი

დამკიცდებულებითა და გაგების
გზით შეეცდება.
„კოლუმბური ისწავლოს
ბავშვების პირველების დანახვა
და მას უნდა მოიგდოს როგორც
პირველებს, როგორც ფასტელო-
ბს, რომელთვიც უნდა გამოჩდოდა
ვანკოსარი. ასწავლის უნდა და, მან
უნდა ისწავლოს ფინანსურური
ინტენციის კამიუნიტება ბავშვის
ცალკეული ქრისტენების შეფასები-
სს. მან უნდა განიხილოს სკოლუ-

ଓল্লাঙ্কেওয়াটা একটি আরু প্রাণিক্যগুলো
নোত্তেৰোৱাস সাবোত, আৰম্ভেৰ অন্তৰণ্বে-
ৰোৱা গৱেষণাবৰ্ধণৰ খণ্ডকৰ্ত্তব্যৰী”

გასული საუკუნის 50-იან წლებში ამერიკელმა ფსიქოლოგებმა, იაკობ კუნინმა და პოლ გამპბა სკოლებში არსებული ეწ.
„ტალღოვანი ეფექტი“
შეისწავლეს. მათ შეამჩნიეს, რომ თუ მასწავლებელი ცალკეულ მოსწავლეს ძლიერ და უძლიერ შენიშვნას ან რაიმე ფორმით სჯიდა, ეს მოსწავლეზე პიზიტიურად იასხებოდა, მაგრამ ცოტა ხანში ამ ბავშვის არასახარბიერო ქცევას სხვები იმეროგებდნენ.

რინებადასაცუთარი ჩირის
გამოხატვა.

თანამდედროვე ამერიკული პედაგოგები დღესა ამ საკითხს განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმიბენ და მსოფლიოს მასშტაბით კონკრეტულ უზიარებელი იფებს, როგორ შეინარჩუნონ დისკიპლინა კლასში ისე, რომ საკუთრივი დროი მის დამყარებაში არ დაიხარჯოს და მოსწავლეებს საკუთრებით ზიანი მიადგეთ.

მაგალითად, მთავრი რექ-
ვით, —რა უცნაურადაც
უზნა მოეჩევნოთ ეს ძევ-
ლი თაობას მასწავლებ-
ლებს. —აუცლებელია
მოსწავლითა კარგი

အပိုဝင်း၊ ရှေ့မျှ ဖြေဆာ-
လွှာ ပုဂ္ဂိုလ်နီး ပူဗ္ဗား
ပွဲကျေလွှာတွေ၏ ဖြေဆိုခံဗာ
ဒေသအစွဲ၊ ဒါ ဂိုဏ် မပဲနှု-
ံ့လွှာတွေ ဖျော် ဂုဏ်ပိုး
မေးပါ်နာဒေသ ဂာဗိုလ်နီး၊ မေး
ဆုပ္ပန်းအတွက် ခွဲ့ပြုပိုး
ဒေသ၊ မပဲနှုံး အပိုဝင်း၊

ერთ-ერთმა კვლევიდ
დაადასტურა კადეც
ასეთი მიზანიმის სკოენე-
კონტაქტური მისალმძრა
მთელი დღის განმავლო-
ბაში ჰოზიტიურ სტიმულს
აძლევს როგორც მოს-
წავლეებს, ისე მასწავლე-
ბელს და 20%-ით ზრდის
მოსწავლეთა აკადემიური
აქტივობის დონეს, ხოლო
არასათანადო კეცვის
დონეს 9%-ით ამიტირებს.

ლეგენდა თავად წყვეტენ,
სად დასხდენ — დღვანზე
თუ იატაზე, მაგრამ თუ
თავს ვერ გააროთმევენ
რომელიმე ამოცნას,
თავანთ სამუშაო მაგი-
დებს უნდა მიუტოუნდენ.
პოლაკი ამზობს, რომ ამით
დისკიპლინის საკითხი

ფაქტობრივად მოაგვარა
და მოსწავლეებს შემატა
მოტივაცია — დასხდნენ იქ
სადაც უსროთ, მაგრამ ის-
წავლონ და არ იცელქონ.
ასევე, აძროველი მას-
წავლებლები გვირჩევენ,
შევადგინოთ იმ თვი-
სებების ჩამონათვალი,
რომლებსაც დადგითად
მივიჩნევთ. მაგალითად,
ნაცვლად იმისა, რომ
მასწავლებელმა ბავშვებს

გარეშე, მაგალითად,
როდესაც მოსწავლეები
ვადჲო აღრე არუნლებენ
დავალებას, ისინი ხშირად
დგებიან თავიანთი ადგი-
ლებიდნ ან ცემუტავენ
და ხელს უშლიან სხვებს
მუშაობაში. ხშირად შეა-
სენთ მათ, რომ ასეთი
ქედვა დაუშვებელია; მო-
იფიქრეთ, როს გაკეთიება
შეუძლიათ სანაცვლოდ,
მიანიჭეთ ამის შესახებ.

მინიშვილის შეიძლება
იყოს სიტყვიერიც და ვი-
ზუალურიც, მაგალითად,
თითების ტკაცუნი. შეეძი-
ლიათ, უბრალოდ სიგნალი
მისცეთ ხელით. შეიძლება
ხმოვანი მეთოდების გამო-
ყენება, თუკაცა სამაგიდო
ზარის დაწარუნება.

2017წლის ერთ-ერთი
კვლევა ადასტურებს,
რომ მოსწავლისადმი
ყურადღების გამოხატვის
არაერთბალური ფორმები,
მაგალითად, გალიმება
და თვალითი კონტაქტი,
ძალიან კარგად მუშაობს.
მთავარია, მასწავლებ-
ლები და მოსწავლეები ამ
„მუნჯურო ენაზე“ წინასწარ
შეთანხმებენ, „მუნჯურო
ენა“, „მინიშენებები, რომელი-
ბიც მხოლოდ მასწავლე-
ბელმა და მოსწავლეებმა

იციან, სახალისოცაა და
კლასმი ცელქი ბავშვების
ქცევასაც აუმჯობესებს.

არ დაივიწყოთ, რომ
წესები ყველასათვის
საერთოა, უგამონაკლი-
სოდ. ერთი ამერიკელი
მწარმოებელი იქანობა,

**ଉରମା
କାନ୍ଦିରାଶବୀଲ୍ଲିଟ
ଫିଲେପିଲ୍ଲିନ୍
ଫାସକିଲ୍ସା ଓ
ସାୟତ୍ରେଫୁରିଲ୍
ଗାର୍ଜେଷ୍ଜ**



გაუმტბლავლენენ ურჩ და
ცელქ მოსწავლეებს და
დიდ დღოს ხარჯავენ
კლასში დისციპლინის
თასამართლობრივო.

ମାଗଲୁଟିବାର, ଶ୍ରୀତ-ଶ୍ରୀତି
କୁଳ୍ପେଣ୍ଠି ଦାଦାଗନ୍ଧିରୁ, ରାମ
ଅମ୍ବେରଙ୍ଗେଣ୍ଠି କ୍ଷେତ୍ରଗନ୍ଧିରୁ
ଅମିତୀ କୁରୁକ୍ଷତି 144 ଶ୍ରୀତି
ଶାରଜ୍ଞାଗନ୍ଧିରୁ, ବୋଲିନୀ ଶ୍ରୀତି
ସାକ୍ଷୀଵଳି ଶ୍ରୀତିରୁ ଗାନ୍ଧାର-
ଲୋହକି ଦାକାଲୋହକିର
ସାମି କୁରୁରୀ କୁରୁଗନ୍ଧିରୁଦାତ.

2016 წლის ამ ერთგული
მეცნიერების მიერ მოსწავლ-
ლებისა და მასში ვლებ-
ლებისა მზტენებელების კვლევები-
ურთიერთობის კოლეგიუმი
თმა კვლევა და დასაქმია
სხვადასხვა სკოლაში „ტალ-
ღოვანი ექცეულის“ არსებო-
ბა: თანა მსპარვლებლის
სადაც მსჯელობის პოლიტიკა
დროგით აუზობებს ეს ბდა
მორგვეულ დასკილი-
ნას, მაგრამ სახლოონდ
მოსწავლეები კრასჩი
უკრო და უკრო დესტ-
რუციულად იქცოლნენ.
მეტყო: ისინი, ვინც კვლევაში
მონაწილეობაზენ, თავს
განყენებულად გრძებოდ-
ნენ, უჭირდათ კონფრონტ-

ქცევის ხშირი ქება და
ცუდის იგნორირება,
სადამსჯელო მეთოდებზე
კი საუბარი გა ზიდება.

ამ რეიცელუბის ინტენურებიან, რომ პეტიო მოდგომას სწავლების პროცესს უზროვონ ეფექტურს გახდის. ისინი გვირჩევენ, მას წავლებოლებთ-მა ცელექტოს შეწავლებიზე კი არ გაამატებილონ ყურადღება, არამედ შეაქმნ მთელი კლასი: „დღეს თქვენი კარგად იძულება ეთ. დღეს ყოჩალები იყავით“.

ალისა ნუკარო, ინგლი-
სური ენის მასწავლებელი
მემფისიდა, გვთავაზობს,
საერთოდ არ გამოვიყე-
ნოთ სიტყვა: „ნუ“ („ნუ
იჩაშ“). თუ გამოვიყენებთ,
ბავშვს კარგად ავტესნათ,
რატომ ვიყენებთ.

ვაწინებულონს ვან ნესას
დაწყებითი კვლელის
მასწავლებელს ფალონ
ტიურნერს მარჩინა, რომ
მასწავლებელმა და
ხელის ჩამორთმევით და
მოსწავლეების ჩასუტე-
ბით უნდა დაიწყოს
(ცხადია, არაპანდემიურ
პერიოდში). ტიურნერი

მოსწავლებსა და მასწავლებელს შორის ურთიერთობა, მით უფრო მეტი კეთილგანწყობის შექმნაა შესაძლებელი კავშირი“

კიდევ ერთი მიღღობას: თუ
მოსწავლები ისე დასხ-
დებაან კლასში, როგორც
თავად მოისურვეს, ალბა-
თობა იმისა, რომ ძლიერა-
ლინა დაირღვეა, სამჯერ
მოიმატებს. რასაც ვირვე-
ლია, ბავშვები უმეტესად
იჩრევნან ადგილებს მოსა-
უბრე და მხარული კლა-

სელების გვერდით, ამიტომ
უმჯობესაა, ას პროცესი
იმთავითოვე მასწავლებელ-
მა მართოს და უმტკიცებ-
ულოდ გადაწყვიტოს.

სონის ერთ-ერთი სკოლის
მცხოვრე კლასის მასწავლებელი,
ხელმა, საკულტო ოთაში
დაგვა დივანი, საყარძელი
და ყავის მაგიდაც კი, ჩამო-
კიდა რა მაღინიმე მომღერ-
ლის პლაკატი და კედლის
ხალიჩა. მან განაცხადა,
რომ კლასში მყუდროება
აჩცირებს მოსწავლეთა
შეოთვას და ხელს უწყყობს
მუშაობას. მისს მოსწავ-

პერსონაჟი მორბის, ავთორი მისდევს...

„მოიფექტებ პერსონაჟი, რომელიც გვაძეს, რომელსაც მთელი სულიადა გულით უნდა ან არ უნდა რალაც „უბრძანება“ გაიქცია! უბრძანებები მერე კი მას ყეველი ფეხდავების. არ ჩამორჩე, პერსონაჟი, შეკურობილი სიყვარულით ან სიძულვილით, თავად გავიდებება და თხრიბის ფინანსურული მიგარებინებს. მისი მშურვალე ვრცებათა და ლევა (საძულვილს განა ნაკლები ცეცხლის შენიერება შეუძლია) აპროალებს გარემოს და გააჭრებს შემს საბეჭდ და მნენსას – „რე ბრედერი, ეს „წერის სიხარული“.

ეს „მშურვალე გარებენი“, ბრედერი თავის არა ვეულებრივ ეს შემს ასე ხატოვნად რომ აღწერს, სინამდვილეში, მთელი შემოქმედებითი ჭიათა. პროცესი, რომელიც ძალიან ჰყავს მოგზაურებას ირეალურ, გამოგონილ სამყაროში. მოგზაურებას გარეული მარშრუტით, „სექმით“, რუკით, რომელსაც მიჰყების აგზირები და მასთან ერთად – მითხველიც.

მითხველებს დაუღალავად გვიზიდაგს ეს სამყარო, ვიღოტით იქ გადასახარებლად, დავიცავებთ წიგნს (ერთგვარ ბილეთს) და მივუყვებთ მწერლის მიერ შემუშავებულ „მარშრუტს“.

თხრიბა „გვითრებს“, საფერალ აღვირებას, გვლილს, გვაჭრონებს...

მას, რაში მფილდება ეს ტერმინები...

რაჩეა ეს ტერმინი? რას გვიამბობს? რა გონიერი გასახდოს გვიტოვებს? რა საფიქრალს აღდრას მიჰითხველები? – ამ კითხვებს ტერმინის ანალიზსას ჩხირად სცმენ ზოლებ მასწავლებლები.

ლიტერატურის თეორია, ლიტერატურა ძალიან ხმარება ადამიანს წაკითხველის გაგებასა და გამოჩერებაში. ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ცნება, რომლის ცოდნა, გათვალისწინება ძალიან დაგენერირება მკითხველს, ჩაულრმავდეს ნაწარმოების საზრის, არის სიუჟეტი.

სუჟეტი, განმრთების თანამდებარება და უზრუნველყოფა „ცნება“ მასწავლის ფინანსურული კანონით მიმდინარების თანამდებარება, ესა თუ ის შემთხვევა მიზეზშედეგობრივად უკავშირდება ერთ-მანეთს, ქმნის საერთო ქარგს. ავტორის ჩანაიქირ, მისი სათქმელი სხვადასხვა სტილის ტარგი ხერხის გამოყენებით გადმოიცამა და ქმნის ერთიან კომიზირებისა. სიუჟეტი აქეს ეპიკურ, დროიაზულ და ლირიკულ-უკავშირ ნაწარმოებებს.

თეორიაში გამოყოვნის სუჟეტის კომპონენტებს, ესენია: პროლო-

გი, ექსპონიცია, კვანძის შეკვრა (გავანვა), კულმინაცია, კვანძის გახსნა, ეპილოგი. ეს ელემენტები ყოველთვის ამ თანმიმდევრობითა და რაოდენობით არ გვევდება და შესრულებული ნებაზეა დამოკიდებული, რას და რა თანმიმდევრობით გამოიყენებს ის. თუმცა ნებისმიერ ამზადს აქეს კულმინაცია, კვანძის გახსნა, ის როგორიდაც ვითარდება. პოსტმოდერნულ ტექსტებში მწერლები ზოგჯერ „უონგლობორბენ“ სუჟეტის მე ელემენტებით და საინტერესო, მოულოდნელ „ილეთებსაც“ წარმოუდგენი მკითხველებს.

სიუჟეტის შერალი ლექსიკონის ულიკო განმარტება ბევრს არა აუერს გვეუბნება ამ გამარცამ კომიზიტოურ ელემენტზე. სამაგიეროდ, იუმირით, საინტერესოდ, ხალასად გვიამზობენ ამის შესახებ თავად

4. სიუჟეტი ღმერთის მსხვერპლთშეწირებაზე.

ბორხესის ჩრით, ადამიანები სხვადასხვა გვარად ჰყებიან ამ ამბებს, სხვადასხვა გვარად მისცემენ და ასე ქწინა მხატვრულ რეალობას.

მწერალთა ოსტატობა და მხატვრული ისტყვის ჯადოქრობა კი სწორედ ისა, ეს საბაზისი ამბები შეამცირი ისე, რომ ერთმანეთისგან გამსხვავებული, განუშეორებელი, ჯადოსნური სამყაროები შეიქმნას.

3 თემაზე 8 „ფორმა“

ვონეგუტის მტკაცებით, ის იყო ერთი იმათგანი, ვინც ლიტერატურის თეორიასა და კრიტიკის მცნიერული ხედვის დანერგვა სცადა და ამისთვის „არასაჭარისი მადლიერება მოიმკო“. ცნობილია,



6060 ლომიდე

სიუჟეტი

რომ კურლები. პერსონაჟს „დადევნებული“ მწერალი ხომ სწორედ სიუჟეტით იკვლევს გვას. ბრედტერის ეს მეტაფორასანთქრებული, სურათსატოვნი ილუსტრაციაა, არა?

ბლოგში კურტ ვონეგუტისა და ხორცე ლუსი ბორჩესის მოსაზრებებს გაეცნობით.

პორჩესის 4 სიუჟეტი

არგვენტინელი მწერლის, ხორცე ლუსი ბორჩესის, წიგნში „ვეფუების თერი“ არის ერთი მოთხოვნა „ოთხი ციკლი“, რომელშიც ავტორი თავის ხედვას გვიზირებს. ის ამბობს, რომ მსოფლიო ლიტერატურაში მუდამ ოთხი ამბის ინტელიგენტ ერთგება მოვლენები. შესაბამისად, გვაქვს 4 მთავრი სიუჟეტი:

1. სიუჟეტი გამაგრებულ ქალაზე, რომელსაც თავს ეს-მან და იცავენ მამაცი გმირები; ამასთან, მათ იცან, რომ ქალაქის დაცვა გარდაუალია და ბრძოლა განწირებულია...
2. სიუჟეტი დაბრუნებაზე, სახლში დაბრუნებაზე და ეს დაკავშირებულია პირველთა...
3. სიუჟეტი დებიქტე, გამოწევებით სავსე განმარტება, გმირთა სამოგზაურო თავგადასავლებზე...

მაგრამ ევრ ინარჩუნებს ამ სიკეთეს, ვერ განკარგავს სათანა-დოდ საუკუნოდ განწირული და დაცემული რჩება.

ახალი აღთქმა

კაცობრიობა ილებს საჩუქრებ-სა და შამსებს შემოქმედისგან, ვერ ინარჩუნებს, თუმცა საბოლოოდ მაინც ცხონდება.

კონკი

ჰერა ახლი აღთქმის ეულ განვითარებას. ესა ამბავი აღმასვლიზე (აღზევება), დაღმასვლაშე (დაცვა), კვლად აღმასვლაშე და ა.შ.

საინტერესო და სახალისო უნდა იყოს ამ მზადებელი ჩარჩობის მისადაგება შესწავლილი ტექსტებისთვის. მოსწავლებით ერთად მსჯელობა იმზებ, რომელი პერსონაჟი რომელ სიუჟეტურ „გარბენს“ წარმოვიდგენს. ვის რომელ კვლუც მიაუთვებებდნენ.

გაცვეთილის გადახალისება, სალალობო ელემენტის ფირვანისა და აზროვნებისკენ წახალისება ხომ ასე მნიშვნელოვანია სასკოლო რუტინაში.

ბიზნეს გონიერება გონიერები

მთავრი გმირს თავს რაღაც დაცემების დანერგვა მას უკან-უკან ესებს, თანდათან კი უკან-უკან ესებს „თანდათან კი უკან-უკან ესებს“.

„თვლა ჩემი ჰობია ჰობია მიკვარს
დღეგბის, წუთების, თმის სამაგ-
რების, ფანჯრების, მეტობრების
და სერვისის, ყველაფრის დათვ-
ათ. კითვოთი ჩემიცა დამიუკა-
დებლად, თავისით, პენალში
თოთხმები ისსვერი ფანჯრი
მიდევს, თუმცა ჩემი საყვარელი
ფერი ლურჯია. მეოთხე სართუ-
ლიდან უკანა ეზოში გასასვლე-
ლად სამოცდარვა საჯერების
ჩავლაა საცილი, ორმოცდათო
ნაბიჯის შემდეგ კი იმ ძმინჯ
აბრამძე მოხვალთ, რომელზეც
„ტიტენის დასასლება“ წერია.
ოთხი ათას დღეგბე მეტია, რაც
ცოცხალი ვარ. ექვს სხვადასხვა
მანქანში და სასსველადასხვა ქალაქ-
ში მიცხოდნა. ხუთი სხვადასხ-
ვა კულაში ითოვო, სადაც სამი
მეგობარი შევიძნებ, სამივეს
სახელები მ-ზე იწყება. ბოთვან
არცერთიან აღარ მაქვს ურთი-
ეობობა, მაგრამ ჩემი საყვარელი
ასა... [„ზაფხულის არდადევები
ორმოცდათოთხმებით დღისვან
შედგება. ასე დაყითვაში მაცი-
ვარზე ჩამოვიდებულ კალებ-
დარში. ორმოცდათოთხმებით
დღე სამოცდარი დოდეტი ათას
შეიღიას სამოც წუთს უდრის.
წამებრი ჯერ არ გადამიკვანა, მაგრამ ზევრი იქცება. ალბათ
რომელმები მილიონი“, — ეს ინა, „ჩემი სამხრის მთავარი გმირი.
ამ გადასარევ წიგნზე ადრეც და-
მიწრია, მგრძნა, რომ ბავშვების-
თვის, შშობლებისა და მასწავლებ-
ლებისთვის ბევრ დელიკატურ
კითხვაზე პასუხის პოვნა შესაძ-
ლებელია ას სყიდვების რომანში.
საინტერესო მოწონა ინას პარატი-
კაც — ითვალის ყველაფრი, იძის-
და მიუხდავად, არსებობს თუ
არა ამის საჭიროება. ეს პრატიკიდა
ორი კურდლის დევნას ჰვავს:
თან მოწყვილობას ებრძვი, თან
სამყაროს შეცნობს საკუთარ
მეოთხოს ქმით, ითვა კურდლის
ერთად დაჭერისგა განსხვავე-
ბით, ამ ინვენის მოხრიებას უფრო
მარტივია.

საბავშვო წიგნებში ინას გარდა
სხვა პერსონაჟებიც არიან, ვინც
რაღაცებს ითვლიან, აღწერენ და
აღნუსხავენ.

სულ ოთხასი წიგნი მაქვს წა-
კითხული. ახლა — რა და რა ფილ-
მები მაქვს ნანასი: ბაქვონსის

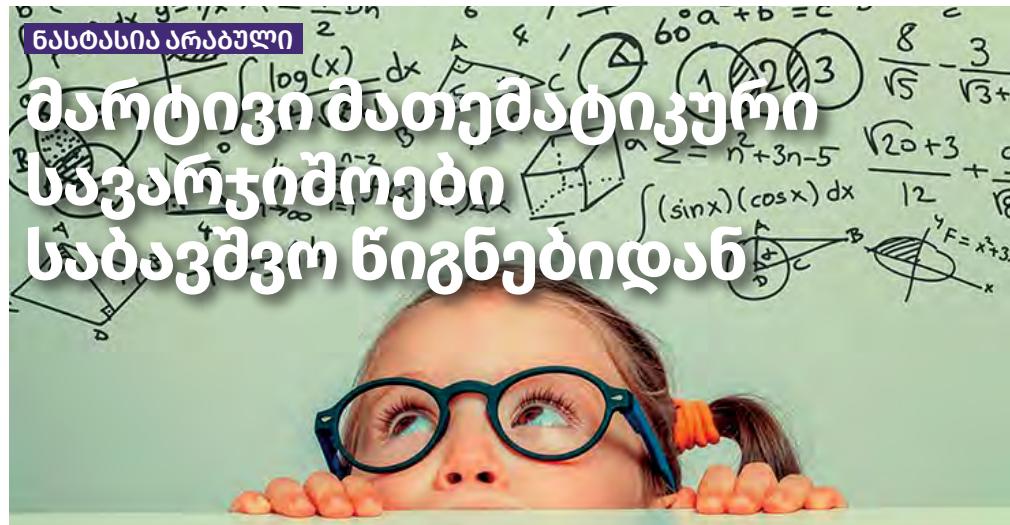
მონაწილეობით – ორმაცი, ჯეე ჰყაუსის – ოცდაათი, ტომშისების – ორმოცდაშეუთი, ჟერა გაბრიელის – ოცდატრატემეტი, განახ კატა ფელისის მუღლტფილმას ას ობიექტურობრეტი სერია, დაგლას ფერწერების ათი კინო, რვა-ჯერ განახე, ოპერის მოჩვენება “ლონ ჩეინის მიზანწილეობით, ოთხი კინო – მიზანის სერიას და ერთი – რაღაც სიყვარულზე, ადოლფ მენდეზუ თამაშობდა, ოღონძ მთელი ფილმის განმავლობაში კინოთვატრის ტუალეტში ვეღლოდე, როგორ და ერთობლივ, იმიტომ, რომ მერუნდა დაწყებულიყო, „კატა და კანარის ჩიტი“ თუ არა, „დამურა – ის, რომლის დროსაც ყველა ერთმანეთს გბრდაუჭება და

უნდა მოერიცოს. კრისტიფლიურიც
წიგნის პერსონაჟია. „რა შეემზადვა
ლამბაც ძალლდა და სხვა უცხაური
ამბები? – ასე ჰქონდა რა პოდინის
გადასარჩევ წევნის, რომელიც
წლების წინაც გაყვებოდით.

ჩივენში რაოდენობრივი აზროვ-

ნება სუსტად განვითრობული
უნარია და მგრინა, რომ ეუნარის
განვითარება ცხოვრებაში კარგ
სასახურს გავიწევდა. ჩემი
ვთილები უფრო უფრო, რომელსაც სა-
ხელმწიფო უფლისტ, არ ვთილელი
დღეებს, რომელსაც უქმდა გვარ-
გვათ, არ ვთილელი ზანს, რომელ
საც უცოდინრიბით ვიღებთ, არ
ვთილელი ფასს, რაც ცუდი შემართ

ରାତ୍ରାପ୍ରେବିଳ ରାତ୍ରାଲ୍ପଳ ଟୁ ରାଇଁ-
ପ୍ରେବିଳ ଦ୍ୱାରାରୀ, ଉପରୀ ନାତେଲୀ ରୀଅର୍-
ମୋରାକ୍ଷାରୀ ଗ୍ରେବ୍‌ର ତାଙ୍କୁଠିଲ ଦା ସିଲ୍‌ପ୍ରେବିଳ
ପ୍ରେବିଳରୀଙ୍କ ଶ୍ରୀଶିଖି : ମହାବୀରିତାର,
ରାମଦ୍ଵାରା ଶ୍ରୀଯୁତ ସିକ୍ଷିରେଲ୍‌ପା ବ୍ୟାପାରି-
ଙ୍କ ମିଳିବ୍ୟାପାରିଲାଏ, ରାମଗାନ୍ଧି ଉପରୀ
ଶ୍ରୀରାଜାଙ୍କ ମିଳିଲ, ତୁରାମିବ୍ୟାପିତ
ଟୁ ପ୍ରେବିଳ ? ରାମଦ୍ଵାରା ଦ୍ଵାରାମ୍ବାଲ
ଫ୍ରେଶର, ରାମଦ୍ଵାରା ଫ୍ରେଶର ମା ମିଳି ଉପ-
ରାଜ୍ୟରୀ ଏକାଗ୍ରିମରୀ ଉପରୀ ମାଲାକାଳ ?
ରାତ୍ରାପ୍ରେବିଳ ରାମଦ୍ଵାରା ଉପରୀ
ଦା ପାନୁରୀ ଫ୍ରେଶର - ଶ୍ରୀବନ୍ଦେଶ୍ବରୀ
ଟୁ ଶ୍ରୀବନ୍ଦେଶ୍ବରୀଙ୍କ ପ୍ରେବିଳ ? ରାମଦ୍ଵାରା
ଦ୍ରାମ୍ବା ଆତ୍ମରେଖା ପ୍ରକାନ୍ତାଙ୍କ ଦା ଅର୍ଥ
ଫ୍ରେଶରାଙ୍କ ରାମଦ୍ଵାରା ବାରାତିପିଳିଟା-
ପ୍ରେବିଳ ରାମଦ୍ଵାରା - ସାବିଶ୍ଵାରି ମିଠି-
ନ୍ଦ୍ରିୟିତପ୍ରେବିଳ ଗାନ୍ଧାରାଚୁଣ୍ଣା ? ରାମଦ୍ଵାରା
ଶ୍ରୀବନ୍ଦେଶ୍ବରା ଶ୍ରୀବନ୍ଦେଶ୍ବର ପ୍ରେବିଳ ତପ୍ରେ-
ବିଳ ? ରାମଦ୍ଵାରା ଗ୍ରେବ୍‌ରାଙ୍କ ଶ୍ରୀବନ୍ଦେଶ୍ବରି
ଶ୍ରୀବନ୍ଦେଶ୍ବର ଏତାନ୍ତର୍ବେଳା ଗ୍ରେବ୍‌ରାଙ୍କ ? ରାମଦ୍ଵାରା



მოელი თუ საათი შეუჩერებელად
კვიდან. სეანსების განმვლობაში,
ჩემი გამომოვლით, ასე, ოთხმო-
ცამდე საწუუზი კანცვეტი, სამსი
შეკოლებულის ფილა და ზევდასი
გაიყიდა „ლომლო“ მარიც მექება
შექმული...” — ეს ტომასი გი ბრედ-
ბერის, „ბატუუზევროს ლორობდან”.
მისი პარიიდან გაზიარან წელის ბუჭ-
ტებივით იჯრევევა სიტყვები. მას
ძალა ჰყავს — დაგლასი, რომელიც
მხოლოდ 12 წლის ასაკში მიზევდე-
ბა იმას, რომ ცოცხალია და ფუტ-
რისბა, ყელად იყიდა თუ კი სამ-
ყაროში, რომ ცოცხალია. ეს წიგნი
ზაფხულის მდიდებელი იღავა,
ყველა ასაკის საკითხევი ტესტი.

ველობა, დაბალი ღონის განათლების სისტემა ან გუშაგრთავი ჯან-დაცვის სექტორი გვივიდება — თით-ქმის არაუკანის არ გითვლით. არც ეს კი ფიციარ, რამდენად არის დამოუკ-დებული ჩემი ბერძნებრგება პარიზის სიუფათავებზე, ჯანმრთელობა — სუვაფა წყალზე, სუვაცხლის სანგრძლოვობა — ეკოლოგიურად სუვაფა საკუებზე, დოკულათი კი — ცოდნისწერა. არ ვინტერესებით იმით, რა კონსალტანი ჩემი შეიღები სკოლაში გატარებულ 12 წელსა და უნივერსიტეტში გატარებულ კოდვე რამდენიმე წელი-წამი და არც იმით, რამდენად ეფექტური აღმიჩნდა მასწავლებლების კვალიფიკაციის ასამაღლებლად გატენუალი ჰასტების დროინდების წერტილში არ გითვლით.

შშობელს უფრო მტკი ფუნქცია
აქვს მის მოვლაში? რამდენ დროს
ატარებენ ერთად ოჯახის წერტილ-
ზი? რას აკონტეგი ამ ხნის განაპა-
ლობაში? როგორებიც დღისა ბილო
მოგონება, რომელზეც ეს დღიება?
რომელის გამოც უხრისელობას
გრძელობს? რომელიც აპრეზებს?
როგორი გართობა მოსწონს?
რამდენად ხშირად ახერხებს ისე
გართობას, როგორიც ყველაზე
მეტად გრძელებას? რა უშისას
ხელს სურვილების ასრულებაში?
და ასე უსასრულოდ. ასეთ კითხ-
ვებზე პასუხი ბავშვს, გარდა
იმისა, რომ დროისა, მოვლენების
და სამყაროში მოქმედი წესრიგის
უკეთ ალებაში ქმარება, უფრო
დაცირკულაციულსაც ხდის და ამზების
განზოგადების უნარსაც უფრითა-
რია.

ჩრდილოელი მეზობელიც იყოს, აკი იქ იბადებიან დევები და ურჩხულები, ან ჩვენ ვბადებთ მოჩვენებით ფოლადებს, რომლებიც საბოლოოდ მოსტრებად გარდაისახებიან და სიკვდილის სუნი სდით). ვერ გავანადგურეთ დევები - უვდაცები და ძლიერები, ბოროტები და ხარბები, თვალთმაქცები და მყრალები; ხან მხსნელებად გვევლინებიან, ხან მტრებად, ხანაც უბრალო დაკვირვებლებად. ჰოდა, ჩვენი პატრიოტიზმის გასაღებიც აქ უნდა იყოს, წლების წინ მათთან ბრძოლით დაწყებული ურთიერთობა დღეს მეგობრობაში გადაიბარდა. დევებთან მეგობრობა სახიფათოა, ისინი დემენტორებივთ არიან - გწოვენ ყველაზე ჯანსაღსა და საუთს. აი, ამოგვაცარიელეს პატრიოტიზმისგან და მის ნაცვლად ფსევდოპატრიოტიზმი დაგვითოვეს, პატრიოტიზმის აჩრდილი. გვატყუებრ, გვაჯერებრ, რომ ჩვენთვის ვე აჯობებს, გაგრუმდეთ, რომ დუმილი ოქროა, რომ წერტილი ვართ მსოფლიო რუკაზე და მალე ეს წერტილიც გადაიღება ლურჯ-წითელ ფერებად, თუ არ გატერდებით, თუ ფრთხოლად არ ვიქნებით. არადა, დღეს, როგორც არასდროს, მინდა ვიყვირო: დიას, მე საქართველოს მოქალაქე ვარ - მრავალთაგან ერთი; მე ევროპელიც ვარ, უძველესი კულტურისა და ცივილიზაციის შემქმნელი; მე თავისუფლების მოტრიზიალე ვარ და ამ თავისუფლებას ვიმსახურებ! ჩემი თავისუფლება მორწყულია გმირების სისხლით და რა დამათმობინებს! და ჩემი ქვეყანა ისეთი მრავალიათი, ნიჭი და ტალანტია ჩვენთან, იმდენი კულტურა და ისტორია! და მაინც ვერ გამოგვივნია იმ

წითელი ბურუსიდან, 70 წელი ჩრდილოეთიდან რომ მოდიონდა, რომ დევებს და ურჩხულებს ისევ ვუდგამთ ძეგლებს, ვუსნით მუზეუმებს და გვენატრება! ვეძებთ შემცვლელებს და რომ ვერ ვპოულობთ, სასორავების წარმოები ისევ ჩრდილოეთი გვენატრება ის გამაბრუებელი და მომზადელები წითელი ბურუსიც. და აი, ეს გაჩუმება, ეს ბელადების სიყვარული, ჩრდილოეთისკენ გაწვდილი ხელიც იმით მართლდება, რომ ომი არ გვინდა, რომ ამის თავი არ გვაქს, ცოტანი ვართ ქართველები; ამიტომ უნდა ვიყოთ მაქსიმალურად მაამებლები და ჩიუმები - ემანდ რომელიმე დევი არ გავაღიზიანოთ. ისევ ეს ნაცნობი რიტორიკა, ისევ ეს ირაციონალური შიშები. ამის მეტი რა გამოგვივლია, ამის მეტი რა ვიცით, ისც, რომ ოქროს გალიის ნებაყოფლობით დადგმასაც არ მოაქს შშვიდობა, რომ ეს ოქროს გალიაც სისხლს ითხოვს, იმიტომ, რომ ურჩხულები სისხლით ივებებიან, მათ სასიცოცხლოდ სისხლის ჭირდებათ და რაც უფრო უმანვი იქნება ეს სისხლი, მით უკეთესი. მითიური ვამპირებისა არ იყოს, ქალწულთა სისხლით რომ ძლიერდებიან. ჰოდა, მოვიდა დრო, უარი ვთქვათ ამ ჯოფონეტურ მოჯადოებულ წრეზე ტრიალზე, გადავუზვიოთ გატეპნილ გზას და, უწინარეს ყოვლისა, საკუთარი ისტორია ისტორიას და გვითხოვთ არა მამად, იმიტომ რომ მხოლოდ ასეა შესაძლებელი ნამდვილი, ჯანსაღი პატრიოტიზმის აღდგენა, პატრიოტიზმისა, რომელიც ბაღებიდან და სკოლებიდან დაწყებული ზრუნვა იმ ადგილზე, სადაც ცცხოვრობთ, სადაც ვიზრდებით, იმ ადამიანების ისტორიების გაცნობა, რომ-ლებმაც ქვეყანა შეგვიქმნეს, რომელთა ძვლებსა და სისხლზე დგას დღევანდელი ჩვენი თავისუფლება და იდენტობა. ასე უნდა დაიწყოს პატრიოტიზმის გაღვივება.

ქართველი ერი ბედნიერი? არა ტერიტორიები, არა სიმდიდრე, არა საჭმელ-სასმელი, არა წმინდანი მეფეები, არა მოგებული ბრძოლები, - მოძებნება კი ჩვენს ისტორიაში ეპოქა, როდესაც ქართველი ბედნიერი იყო? ქართველი ლალი იყო? არ ეშინოდა? არ დარდობდა? ამაზე უნდა ვისაუბროთ, ამზე ბევრი უნდა ვიკითხოთ და ვწეროთ, იქნებ მიყვანოთ იმრეცეპტს, იმ ძალიან საჭირო ინგრედიენტს, რომელიც დავიკარგეთ და აღარ გვასროვს. იქნებ მართლა ოქროს საწმისს გაპჰვა ჩვენი იღბალიც? ვიყავით კი მანამდე ნამდვილად ბედნიერები? პატრიოტიზმი, სამშობლოს სიყვარული, უპირველეს ყოვლისა, ქმედებაა და ეს ქმედება გარდაისახება გრძნობებად და ემოციებად. ცხადია, რაზეც ზრუნავ, რაშიც შენს ენერგიასა და შრომას დებ, ის ძალიან საყვარელი და ძვირფასი სდება, ისე, როგორც შევილები. დიას, სამშობლო შევილად უნდა გვეკეს და არა მამად, იმიტომ რომ მხოლოდ ასეა შესაძლებელი ნამდვილი, ჯანსაღი პატრიოტიზმის აღდგენა, პატრიოტიზმისა, რომელიც ბაღებიდან და სკოლებიდან დაწყებული ზრუნვა იმ ადგილზე, სადაც ცცხოვრობთ, სადაც ვიზრდებით, იმ ადამიანების ისტორიების გაცნობა, რომ-ლებმაც ქვეყანა შეგვიქმნეს, რომელთა ძვლებსა და სისხლზე დგას დღევანდელი ჩვენი თავისუფლება და იდენტობა. ასე უნდა დაიწყოს პატრიოტიზმის გაღვივება.

მსოფლიოს ქვეყნებს შორის ჩვენი ადგილის დანახვა და განსაზღვრა ზრუნვა და სიყვარულია. ისიც, რომ დედამიწა ყველას სახლია და ამ სახლზე შენი ქვეყანა ერთი პატარა ოთახია, რომ თუ დედამიწა დაზიანდა, თუ სახლს საფუძველი შეერყა, შენი ოთახიც ჩამოიფშვნება, რომ თუ მეზობელ ქვეყანაში, მეზობელ ოთახში მიას, შენ ვერ იქნები შენთვის, „ლობეს შხირი“ აღარ გამოვა სხვის ჭირი, რომ ჩრდილოეთი კორეა იქცა კარიგატერულ მაგალითად დედამიწის საერთო სახლის უარყოფისა, რომ თუ ბუნებრივ რესურსებს დაზოგავ, ელექტროენერგიას გათიშავ და ონგანს დაკეტავ, როცა არ გჭირდება - პატრიოტიზმის გზას ადგახარ. მასწავლებლებს რამხელა მისა გვაყისრია, მგონი, ჯერ კიდევ ვერ ვაცნობიერებთ. ჩვენ შეგვიძლია, პატრიოტიზმის აჩრდილი ნამდვილ პატრიოტიზმად ვაქციოთ, შეგვიძლია, ქმედებით ჩავანაცვლოთ მჭახე, მკვდარი ლექსები, შეგვიძლია, ნაცვლად ძველი მეფეების დიდებისა, მათ შეცდომებზეც დავფიქრდეთ, შეგვიძლია, მოსწავლეებთან ერთად ერთი ხე მაინც დავრგოთ, რათა ის იქცეს ახლად დამყნობილი პატრიოტიზმის სიმბოლოდ. ჩვენ შეგვიძლია, თავადვე დავძლიოთ და გავიმარჯვოთ შიშებსა და ფიბიზე, უარი ვთქვათ დევების მსახურებაზე და დაზიანდება. შენ ეს შეგვიძლია, მასწავლებელო, შენ შეგვიძლია ნამდვილი პატრიოტიზმის აღმოცენება, სამშობლოს გადარჩენა, თავისუფლების განმტკიცება, ძლიერი სულის ადამიანების გა-მობრდა. ჰოდა, რაღას უყურებ, დაიწყე დავსვე!





ლელა მანგოშვილი

კომპლექსური დაცალება – პირადი თვალსაზრისის გამოხატვა

**ალბათ ყველა
აღმოჩენილა
სიტუაციაში, როდესაც
მისი მოსაზრება
სწორად გაუგიათ
და დაუფასებიათ ან
პირიქით, არ მიუღიათ.
რატომ?**

ალბათ ყველა აღმოჩენილა სიტუაციაში, როდესაც მისი მოსაზრება სწორად გაუგიათ და დაუფასებიათ ან პირიქით, არ მიუღიათ. რატომ?

იმიტომ, რომ პირველ შემთხვევაში კამათის ან საკუთარი მოსაზრების დასაბუთების დროს პიროვნება ავლენს მსჯელობისა და საკუთარი პიზიციის დასაბუთების უნარს, ხოლო მეორე შემთხვევაში – ვერა. არადა, დამაჯერებელი არგუმენტების მოსმენის შემდეგ ოპონენტმა შესაძლოა აჩრი შეიცვალოს და მოწინააღმდეგის მოსაზრება მისთვის მისაღები გახდეს.

ამიტომ მნიშვნელოვანია, სწავლების დაწყებით საფეხურზე მოსწავლეს განუვითარდეს არგუმენტირებული მსჯელობისა და მოსაზრების დასაბუთების უნარი.

მესამე თაობის ეროვნული სასწავლო გეგმა გამოკვეთს ექვს ფუნქციურ უნარს და მათთან დაკავშირებულ კოგნიტიურ ოპერაციებს, რომ-ლებიც გათვალისწინებულ უნდა იქნეს სამიზნე ცნებებზე მუშაობის დროს.

ფუნქციური უნარი – კრიტიკული აზროვნება, დასკვნების შეფასება დაკვირვების საფუძველზე უკავშირდება კოგნიტიურ ოპერაციას – დასკვნების ფაქტებით დადასტურება.

წარმოგიდგნთ კომპლექსურ დავალებას „თვალსაზრისის დასაბუთება“, რომელიც შეიძლება განხორციელდეს იაკობ გოგებაშვილის მოთხრობა „ჩიტის“ შესწავლის შემდეგ (დავალების ავტორი – ცისანა შერგილაშვილი, ილა ჭავჭავაძე გაძის სახელობის ახალქალაქის მე-3 საჯარო

სკოლის მასწავლებელი, დაწყებითი განათლების ექსპერტი).

თემა: თავისუფლება
შესაძლო დამატებითი თემატიკა: ზნეობა
კლასი: IV

სამიზნე ცნება – სიტყვიდან ტექსტის მდევრები: (I). 4, 5, 6

- სამიზნე ცნების მკვიდრი წარმოდგენები:
- მიზნის შესაბამისი სამეტყველო ქმედების (მაგ., თხრობის, აღწერის, დასაბუთების) განხორციელება ზეპირად ან/და წერილობით;
- მიზნის შესაბამისი ლექსიკისა და ენობრივი საშუალებების შეჩევა;
- სამეტყველო ეტიკეტის ნასწავლი ნორმების დაცვა.

ქვეცნება – დასაბუთება

შუალედური სასრავლო მიზანი

საკითხი: პირადი თვალსაზრისის წერილობით დასაბუთება (ცოცხალი არსებების დატყვევების შესახებ).

ქვესაკითხი – დასაბუთების აგებულება (მოსახრება, ახსნა / არგუმენტი, გმამყარებელი მაგალითები); მიზებშედეგობრივი კავშირების, მიზებშედეგობრიობისა და პირადი დამოკიდებულების აღმიშვნელი სიტყვები და წინადადებები.

საკვანძო შეკითხვა: როგორ დავასაბუთო წერილობით პირადი მოსაზრება (ცოცხალი არსებების დატყვევების შესახებ)? რამდენად ამყარებს წერს მოსაზრებას მოყვანილი არგუმენტები და მაგალითები?

კომპლექსური დავალების პირობა

პირადი თვალსაზრისის გამოხატვა

ბევრ ადამიანს სახლში ჰყავს ცხოველი ან ფრინველი. ასევე ზოოპარკებში ცოცხალი არსებები მოთავსებული არიან ვოლიერებში. დაფიქრდი, გამართლებულია თუ არა ცხოველებისა და ფრინველების მოწყვეტა თავიანთი ბუნებრივი გარემოდან. წერილობით გადმოეცი შენი დასაბუთებული თვალსაზრისი ამის შესახებ.

კამათის ან საკუთარი

მოსაზრების

დასაბუთების დროს

პიროვნება ან ავლენს

მსჯელობისა და

საკუთარი პოზიციის

დასაბუთების უნარს,

ან - ვერა. არადა,

დამაჯერებელი

არგუმენტების

მოსმენის შემდეგ

ოპონენტმა შესაძლოა

აზრი შეიცვალოს და

მოწინააღმდეგის

მოსაზრება მისთვის

მისაღები გახდეს.

ნამუშევარში:

- გამოვეთე, როგორია შენი მოსაზრება, ახსენი, რატომ მიგაჩნია ასე და მოიყვანე მოსაზრების დამადასტურებელი მაგალითები);
- გამოიყენე მიზეზშედეგობრიობისა და პირადი დამოკიდებულების აღმნიშვნელი სიტყვები და წინადადებები;
- გადმოეცი სათქმელი თანამიმდევრულად.

დავალების შეფასების კრიტერიუმები

ნამუშევრის წარდგენისას ისაუბრე:

- როგორია შენი თვალსაზრისი; ახსენი, რატომ მიგაჩნია ასე და მოიყვანე მოსაზრების დამადასტურებელი მაგალითები (ს. 3);
- რა სიტყვები გამოიყენე მიზეზშედეგობრივი კავშირების აღსანიშნავად (მაგ., იმიტომ, რომ) (ს. 1, 2).

კომპლექსური დავალების დამუშავების ეტაპები
(აქტივობები, რესურსები)

ეთაპი 1. მოსაზღვებისთვის

კომალექსური დავალების

პირობის გაცნობა

დავალების მოთხოვნების გაცნობიერება:

- გაიხსენე, რასი დასაბუთება გიწევს თანა-ტოლთან, შემზელთან.
- რამდენად მოგიხერხებია შენი აზრის დასაბუთება?
- რას მოითხოვს შენგან ეს დავალება?
- რა ცოდნა-გამოცდილება გამოგადგება მის შესასრულებლად?
- რისი შესწავლა დაგჭირდება?

ეთაპი 2. კომალექსურ დავალებაზე მუშაობა, დავალების წარდგენა

ნაბიჯი 1. როგორია შენი მოსაზრება; ახსენი, რატომ მიგაჩნია ასე და მოიყვანე მოსაზრების დამადასტურებელი მაგალითები.

რესურსი 1: მოსწავლეთა ნამუშევრებიდან შერჩეული მაგალითები.

მაგალითი 1

„წემი აზრით, ცოცხალი არსებების დატყვევება არ არის გამართლებული, ვინაიდან, ამით ისინი წყდებიან თავიანთ ბუნებრივ საცხოვრებელ გარემოს და თავს მოწყვილად გრძნობენ. ერთ-ხელ ზოოპარკში დედამ წამიყვანა. იქ მაიმუნები ვნახე. ძალიან მოწყვილები ისხდნენ გალიებში, თთქმის არაფერი აღელვებდათ. გამახსნდა დოკუმენტური ფილმები მაიმუნებზე, სადაც ისინი მხიარულად დახტოვნენ ხიდან ხეზე და ერთმანეთს ეთამაშებოდნენ“ /შენიშვნა: ამ მაგალითში სამივე კომპონენტია: თვალსაზრისი, ახსნა, ანუ არგუმენტი და კონკრეტული მაგალითი).

მაგალითი 2

„წემი აზრით, ცოცხალი არსებების ნახვა რომ შეგვიძლია ზოოპარკში, ძალიან კარგია, ვინაიდან ყველას არ აქვს საშუალება, წავიდეს სამოგზაუროდ და ისე ნახოს საყვარელი ცხოველები და ფრინველები. ამიტომ გამართლებულია მათი ვოლიერებში მოთავსება“ /შენიშვნა, აქ თვალსაზრისია წარმოდგენილი, მაგალითები არ არის მოყვანილი).

მაგალითი 3

„იცით, რატომ მომწონს ცხოველების და ფრინველების ჩაკეტვა? იმიტომ, რომ სახლში თუთიყუში მყავს და ძალიან კარგად ვუვლი. მას გალიაში მოთავსებით ვეხმარები თავის დაცვაში. ასე სხვა მტაცებლები ვეღარაფერს დააკლებენ“ /შენიშვნა: აქ მხოლოდ მაგალითია).

მაგალითი 4

„წემი აზრით, ადამიანის გარდა, სხვა ცოცხალ არსებებსაც აქვთ უფლება, თავისუფლები იყვნენ, თუმცა ხშირად მათ სიცოცხლეს ბუნებრივ

გარემოში საფრთხე ემუქრება. ამიტომ ჯობია, თუ მას ადამიანი დაიცავს და მოუვლის ვოლიერში. მაგალითად, ცნობილია, რომ მელია პატარაა ტანით და ბუნებრივ გარემოში ბევრი მტერი ჰყავს, ამიტომ ის დიდხანს ვერ ცოცხლობს. როცა ის ზორპარვში ჰყავთ, დაცულია მტაცებლებისგან და ამიტომ მისი სიცოცხლის ხანგრძლივობა იზრდება.

ასევე, ბევრ ადამიანს ძალიან უყვარს ცხოველები და ფრინველები და ძალიან კარგად უვლიან სახლში. ჩემს მეგობარს პატარა ზზუნა ჰყავდა. ყველა საჭირო აცრას უკეთებდა და საკვებსაც

იმას ყიდულობდა, რაც ზაზუნასთვის იყო სასარგებლო. არც სითბოს და სიყვარულს აკლებდა. ჩვენც ძალიან გვიყვარდა მასთან თამაში.

ასე რომ, ვფიქრობ, არაფერია ცუდი იმში, თუ ცოცხალ არსებებს თავიანთ ბუნებრივ გარემოს მოაშორებ და სამაგიეროდ ისეთ პირობებს შეუქმნი, რომ მას არც სითბო და სიყვარული და არც საკვები მოაკლდეს“.

(შენიშვნა: აქ სამივე კომპონენტია – თვალსაზრისი, ახსნა, ანუ არგუმენტი და კონკრეტული მაგალითი).



მაგალითი 5

„მე მყავს დათვი ნანაზი გალიაში. მას ძალიან ცუდად ექცეოდნენ და, ალბათ, ძალიან უტედური იყო ამის გამო“.

აქტივობა 1. დასაბუთების მახასიათებლების დაგენა ეკი და არა მაგალითების მეთოდის გამოყენებით.

- გეზის მიმცემი შეკითხვები თითოეული მაგალითის გამზიღვისას:
- არის თუ არა „მაგალითი 1“ დასაბუთების კარგი მაგალითი? რატომ მიგაჩნია ასე?
 - არის თუ არა გამოთქმული თვალსაჩრისი?
 - არის თუ არა ახსნილი, რატომ მიაჩნია ასე, ანუ მოყვანილია თუ არა არგუმენტი? საიდან ჩანს?
 - არის თუ არა არგუმენტის გამამყარებელი კონკრეტული მაგალითი? რომელი?
 - გამოყენებულია თუ არა მიზეზშედეგობრიობის ან პირადი დამოკიდებულების აღმნიშვნელი სიტყვები? რომელი?
 - რას ურჩევდი თანატოლს სარვეზების გამოსასწორებლად?

შენიშვნა: ამგვარად განიხილება ყველა მაგალითი.

- დასკვნა/შეჯამება:**
- რას იტყოდი, როგორია კარგი დასაბუთების მაგალითი?
 - რა ნაწილებისგან უნდა შედგებოდეს დასაბუთება (თვალსაჩრისი; ახსნა, რატომ ფიქრობ ასე (არგუმენტი); მაგალითი)?

ნაბიჯი 2: რა სიტყვები გამოიყენე მიზეზშედეგობრივი კავშირების აღსანიშნავად (მაგ., იმიტომ, რომ) (ს. 1, 2)? რატომ/რის საფუძველზე დასვი სასვენი ნიშნები ამგვარად?

რესურსები / აქტივობები

აქტივობა 1. პირველადი ვარიანტის დაწერა და შეფასება-გაუმჯობესება;

აქტივობა 2. საბოლოო ვარიანტის შექმნა და წარდგენა.

წარდგენის შემდეგ მოსწავლე აკინძავს პირველად და ბოლო ნამუშევრებს თავის პორტფოლიოში.

გეზის მიმცემი შეკითხვები:

- როგორ დავასაბუთო ჩემი მოსაზრება?
- როგორ გამოვიყენო სტრუქტურა-აგებულე-ბის ცოდნა ჩემი აზრის დასასაბუთებლად?
- რომელი ენობრივი საშუალებები გამოვიყენო დასაბუთების დროს?

შეფასების კრიტერიუმებისთვის:

- გამოთქმული გაქვს თუ არა თვალსაჩრისი?
- გაქვს თუ არა ახსნილი, რატომ მიგაჩნია ასე?
- გაქვს თუ არა მოყვანილი კონკრეტული მაგალითები?
- გაქვს თუ არა გამოყენებული მიზეზშედეგობრიობის ან პირადი დამოკიდებულების აღმნიშვნელი სიტყვები?
- რის საფუძველზე გამოვეთე აბზაცები?
- გაქვს თუ არა სწორად გამოყენებული სასვენი ნიშნები?

დავალების წარდგენის დროს და შემდეგ დასასმელი მეტაკოგნიტიური ხასიათის შეკითხვები:

- რატომ მიგაჩნია, რომ შენ მიერ შექმნილი პროცესი ნამდვილად დასაბუთებაა?
- აღწერე, როგორ წარიმართა დავალებაზე მუშაობის პროცესი, რა გააკეთე, როგორი თანამიმდევრობით.
- რა დაბრკოლებებს წაწყდი დავალებაზე მუშაობისას? ყველაზე მეტად რა გავიძნელდა?
- რა გავიადვილდა? რატომ?
- მსგავსი დავალება სხვა დროს თუ შეგისრულებია? მსგავსი სტრატეგიები გამოვიყენებია?
- რა ძლიერი და სუსტი მხარეები გაქვს დავალების კრიტერიუმებთან მიმართებით? რამ შეგიწყო წინსვლაში ხელი? რამ შეგაფერხა?
- შენი თანაკლასელის რომელმა ნაშრომმა მიიპრო ყველაზე მეტად შენი ყურადღება?
- რატომ? რით?
- რას გააკეთებდი განსხვავებულად, ახლა რომ იწყებდე დავალებაზე მუშაობას?
- როგორ/რა სტრატეგიების გამოყენებით გააუმჯობესებდი მიღწევებს/როგორ მიაღწევ უკეთეს შედეგს?

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ქართული ენა და ლიტერატურა – დაწყებითი საფუძულოს (I–IV კლასების) გზამცვლელი – მესამე თაობის ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით (საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს კკოლამდელი და ზოგადი განათლების განვითარების დეპარტამენტი)
<https://bit.ly/3yWZ1bR>



ქეთევან ოსიაშვილი

წარმოსახვითი მეგობარი – ნორმა თუ პათოლოგია?

მართლა საშიშია თუ

არა წარმოსახვითი

მეგობრის ყოლა?

წარმოსახვითი

მეგობრები ყველაზე

ხშირად 3-დან

5-წლამდე ასაკის

პატარებს ჰყავთ. ეს

სავსებით ნორმალური

მოვლენაა, ამა

თუ იმ ფორმით

სკოლამდელი ასაკის

თითქმის ყველა

ბავშვის ცხოვრებაში

შეინიშნება და

პირდაპირ კავშირშია

შემოქმედებითი

უნარებისა და

წარმოსახვის

განვითარებასთან.

ერთხელ ოთხი წლის გოგონას

დედიტ შემომჩივლა: „მეონი,

ჩემს შვილს რაღაც სჭირს,

ვშიშობ, რამე სერიოზული არ

იყოს. რამდენიმე დღის წინ,

მის თოახში შესული, უცნაური

სცენის მოწმე გავხდი: მეგონა,

უკვე ეძინა, ის კი ემოციურად

ლაპარაკობდა, თოთქოს

ვიღაცას რაღაცას უმტკიცებდა.

შევშფოთდი, რადგან ოთახში

არავინ იყო. როცა ვითხო, ვის

ელაპარაკები-მეტქი, მიპასუ-

ხა, ჩემს მეგობარს, ლიკასო.

გაოგნებულმა, იქვე სკამზე

ჩამოჯდომა დავაპირე, მაგრამ

მან შემაჩირა – არ დავადე, მაგ

სკამზე ლიკა ზისო. საგონებელ-

ში გარ ჩავარდნილი, არ ვიცი,

როგორ მოვიქცე“.

ეს ქალბატონი არ არის გამონავ-

ლისი. ადრეული ასაკის ბავშვე-

ბი ხშირად უცხადებენ მშობ-

ლებს, რომ მეგობარი ჰყავთ და

ს ყველაზე კარგია. თავდაპირ-

ველად დედას უხარია, რომ მისი

შვილი ვიღაცასთან მეგობრობს,

რადგან იცის, რომ მეგობრობა

მნიშვნელოვანი ბავშვისთვის,

მაგრამ მის სიხარულს მალე

დაბნეულობა ცვლის, მერე კი

შიში, რადგან აღმოაჩენს, რომ

მეგობარი ნამდვილი კი არა,

გამოგონილია.

მართლა საშიშია თუ არა წარ-

მოსახვითი მეგობრის ყოლა?

წარმოსახვითი მეგობრები ყვე-

ლაზე ხშირად 3-დან 5-წლამდე

ასაკის პატარებს ჰყავთ. ეს სავ-

სებით ნორმალური მოვლენაა,

ამა თუ იმ ფორმით სკოლამ-

დელი ასაკის თითქმის ყველა

ბავშვის ცხოვრებაში შეინიშ-

ნება და პირდაპირ კავშირშია

შემოქმედებითი უნარებისა და

წარმოსახვის განვითარებას-

თან. ბავშვის განვითარებაში

არსებულ გადახრებსა და დარ-

ღვევებზე ის არ მიუთითებს.

უბრალოდ, პატარები ცხოვ-

რობენ ჯადოსნურ სამყაროში,

რომელიც მათივე ფანტაზიის

ნაყოფია. ამასთან, წარმო-

სახვითი მეგობარი ბავშვისთ-

ვის მუდამ თამაშის ნაწილს

წარმოადგენს. ის შეიძლება

იყოს როგორც ზრდასრული

ადამიანი, ისე თანატოლიც, სუ-

პერგირი, პრინცესა, ნებისმი-

ერი ცხოველი თუ ჯადოსნური

არსება.

როგორ მოვიქცეთ, თუ შევამწ-

ნეთ, რომ ბავშვს წარმოსახვი-

თი მეგობარი ჰყავს?

უპირველეს ყოვლისა, ამის

მიზეზზე დავფიქრდეთ.

მიზეზი, გარდა ბავშვის მდიდა-

რი ფანტაზიისა, შესაძლოა იყოს:

■ მარტოობა და ურთიერთო-

ბის დეფიციტი – წარმოსახ-

ვითი მეგობრები უმეტესად

იმ ბავშვების ცხოვრებაში

ჩნდებიან, რომელიც ცავს

მარტოსულად გრძნობენ.

მაგალითად, იმის გამო,

რომ ოჯახში მეგორება ბავშვი

განწდა და შემობლები მასზე

არიან გადართულნი, ან

თავიანთი საქმეებით არიან

დაკავებულნი და შეიღისთ-

ვის გერ იცლიან. წარმოსახ-

ვითი მეგობრის გარენის ალ-

ბათობა მკეთრად იზრდე-

ბა, თუ ბავშვი დედისერთაა.

პატარა შესაძლოა უფრო

მეტად გახდეს დამოკიდე-

ბული თავის წარმოსახვით

მეგობარზე, თუ რეალობაში

თავისი ასაკის მეგობრების

პოვნა გაუჭირდა.

■ განუხორციელებელი

სურვილები – ხშირად

წარმოსახვითი მეგობრის

საშუალებით ბავშვი იმ სურ-

ვილების რეალიზებას ახ-

დებს, რომელიც ცხოვრებაში

ცხოვრებაში ვერ აისრულა.

მაგალითად, უნდა, ჰყავდეს

ძალლი, მაგრამ მშობლები

ვერაფრით დაიყოლია, ამი-

ტომშას თავის გამოგონილ
სამყაროში „იღებს“.

● **გადაჭარბებული მეურვე-
ობა, ჰიპერშინუნველობა,
ზეწოლა** – თუ მშობლები
ყველაფერს უკრძალავნ და
მცირე გადაცდომისთვისაც
კი სჯიან, ბავშვი შესაძლოა
კუთხეში აღმოჩნდეს მომწ-
ყვდეული და საკუთარი თა-
ვის სხვაგვარად გამოხატვა
ვერ შეძლოს, გარდა იმისა,
რომ გაიჩინოს წარმოსახ-
ვითი მეგობარი. მასთან

„ურთიერთობაში“ ის
მშობლის როლს ირგებს და
ზუსტად იმეორებს თავისი
დედ-მამის ქცევას – კიც-
ხავს და სჯის გამოგონილ
მეგობარს. უფროსებისთვის
ეს შესანიშნავი საშუალებაა,
შორიდან შეხედონ საკუთარ
თავს და გარკვეული დასკვ-
ნები გამოიტანონ.

● **დანაშაულის გრძნობა –
ბავშვის შესაძლოა აშინებ-
დეს თავისი საქციელის
შედეგები, მშობლების**

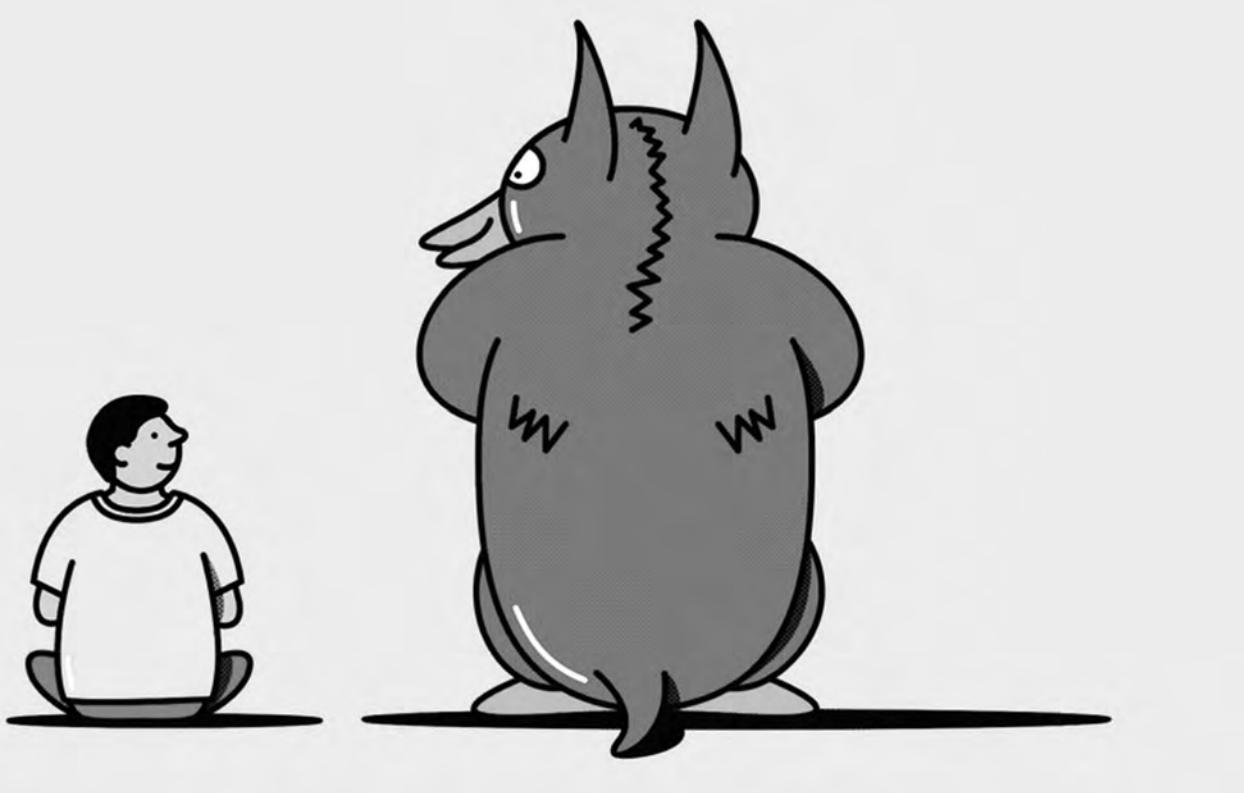
უკმაყოფილება, გაუგონ-
რობისთვის მოსალოდნელი
სასჯელი. დანაშაულის
გრძნობით გამოწეული
დაძაბულობა სუსტდება,
როდესაც პატარა თავ-
დავიწყებით გადაეშვება
წარმოსახვით სამყაროში
და სასჯელის თავიდან
ასაცილებლად ყველაფერს
წარმოსახვით მეგობარს
გადააბრალებს.

● **ერთფეროვანი ცხოვრება და
შთაბეჭდილებების ნაკლე-**

ბობა – რეალურ სამყაროში
შთაბეჭდილებების ნაკლე-
ბობის დროს ბავშვი ქმნის
წარმოსახვით სამყაროს,
რომელშიც თავის გამოგო-
ნილ მეგობრებთან ერთად
გამუდმებით ხვდება რთულ
სიტუაციებში, მოგზაურობს
საინტერესო ადგილებში და
ა.შ. მას უწინდება სურვილი,
მოგვიყვეს ჯადოსნურ სამყა-
როზე, ზღაპრულ არსებებზე,
წარმოუდგენელ თავგადა-
სავლებზე.



თუ ბავშვის ცხოვრებაში წარმოსახვითი
მეგობარი გაჩნდა, ნუ ატეხთ განგაშს. 3-4 წლის
ასაკში მისი არსებობა გადახრაზე კი არა,
არამედ ნორმალურ ფსიქიკურ განვითარებაზე
მეტყველებს. ხშირად წარმოსახვითი მეგობარი
ეხმარება პატარას, თავი გაართვას ამა თუ იმ
პრობლემას და შეიძინოს სოციალური ჩვევები.



მატრავმირებელი მოვ-ლენები – საცხოვრებელი ადგილის შეცვლა, მშობლების დაშორება, მძიმე ავადმყოფობა, ოჯახის წევრის გარდაცვალება ასე-ვე შეიძლება გახდეს ბავშვის ცხოვრებაში წარმოსახვითი მეგობრის გაჩენის მიზები.

როგორ მოვიქცეთ, თუ შევამწიდეთ, რომ ბავშვს წარმოსახვითი მეგობარი გაუჩნდა?

ასეთ დროს უფროსების სწორი მოქმედება ძალიან მნიშვნელოვანია. დაუშვებელია ბავშვის გაციცვა, დასჯა, მისი ფარტიზის დაცინვა და უპატივცემულობა, ისეთი ფრჩების გამოყენება, როგორიცაა: „შეწყვიტე ბოდგა!“; „რა სისულელეა!“; „ასეთი მეგობრები არ არსებობენ“. წარმოსახვითი მეგობარი ბავშვისთვის სრულიადაც არ არის სისულელე, ჩვენ კი ასეთი ქცევით

შეგვიძლია, უწყინარი ფანტაზია მარტივად გადავაჭრიოთ პათოლოგიად ან მიგალიტიოთ იმას, რომ ბავშვმა ჩვენდამი ნდობა დაკარგოს. ჩვენი არასწორი რეაქციის კოდეგ ერთი შედეგი ის იქნება, რომ ბავშვი დაივიწყებს ოცნებას და თავს დაანებებს ფანტიზორობას.

კარგი იქნება, თუ ვთხოვთ, მეტი გვიამბოს თავისი „ახალი“ მეგობრის შესახებ. უფრო უკეთესი იქნება, თუ მას აღმზრდელობითი მნიშვნებისთვის

გამოვიყენებთ, მაგალითად, წარმოსახვითი მეგობრის დამარტინი შეგვიძლია გავიგოთ, რას ფიქრობს სინამდგილეში ბავშვი საბავშო ბალზე, ალმზრდელებზე, მის ცხოვრებაში მომზდარ მოვლენებსა და თავად შემობლებზე. იმას, რისი თქმაც ბავშვს პირადად არ შეუძლია, აუცილებლად გვეტყვის თავისი წარმოსახვითი მეგობრის დამარტინით.

ბავშვის ქცევაზე დაკვირვებით, როდესაც ის თავისი წარმოსახვით მეგობარს ეთამაშება, შეიძლება გავიგოთ ისეთი რამ, რაზეც ეჭვიც არასოდეს გაგვჩერია. ასეთ თამაშებში როგორც თავად ბავშვის, ისე მთელი ოჯახის შინაგანი, დაფარული პრობლემები აისახება. წარმოსახვით მეგობართან წავშეს უვითარდება საკომუნიკაციო უნარები: ის სწავლობს თანამოსახურის მოსმენას და მის კითხვებზე პასუხის გაცემას.

თუ ბავშვი წარმოსახვით მეგობარს გვიმაღლას, ეს ჩვენდამი მის შესა და უნდობლობაზე მეტყველებს, რაც, ბუნებრივია, ბავშვი საბავშო ბალზე, ალმზრდელებზე, მის ცხოვრებაში მომზდარ მოვლენებსა და თავად შემობლებზე. იმას, რისი თქმაც ბავშვის პირადად არ შეუძლია, აუცილებლად გვეტყვის თავისი წარმოსახვითი მეგობრის დამარტინით.

ამრიგად, თუ ბავშვის ცხოვრებაში წარმოსახვითი მეგობარი გაჩენდა, ნუ ატეხთ განგაშს. 3-4 წლის ასაში მისი არსებობა გადახრაზე კი არა, წარმალურ

ფსიქიურ განვითარებაზე მეტყველებს. ხშირად წარმოსახვითი მეგობარი ქმარება პატარას, თავი გაართვას ამა თუ იმ პრობლემას და შეიძინოს სოცი-ალური ჩვევები. წარმოსახვით მეგობართან ურთიერთობის წყალობით ბავშეს უვითარდება საკომუნიკაციო უნარები: ის სწავლობს თანამოსახურის მოსმენას და მის კითხვებზე პასუხის გაცემას.

სკოლაში შესვლის შემდეგ წარმოსახვითი მეგობარი ხშირად თავისთავად ქრება. უფროსების სწორი დამოკიდებულების შემთხვევაში ის ისევე მოულოდნელად მიდის ბავშვის ცხოვრებიდან, როგორც გამოჩნდა, ამიტომ ისე მიუღუდებთ მის გამოჩენას, როგორც ბავშვის განვითარების ბუნებრივ ეტაპს.



აქტივობები, მდგრადი განვითარებისთვის



მანანა სეხნიაშვილი

გარემოს დაცვაზე არაერთხელ დამიწერია. ბოლო პერიოდში ჩემი ყველა აქტივობა მდგრად განვითარებისა მოწოდებული თანამედროვე სკოლაში გეოგრაფია უნდა გახდეს ის რგოლი, რომელიც დაქმარება მოსწავლეს, გააცნობი-ეროს ბუნებისა და საზოგადოების, ბუნებრივი და სოციალური დისციპლინების მჭიდრო ურთიერთყავშირი. გეოგრაფია ეხმარება მოსწავლეს ცნობიერების ჩამოყალიბებაში, ეს კი, თავის მხრივ, ეხმარება მას, გააცნობიეროს საკუთარი პასუხისმგებლობა იმ ყველაფერზე, რაც სამყაროში ხდება.

ძალიან საინტერესოა, რას ფიქრობენ ჩვენი მოსწავლეები გარემოს დაცვაზე. მათი შერჩებისა და დამოკიდებულებების მიმართ ინტერესი განსაკუთრებით ძლიერდება წლის ბოლოს, როცა კიდევ ერთ თაობას უშევებდა დამოუკიდებელი ცხოვრების გზაზე, როცა თან გიხარია და ამაყობ და ამავე დროს უზომოდ გიჭირს განშორება. წელს ხომ ჩემი ანანო ამთავრებს სკოლას.

ანანო, ნუცა, თამარი, ანა... გახსოვთ, რამდენი სტატიის თანააგჭორები და გმირები არიან?

აი, რას წერს ანანო გაფრინდაშვილი (ჩემი ანანო):

„ის შეუფასებელია, ყველასა და ყველაფერშია და სიცოცხლე ჰქვია. მას ამსაყაროში, ამდენ გალავტიკასა და პლანეტას შორის, შეიგრძნობ მხოლოდ ერთადერთზე – დედამიწაზე.“

რას ემსახურება ეკოლოგიური განათლება? იმას, რომჩენი რეალური სახე დავინახოთ. დიაბ, ჩვენი და არა სხვისი, რადგან ეს რამდენადც მე მეხება, ზუსტად იმდენადვე გეხებათ თქვენ და სხვებს.

ეკოლოგიური განათლება ჯაქტობრივ ცოდნასთან ერთად გულისხმობს ემპათიას, რის გარეშეც ვერ იარსებობს დედამიწაზე სიცოცხლე და თანაცხოვრება. სწორედ ემპათიის ნაცალებობის გამოა, აქამდე რომ მოვედით. გავივოთ, რა სჭირს დედამიწას და მისი გაჭირებაზე როგორ გვაეწებს, ან ჩვენ თუ ჯერ ვერ გვაეწებს, მაშინ დავფიქრდეთ ჩვენს წვლილზე პრობლემაში.

მართალია, რთულია, მოსთხოვო ამ სახის ემპათია ადამიანს, რომელსაც მასლოუს პირამიდის წვერამდეჯერ კიდევ დიდი გზა აქვს გასავლელი და საკუთარი თავის გადასარჩენად იბრძვის ყოველდღე. თუმცა ეს ადამიანები გაცილებით ცოტა ზიანს აყენებენ დედამიწას, იმათთან შე-

ძალიან საინტერესოა, რას ფიქრობენ ჩვენი მოსწავლეები გარემოს დაცვაზე. მათი აზრი ამოკიდებულებების მიმართ ინტერესი განსაკუთრებით ძლიერდება ცხადის განვითარების განვითარება. ერთ თაობას უშვებ დამოკიდებული გარემოს დაცვის გზაზე, როცა თან გიხარია და ამაყობ და ამავე დროს უზომოდ გიჭირს განშორება. წელს ხომ ჩემი ანანო ამთავრებს სკოლას.

დარებით, ვისაც ქონება, რაღაც სახის ძალაუფლება და ძალაუფლებასთან ერთად მეტი და მეტი ამბიცია აქვთ.

ადამიანურმა ამბიციებმა განვითარების ზენიტში აიყვანა მსოფლიო გამოთქმა ასეთი – „რაც არ გვკლავს, გვაძლიერებს“, ხოლო ჩვენს ყოფას დღევანდელი გადმოსახედიდან ასე შევაფასებდი: „რაც გვაძლიერებს, ის გვკლავს“.

ჩვენი მოვალეობაა, გავიაზროთ, რომ ადამიანის, ცხოველის, მცენარის, წვიმის, მზისა თუ თოვლის არსებობა შეუფასებელი და ერთადერთია“.

სტატიის სათაური კი ნუცა სეხნიაშვილის ესედან არის აღებული:

„ბავშვი სათავეა, დასაწყისია დიდი ადამიანისა“, – თქვა ილია ჭავჭავაძე. შესაბამისად, ის, თუ როგორ პიროვნებად ჩამოყალიბდება ადამიანი, ბავშვობაში წყდება და სკოლას აქვს ერთ-ერთი ყველაზე ძლიერი გავლენა მის აზროვნებასა და ცოდნაზე. მაშასადამე, აუცილებელი ყოფილა ბავშვისთვის სკოლაშივე გარემოს სიყვარულისა და მოფრთხილების ჩანარევა, რათა ზრდას-რულობაშიც გაითვალისწინოს დედაბუნების ინტერესები“.

„დაუვიწყარია სტუმრობა გეოგრაფიულ საზოგადოებაში, ჩვენი სახელმძღვანელო-ების ავტორთან, მაია ბლიაძესთან შეხვედრა. რადგან ყველა ვერ დასწრო, ჩვენ მოვაწყვეთ სემინარი და ქალბატონი მაიასგან მიღებული ინფორმაცია გავაცანით ჩვენი სკოლის უფროსკლასელებს. თამაშებისთვის დავამზადეთ ბარათები და პლაკატები. იმედი მაქვს, რომ ჩვენმა ძალისხმევა შედევი გამოიღო და იმდეს ვიღაც სახლში ოდნავ უფრო მეტი ცოდნითა და შეგნებით წავიდა.“

**ეკოლოგიური
განათლება
ფაქტობრივ
ცოდნასთან ერთად
გულისხმობს
ემპათიას, რის გარეშეც
ვერ იარსებებს
დედამიწაზე
სიცოცხლე და
თანაცხოვრება.
სწორედ ემპათიის
ნაკლებობის გამოა,
აქამდე რომ მოვედით.
გავიგოთ, რა სჭირს
დედამიწას და მისი
გაქირვება ჩვენ
როგორ გვავნებს,
ან ჩვენ თუ ჰერ ვერ
გვავნებს, მაშინ
დავფიქრდეთ
ჩვენს წვლილზე
პრობლემაში.**

ციები ბუნების დაცვაზე ყველგან გვხვდება: დასვენებაზე ისტორიის მასწავლებლისგან, წინა დღეს რომ შეამწინა, ვიღაცა სიგარეტის ნამწვავს მანქანიდან აგდებდა და თავაზიანად სთხოვა, აიღედა გადააგდეო: კლასელისგან, სკოლის შემდეგ ავტობუსის გაჩერებაზე ახალ ნიღაბს რომ იკეთებდა და გადაკვრით გვითხრა, თურმე სამედიცინო ნიღბის საყურებებში ჩიტები იხლართებიან ნაგავსაყრელზე და გადავდებამდე მათი დაძრობა ჯობიაო; ხშირად მასწავლებლები ექსურსიების, პირველის ან საქველმოქმედო გამოფენა-გაყიდვების შემდეგ გარემოს დასუფთავებას რომ იწყებენ, ბაგზებს მაგალითს აძლევენ და იმავეს გაკეთებისკენ უბიძებენ. გარემოსდაცვითი განათლება არ არის კონკრეტული საგანი, ის ყველა სხვა საგანის და ყოველდღიური ცხოვრების ნაწილია“.

აი, ასეთი მოსწავლების გაცილება მიწევს ამ სასწავლო წელს. თითქოს გუშინ მოვიდენ სკოლაში, ბედნიერები და ცოტა დამფრთხალი სახეებით, თვალებციმციმა ვარსკვლავები.

„ეკოლოგიური პრობლემები თანამედროვე



გერმანულის გაკვეთილიც ხშირად ქცეულა ბუნების დაცვაზე არგუმენტების მოყვანის, დასაბუთებისა და ახალი ინფორმაციების შეცნობის სივრცედ, ოღონდ, რა თქმა უნდა, გერმანულად და ბოლოს ნასწავლი სიტყვების გამოყენებით. ლეონარდო და ვინჩიმ თქვა, ბუნება ისეა მოწყობილი, რომ ყველგან რაღაცას ასწავლისო. არც ეს შემთხვევაა გამონაკლისი და ვიზუალი, რომ ახალ-ახალი ინფორმა-

სამყაროს ერთ-ერთი უძნიშვნელოვანესი გამოწვევაა, მათი გადაჭრის გზების გამონახვა კი კაცობრიობისთვის სასიცოცხლოდ აუცილებელია ამოცანაა. ისევე, როგორც ნებისმიერი სხვა საკითხი, მისი მოვარების ქვაუთხედიც განათლებაა”, –წერს მეთერთმეტყვლას ელი თამარ გადალია.

თამარი იქითა საქართველოდან არის. ყველა ჩვენგანის საოცნებო საქართველოდან.

– მასწ, ხომ არ გვონიათ, ომი იქ დამთავრდა? უკვალოდ არ გამქრალა, ომი მთელი ცხოვრება გრძელდება, ის ჩვენშია. თაობებზე გადმოვიდა და... – მითხრა თამარმა. ვიგრძენი, რომ ორივეს ბურთი გაგვეწირა ყულში და ცრემლი მოგვაწვა.

„ჩვენ დაგვაგიწყდა, როგორ ვიყოთ კარგი სტუმრები, როგორ ვიაროთ დედამიწაზე მსუბუქად, ისე, როგორც ამას მისი სხვა ბინალრები აკეთებენ”, – არ ვიცი, ვისი სიტყვებია ეს, მაგრამ ვფიქრობ, რომ ეს უნდა იყოს ნებისმიერი ადამიანის ყოველდღიური სამოტივაციო ციტატა. სწორედ ასეთი აზროვნება ვისწავლე და დავუკავშირე მას ჩემი ცხოვრება, რომელიც, ვცდილობ, იყოს ენერვოეფექტური და ეხმარებოდეს გარემოს მდგრადი განვითარების მიზნების შესრულებაში. ხოლო იმისათვის, რომ დაიწყო რაიმე

საკითხის მოვარების გზების ძიება, მნიშვნელოვანია ჯერ მისი მიზნების შესრულება.

ანალიზი. ჩემთვის ცნობილია, რომ დღეს არსებული გარემოს პრობლემების მოსაგვარებლად კომპლექსური მოქმედებაა საჭირო. ამის გამო, მიმართ რომ ჩვენ ვართ ერთი დიდი სისტემის ნაწილი, რომლის თითოეული კომპონენტის ფუნქციონირება ერთნაირად გამართული უნდა იყოს, ერთ-ერთის მორღვევა კი გამოიწვევს მთელი მექანიზმის მოშლას. ამიტომ, თუ ფეხით დავდივარ, არ ნიშნავს, რომ შემიძლია ვიხმარო განუსაზღვრული რაოდენობის პლასტმასა ან ქალალდა. როგორც სკოლის მოსწავლეს, ზემოთ ხსენებული მასალებისგან დამზადებული პროდუქცია ნამდვილად მჭირდება, მაგრამ გამოსავალი შემდეგშია – ერთჯერადის ნაცვლად ვიყენებ მრავალჯერად მინის ბოთლს. მაქსიმალურად ვავსებ რვეულის თითოეულ გვერდს, სანამ მეორებები გადავალ. ჩემი ცხოვრება სავსეა ასეთი მარტივი ელემენტებით”.

აი, ასეთია თამარი. სან მხიარული და ხმაურიანი, სან კი დაფიქრებული და სევდიანი. მიზები არ ვიცოდი. ძალიან ჭკვიანი და გონიერი თამარი გამორჩეული და წარმატებული მოსწავლეა. არჩევანი გავაკეთო, მახარაცოტა ხნის წინ – გარემოს დაცვის მიმართულებით მინდა გავაგრძელო სწავლაო. სადაც უნდა იყოს და რასაც უნდა აკეთებდეს, ვიცი. წარმატებული იქნება.

„ადამიანმა ბუნების შესწავლა ჯერ კიდევ ანტიკური დროიდან დაიწყო. ადამის შვილებ-



სადა ბუნებას შორის ურთიერთობა დროთა განმავლობაში განვითარდა, შემგროვებლებისა და მონაცემების დროიდან ტექნოლოგიურ ხანამდე. მოგვიანებით ბერძნულ და რომაულ ისტორიაში საწვავი და გემთმშენებლობისთვის საჭირო საშენი მასალების მოსაპოვებლად ხმელთაშუა ზღვის აუზში მრავალი მთის ფერდობზე გაიჩენა ტყე და ამის შედეგად გახრიოვებული ლანდშაფტების ნახვა დღესაც შეიძლება”, – ეს მეთერთმეტე კლასელი თბილი და მოლიმარი ელენე გოჭოშვილია, რომელსაც მუდამ აქვს პასუხი.

მეცნიერებლას ელებიც მინდა გაგაცნოთ. ეს ის ასაკია, როცა უკვე კარგად ჯუგებთ ერთმანეთს. იციან, რა და როგორ უნდა გააკეთონ. პატარა გამოგონებაც კი აქვს უკვე ლიზი კახეთელიძეს, რომელიც შრომისმოყვარეობით გაგაონებთ:

„ნიადაგის დაზინძურებაზე უფრო დეტალურად სკოლაში შევიტყვე და გადავწყვიტე, შემექმნა ორი ნივთი, რომლებითაც გარემოს დაცვას მცირედ შევძლებდი. პირველ გამოგონებაში დაპატარავებული ტანსაცმელი გადავაკეთე ჩანთებად. ამით შევამცირე პოლიეთილურის გამოყენება, რომელიც საკმაოდ დიდ გავლენას ახდენს გარემოზე. ზუსტად პოლიეთილურის პარკების გამო იღუპება უამრავი წყალქვეშა ცხოველი, რადგან მათ ის საკვები ჰქონიათ. მე ასევე შევძლი გადამემუშავებინა ორი რამ-წყლის ბოთლი და ყურის საწმენდი ბამბა. მივიღე მექანიზმი, რომლითაც მცენარეებს ვრწყავ. ბოთლის თავსახურს გავუხვრიტე თავი, შემდეგ კი იქვავუკეთე ყურის საწმენდი ბამბა. ბოთლი წყლის ჩასხმის შემდეგ მცენარეები მარტივად, უჩემოდ ირწყვება”.

ყველაზე მეტად კი ეთო აბულაძემ და ანა წილო-სანმა გამაცვირვეს. მათ ხომ, არც მეტი, არც ნაკლები, მისი უდიდებულესობა მოდა და გარემოზე მისი გავლენა გააკრიტიკეს:

„უამრავი პრობლემიდან ჩემთვის ყველაზე საინტერესო აღმოჩნდა მოდა და მისი გავლენა გარემოზე. გიფიქრიათ, ყოველწლიურად რამდენ ტანსაცმელს ვყიდულობთ, რომლებსაც რამდენიმე გამოყენების შემდეგ ნაგავსაყრელზე მოვისვრით ცუდი ხარისხის გამო? იაფფასიანი სამოსის ყიდვა შემდგომში ნივთის მოხმარების ხანგრძლივობაზე აისახება. ეს

ყველაფერი სწრაფი მოდაა, რომელიც იმდენად მაღეცვდება, რამდენად სწრაფადაც შეიქმნა. ტრენდის სწრაფი წარმოება, რეპლიკაცია, დაბალი ფასები – ეს ყველაფერი მნიშვნელოვან ზიანს აყენებს არა მხოლოდ გარემოს, არამედ მყიდველსა და წარმოებაში ჩართულ ადამიანს”, – წერს ეთო.

„სწორედ ამ დროს იძენს განსაკუთრებულ მნიშვნელობას სამოქალაქო მოძრაობები და სწორი პროტესტი. ყველამ უნდა ივრძნოს პასუხისმგებლობა, რომ წინ აღუდგეს მსგავს უსამართლობას სიტყვით თუ საქმით. იმისთვის, რომჩენენ, ცალკეულმა ინდივიდებმა, ხელი შევუშალოთ სწრაფი მოდის რისკებს, შევვიძლია შევიძინოთ ტანსაცმელი მეორადი მაღაზიები-დან, განვახლოთ ან შევაკეთოთ ჩვენი ძველი სამოსი და ფეხსაცმელი, გავაჩუქროთ და გავყიდოთ ჩვენი ნივთები და ა.შ. ადამიანი ათასობით წელია ზემოქმედებას ახდენს გარემოზე, თუმცა მისი საქმიანობა არასოდეს ყოფილა ისეთი დამაზიანებელი, როგორიც ახლაა. სწორედ ამიტომ გვაქვს მორალური ვალდებულება, მეტი ვაკეთოთ მომავალი თაობებისთვის, რათა შევუნარჩუნოთ ის, რაც ჩვენამდე მოვიდა”, – ასე ზრუნავს ანი გარემოზე.

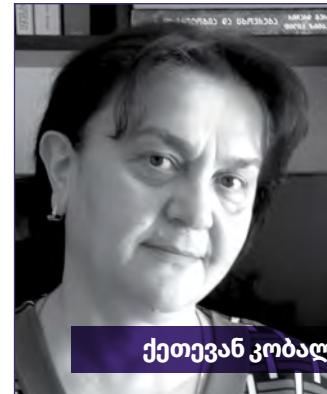
გლობალურ პრობლემებზე საუბრისას ახალი იდეაც დაბადა. ნიკა კალანდიას სიტყვები – „დედამიწასთან ლაპარაკი“ – დღის ფრაზად გამოვაცხადეთ. ნომინაციებიც დაგაწესეთ: თვის და წლის ფრაზა.

– მასწ, თავიდან მე-7 კლასში განსხვავებულმა გავეთილებმა ჯერ გამაცვირვა, მერე მომეწონა და ახლა ვიცი, რომ მაგარი ხართ, – მითხრა თამარმა.

მაგრები, გონიერები, ჭკვიანები თქვენ ხართ. უკეთეს ქვეყნასაც თქვენ აშენებთ და იქნებ დაბრუნდეთ კიდეც იქითა საქართველოში.

ნუცას სიტყვებით დავასრულებ: „რადგან თანამედროვე სამყაროში ნაკვალევის გარეშე ცხოვრება შეუძლებელია, გარმოსდაცვითი განათლება დამეხმარა შუალედის პოვნაში, რომლისთვისაც ჯერ ვერ მიმიღწევია, მაგრამ მისკენ სცლას ვაგრძელებ“.





ქეთევან კობალაძე

8რდასრულობა – სირთულეები და გამოწვები

– მშობლებთან მუშაობისას ხშირად ცაწყდები ირ მცდარ შექედულებას, – მშობლებსა და დაინტერესებულ მკითხველს მიმართავს მარკ მაკკონვილი წიგნში „როგორ დავხმაროთ ზრდასრულ შეიღებას“ და დებელი ცხოვრების დაწყებაზი“, – პირველი: შეხედულება, რომელიც არ შეესაბამება სიმართლეს – როდესაც ზრდას-რულობაში შესული შვილები გარკვეულ სირთულეებს აწყ-დებინ და პრობლემებს ვერ უმკლავდებიან, ამში დამნაშავე მშობლები არიან. ისინი ხშირად სინდისის ქრისტიანას განიცდიან, რადგან ფიქრობენ, რომ არ ეყოთ განათლება, შვილების აღზრდისას შეცდომები არ დაეშვათ. ბიოგჯერ ის მშობ-ლები, რომლებსაც ოჯახები დაენგრათ, ფიქრობენ, რომ ამ მინ შვილების პაროგონულ ზრდაში სერიოზული გავლე-ნა მოახდნა. დანაშაულის განცდით იტანჯებიან ასევე ის მშობლები, რომლებიც გარკ-ვეული დამოკიდებულების ქვეშ იყვნენ (სასმელი, ნარკოტიკი...). შფოთვითი აშლილობების და დეპრესიის მქონე მშობლე-ბიც მძიმე განცდებით არიან

შეპყრობილი და ფიქრობენ, რომ მათმა ასეთმა მდგომარე-ობაში შეიღებზე ნებატიურად იმოქმედა. დანაშაულის განცდა უბიძებს მშობლებს, მთელი ძალით იმრუნონ ჩაღწი-ლის გამოსწორებაზე. ასეთი დამოკიდებულება მცდარია და დახმარებას ვერ უწევს ვერც ბავშვებს, ვერც მოზარდებს და ვერც ზრდასრულ შვილებს.

ფართოდ გავრცელებული მეორე შეცდომა პირველის საპრისპაროა – მშობლებს მიაჩნიათ, რომ არანაირ პასუხისმგებლობას არ უნდა იღებდნენ ზრდასრულობას მიღწეული შვილების შეცდო-მებზე, არასწორ გადაწყვეტი-ლებებსა და უსაბორო ეგოიზმზე. უფროსები ფიქრობენ, რომ მათი შვილი ასეთია და მორჩია, ამას ალარაფერი ეჭველება. ისინი უბრალოდ ევუბიან ამ მდგომარეობას, რადგან ფიქ-რობენ, რომ მაინც ვერაფერს შეცვლიან.

– მაინც როგორ გავიგოთ, რა შეცდომას უშევებენ მშობლები და რაში მდგომარეობს მათი დანაშაული? – კითხულობს

მარკ მაკკონვილი და საკუთარი ფსიქოთერაპიული პრაქტიკი-დან ერთ შემთხვევას ჰყვება: ოცდასამი წლის გორდონი ყოველთვის წარმატებით ახერხებდა პასუხისმგებლო-ბისთვის თავის არიდებას. მისი შმობლები განქორწინდნენ, როდესაც გორდონი თორმეტი წლის იყო. ამის გამო მას და მის დებს ფსიქოთერაპიული სეანსები დასჭირდათ. ბავშვე-ბის დედა და მამა მთელი ექვსი წლის განმავლობაში ცდილობ-დნენ ურთიერთობის გარკვევას. პერიოდულად შორდებოდნენ ერთმანეთს და ისევ რიგდე-ბოდნენ. ამ გაურკვევლობამ ბავშვების ფსიქიატრი სერიოზუ-ლად იმოქმედა. ისინი სრულიად დაუცველად გრძნობდნენ თავს, არანაირი საყრდენი არ ჰქონ-დათ, შფოთავდნენ და წუხდ-ნენ. ბუნებრივა, ამ სიტუაციამ მშობლებს თავი დამნაშავედ აგრძნობინა.

თვრამეტი წლის ასავში გორ-დონმა გადაწყვიტა, კოლეჯში ესწავლა. მისი მშობლები გან-ქორწინების შემდეგ უფრო მე-ტად უსმენდნენ ერთმანეთს და შვილების შესახებ ფსიქოლოგე-

სარკეში ჩახედვას
კიდევ ერთი
სასარგებლო მიზანი
აქვს – მშობელმა
უნდა გაარკვიოს,
ხომ არ აკნინებს
შვილის უნარებსა და
შესაძლებლობებს,
როდესაც ცდილობს,
თავიდან ააცილოს
სამომავლოდ ცუდი
შედეგები.

ბის რეკომენდაციებსაც უფრო
მეტად ითვალისწინებდნენ.
მსგავსი წყვილები მეგობრების
სტატუსით უფრო უკეთ უგებენ
ხოლმე ერთმანეთს, ვიდრე
ცოლქმრობისას. ვორდონმა
კოლეჯში ჩააბარა, მაგრამ მისი
პრობლემები ამით არ დასრუ-

ციელის შეძლებისდაგვარად გა-
მოსწორება უწევდათ. ამ შემთხ-
ვევაში შშობლების დახმარების
მიზანი შვილის ქცევის შეცვლა
არ ყოფილა. უბრალოდ, მათ
სურდათ, როგორმე გამოესყი-
დათ ის დანაშაული, რომ შვილს
ვერ დაეხმარნენ, ზრდასრულ

თვის. სინამდვილეში მოზარ-
დისთვის უმჯობესი იქნებოდა,
შშობელს ყურადღება აწიცობე
გადაეტანა და სირთულეების
დაძლევაში დახმარებოდა.

საყოველთაოდ ცნობილია, რომ
წარსულის შეცვლა შეუძლე-

„სინამდვილეში
საკუთარ თავს ხომ
არ ვიცავ იმ შესაძლო
ტკივილისაგან,
რომელსაც განვიცდი
შვილის შეცდომების
გამო? იქნება
ჰობდეს, მოზარდმა
გაკვეთილი მიიღოს
და ადეკვატური
დასკვნები
გამოიტანოს იმის
თაობაზე, როგორ
არის მოწყობილი
ეს ცხოვრება,
დარწმუნდეს საკუთარ
შესაძლებლობებში
და იმაში, რომ მასაც
შეუძლია, გახდეს
სრულფასოვანი
ზრდასრული
პიროვნება?“



ლებულა. ბიჭმა ვერაფრით მო-
ახერხა ზრდასრული ადამიანის
როლის მორგება. სამი წლის
განმავლობაში სამი კოლეგი
გამოიცვალა. ერთი უკიდურე-
სობიდან მეორეში ვარდებოდა.
მან ვერაფრით ისწავლა ზრდას-
რული ადამიანივით ცხოვრება,
სწავლა და მუშაობა. სხვადასხვა
გაუგებრობაში მისი მოხვედრის
გამო შშობლებს პერიოდულად
ბოდიშის მოხდა და შვილის საქ-

ცხოვრებას მომზადებული
შეხვედროდა.
—დანაშაულის განცდა
სრულიად უსარგებლო რამაა,
— მიაჩინა ავტორს, — რადგან
აღზრდას არანაირად არ
უწყობს ხელს. უფრო პირიქით,
მშობლებს ხელს უშლის, რადგან
მხოლოდ იმზე ფიქრობენ, რომ
შვილებისგან პატივება გამოით-
ხოვონ წარსულის შეცდომების-

ბელია. სამაგიეროდ, შესაძ-
ლებელია მასთან შეგუება და
ცხოვრების გაგრძელება. გორ-
დონის დედამ შვილის მოსმენა
მხოლოდ მაშინ შეძლო, როცა
ერთხელ და სამუდამოდ შეგუა
იმ ჩრდილოების დაუშ-
ვა, თუმცა ამის გამო სასჯელს
სულაც არ იმსახურებს. ეს
დედა-შვილმა ზრდასრული
ადამიანებისთვის შესაფე-
რისი საუბრის შემდეგ გაარც-

ვია. მათ საუბარს სულ სხვა შინაარსი მიეცა, რადგან დედამ დანაშაულის განცდით კი არ იხელმძღვანელა, არამედ ჯან-სალი აზრით. კიდევ ერთხელ, მშობლებო: თავდაპირველად აუცილებელია დანაშაულის განცდის თავიდან მოშორება

დავალებების მოშზადებაში? იქ-ნებ ღირდა, შვილებთან უფრო მეტი სირბილე გამოგეჩინათ და მეტად წაგეხალისებინათ თამში და სხვა შემოქმედებითი გართობა? ან იქნებ სულაც უფრო მეტი სიმკაცრის გამოჩენა სჯობდა? უამრავი საფიქრალია,

შვილმა იფიქრა, ზრდასრულის ცხოვრება ძალიან მოსაწყენი ყოფილაო? მიხვდით ალბათ, რომ არცერთი უკიდურესობა არ წაადგება თქვენს შვილებს, ისევე როგორც ზედმეტი დახმა-რება შეიძლება იქცეს შვილის განებივრების მიზებად.

თავს ხომ არ ვიცავ იმ შესაძლო ტკივილისაგან, რომელსაც განვიცდი შვილის შეცდომების გამო? იქნებ უმჯობესია, მო-ზარდმა გაცვეთილი მიიღოს და ადეკვატური დასკვნები გამო-იტანოს იმის თაობზე, როგორ არის მოწყობილი ეს ცხოვ-რება, დარწმუნდეს საჯუთარ შესაძლებლობებში და იმაში, რომ მასაც შეუძლია, გახდეს სრულფასოვანი ზრდასრული პიროვნება?“

მნიშვნელოვანია, რა გავლენას ახდენს მოზარდზე მშობლე-ბის ქმედებები და არა ის, რა განზრახვით მოქმედებები ისინი შვილებთან ურთიერთობისას.

პატივცემულო ზრდასრულე-ბო, თქვენ კითხულობდით ამერიკელი კლინიკური ფსიქოლოგის, ფილოსოფიის დოქტორ მარ მაკკონვილის წიგნს „როგორ დავეხმაროთ ზრდასრულ შვილს დამოუკი-დებელი ცხოვრების დაწყ-ბაში“.

მარკ მაკკონვილი ცხოვრობს ოპაიოს შტატის ქალაქ ბირ-კუდში. აქეს მრავალწლიანი ფსიქოთერაპიული პრაქ-ტიკა. ეწევა სამეცნიერო და პედაგოგიურ მოღვაწეობას. წერს ისეთ თემებზე, როგო-რიცაა, მაგალითად: რატომ არის რთული ზრდასრულობა. მიღწეულებისთვის საკუთარი ასკურსი განვითარება. მარკი მაკკონვილი ცხოვრობს თავის შემდეგ სამსახურში. ამის გასაგებად ერთი ორიგი-ნალური რჩევა გამოგადგე-ბათ: დადგენით სარკის წინ და ხმამაღლა ჰყითხეთ საკუთარ თავს: მე როგორ ვიქცევი? მაინც რა შეცდომებს ვუშვებ შვილის აღზრდისას ისეთს, რომ მას ხელს ვუშლი, სრულფასოვანი, ზრდასრული ადამიანი გახდეს? საბედნიეროდ, მშობლებს შეუძლიათ, შეცვალონ საკუთარი ქცევა. მოუხედავად, იმისა, რომ რთული მოზარდების შშობ-ლები ხშირად სასოწარკვეთას ეძლევიან, ქცევის ანალიზი და იმის გარკვევა, რისი შეცვლაა საჭირო, აუცილებლად დახმა-რებათ მოზარდთან ურთიერ-თობაში.

სარკეში ჩახედვას კიდევ ერთი სასარგებლობიზანი აქეს – მშობელმა უნდა გაარკვიოს, ხომ არ აგნინებს შვილის უნარებსა და შესაძლებლობებს, როდესაც ცდილობს, თავიდან აცილოს სამომავლოდ ცუდი შედეგე-ბი. „სინამდვილეში საკუთარ



და შემდეგ – საკუთარი ქცევის კრიტიკულად გაცნობიერება.

გარდაუვალი ამბებისა და ფაქ-ტების მიღება აუცილებელია, ამიტომ იქნებ სჯობდა, ბავშვის თან უფრო მეტი დრო გაგეტა-რებინათ? არც ერთად სადი-ლობაზე უნდა გეთქვათ უარი... იქნებ სჯობდა, უფრო ხშირად (ან უფრო იშვიათად) დახმა-რებოდით შვილებს საშინაო

და არც იმაზე დაფიქრება იქნება ურიგო, რომ აკომბებდა, ბავშვის გაჩინის შემდეგ სამსახურში

აღარ დაბრუნებულიყვავით და განქორწინებასაც თავიდან აირიდებდით; ან იქნებ უფრო მეტი უნდა გემუშავათ, რომ შვილებისთვის შრომისმოყვა-რების მაგალითად ქცეული-ყავით? ისე, იქნებ ზედმეტი მუშაობა და საქმეზე გადაყოლა გახდა იმის საბაზი, რომ თქვენმა



მაია მენაძე

ორის ლექსები

პატარაობიდანვე პოეზიით შეპყრობილს, მახსოვს, როგორ მიყვარ-
და და თან მზაფრავდა მირზა გელოვანის ამ ორი ლექსის დაწყვი-
ლება:



ყველა მოკლე და ქერა თმის ნახვით
გამახსენდება თმები შოლტები.

როგორ არ მინდა, როგორ არ მინდა,
მაინც მივდივარ, მაინც გშორდები.

ასე თიშავდნენ ძველი ზღაპრები
ასფურცელას და ოქროს თმებიანს,
ქარძა დაგლიჯა ყველა აფრები
და შენზე დარღმი დამთენებია.

მგზავრი ვარ, შენზე ფიქრებს ვუნდები
და აჩრდილებთან თამაშს უვნებელს.
მე დაგბრუნდები, ჰო, დაგბრუნდები,
მე შენი თმები დამაბრუნებენ.

ო, მაპატიეთ
ბედმა უცნობი გზით გამაქანა,
თქვენ დარჩით შორი... ცაზედაც შორი...
და, როგორც კარტში აგურის ქალებს,
გქონდათ ქერა თმა და ყელი ბროლის.

მე გპირდებოდით, რომ დაგბრუნდები,
რომ თქვენი თმები დამაბრუნებენ,
მაგრამ დღეები, როგორც ქურდები
ჩემს შეპირებას ანადგურებენ.
და სადმე ტყვია თუ გააციებს
გულს საშინელი განადგურებით,
თქვენ მაპატიეთ, ჰო, მაპატიეთ,
ანაშაული არდაბრუნების.

ჩემთვის ეს იყო ომის ლექსები... ზაფრას ამძაფრებდა იმის გაგება,
რომ პოეტი ომიდან ვერ დაბრუნდა.

მეორე, რამაც შემძრა, ის იყო, რომ 9 აპრილს, როცა მე ჯერ კიდევ
პატარა ვიყავი და არ მესმოდა, რა ტრაგედია ტრიალებდა ჩემს
ქვეყანაში, თურმე ადამიანები რუსთაველზე, ხეებზე აკავდნენ
ლექსებს. ასე გამოხატავდნენ თავიანთ ემოციებს, ტკივილს, დარდს,
სასოწარკვეთას მომზდარის გამო და მხეცურად დაჩენილი ახალგზი-
რდებისადმი თანავრძნობას.

„ხეები ლექსებით იფარჩება, ხეებზე აკავენ ღვთის ბრალდებას
ამდენი მგოსნის ძლიერ მარჩენალს, ისევ მგოსნები გიმრავლდება...“

— დაუწერია შოთა ნიშნიანიძეს მაშინ.

ომი და განსაცდელი არც მერე ჰქონდებია ჩენს ქვეყანას, მაგრამ
არასოდეს ასეთი მძაფრი არ მომჩენებია ოშში, ოშშე და ომის გამო
დაწერილი პოეზია.

აი, უკრაინის ომმა ხომ მსოფლიოს აუხილა თვალი, მანამდე
შემამჟოთებლად ოდნავ შემჟოთებული ევროპის გრძნობებისა
და სინდისის ძაფები ერთდროულად შეარხია, საერთაშორისო ორ-
განიზაციების საჭიროება ეჭვეჭვში დააყენა, მუდმივი დამპყრობლის
სახე კიდევ ერთხელ და მთელი სისახარლით დაანახა სხვა არადამპ-
ყრობელ, მაგრამ სხვისი ჩაგვრის ვერგანმცდელ ქვეყნებს...

ჩენც უცნაური რამ დაგვემართა ამ ოშში: თუ რამ ტკივილი
გვენდა — სიმძაფრის გამო ვერთქმული, ნანახი კადრები — და-
უჯერებლობის, წარმოუდგენლობის გამო თვალებში ჩამარხული,
სათქმელი — შემსმენელის არყოლის გამო გულში ჩატოვებული,
მომავლის იმედი — ვერასრულების შიშით კბილებს არგაცდე-
ნილი... ყველაფერი ამოიყარა ზედაპირზე, ამოტივტივდა, მძო-
ხეთქა, გამოიყინა, გამომზეურდა. აუცილებელი იყო. და მგონია,
ეს ყველაზე უკეთ პოეზიამ გააკეთა. სოციალურმა ქსელებმა კი
ხელისგულზე დაგვიდო ეს ლექსები.

ახლა ასე ვარ, დილით რომ ვიღვიძებ, უკრაინის კიდევ ერთ ჯოვა-
ნეთურ, მაგრამ მაინც გათენებულ ღამეს ვაკვირდები, ჯერ საჩარე-
ლი ამბები მხედვება თვალში, მერე — ლექსებად ტრანსფორმირებუ-
ლი, მშობლიურ ტკივილთან შერწყმული ისევ ეს საჩარელი ამბები.

რა თქმა უნდა, ყველაზე ვერა, რამდენიმე მათგანზე ვისაუბრებ ამ სტატიაში.

ეს ლექსები ომს კი ეხება, მაგრამ ნათლად აჩვენებს, რამდენი წანა-გი აქვს ამ ყველაზე დიდ ბოროტებას, რომელსაც სულ სხვადასხვა მხრიდან ხედავენ პოეტები.

მარად ჭაბუკი, უბრალოდ ცოცხალი კი არა, მარადიული კლასიკო-სის, ბესიკარანაულის ლექსები ჩეცული სიმძაფრითა და სიზუსტით ეხმიანება ყველაფერ იმას, რაც მსოფლიოსა თუ ჩვენს ქვეყანაში ხდება. ამიტომ აუცილებლად პასუხგასაცემი მგონია მისი უმწვავესი კითხვა, რომელსაც სვამს მეტისმეტად შთამბეჭდავსათაურიან ლექსში – „ლაფიტოპია ნისლიდან გამოდის“:

„აი, ამ ლაფს ვიფიცები,
რომელსაც მოვტოპავ,
ამ ჭუჭყს და ამ ტალახს,
რომელიც მაკრია,
ამ საძაგლობას ვიფიცები,
როგორც ჩემს საკუთარს:
ომი რომ მორჩება,
ჩვენ სად ვიქწებით?
მთვარე ამოვა,
მზე ჩავა,
ჩვენ სად ვიქწებით?
სამყარო გამოიცვლება,
შეიქწება სირცხვილ-ნამუსი,
ჩვენ სად ვიქწებით?
რომ დავიხოცებით,
ვინ დაგვმარხავს,
მიწას ვინ მოგვაყრის,
ჩვენ სად ვიქწებით?“

ლექსის ბოლოს ჩინდება შთამბეჭდავი სახე ლაფიტოპია ხარისა, რომელსაც მკერდით ჭალა მოაქსეს, რქებით ნისლს მოარღვევს და შშრალბე გამოსული, ლაფრამობერტყილი, აუცილებლად მოსთხოვს ამ კითხვით პასუხს ლირიკულ გმირს. მკითხველის გონებაში კი მაშინვე წმოტიტივდება ასე ნაცნობი წარმართულ-მითური სახე-სიმბოლო უძლეველი ხარისა...

ამ ლექსში ძალიან კარგად ჩანს ის გარდამტები და საპასუნისმ-გებლო ადგილი, სადაც ახლა მოულოდნელად აღმოჩნდა ჩვენი ქვეყანა და ის ეგზისტენციალური კითხვა, რომელიც, წესით, ყველა ქართველს უნდა აწუხებდეს: რა ვიღონოთ ამ უდმივი ბოროტების წინააღმდეგ, ჩვენი ქვეყნის მომავლის სასიკეთოდ, ისე, რომ ღირსება შევინარჩუნოთ?

მეორე ლექსში მიწებით გაუმაძლარი მონსტრის – რუსეთის სახეს წარმოაჩნის პოეტი, შეუჩერებელი დამპყრობლის, რომელიც მიიღოს, გააფართოოს თავისი ისედაც ვრცელი საზღვრები, უფრო

სწორად, უსაზღვროებას ეძებს მიწაზე და ეს სურვილი თავისთავად ნიშნავს უმიწაწყლობას, ბოგანობას, მაშინ როცა „ასანთის კოლო-ფისხელა მიწებსაც კი მტკიცე საზღვრები აქვთ“.

„...რუსო,
შენი რქა თურმე ცვილისაა,
გახსოვდეს, ხარჩამავალი ქვაბი თუხთუხებს ცეცხლზე,
გახსოვდეს, სხვისი მიწები რომ მიგაქვს ჩასაყლაპად,
ზოგიერთი აღმასისაა.

რუსო!
გაჭირვებამ დედამიწის ხალხები ახლობლები გახადა,
მტრობის ხემაც ხმობა დაიწყო,
რუსო! მტრობას შენდა ანედლებ!
რუსო! შენი სახელიც ერთი მოყლე სიტყვით იწერება.

რუსო!
ყველაფერი სამწუხაროა, რაც რომ მოგახსენე,
მწყინს, რომ სიმართლეა.
ყველა როდია ყრუ შენს მიწაზე.

რუსო!
შეისმინე შენი დიდი მწერლის სიტყვები:
„განა რამდენი მიწა ჭირდება ადამიანს?“
ჩემიც გაიგონე:
„დიდო ერებო!
ნუ ჩაყლაპავთ პატარა ხალხებს,
კაითუ რომელიმე იყოს აღმასისა“.

ჩემი ქვეყანა აღმასია,
მწიფე ვაზივით მიშჩიდველია აგრესიისთვის,
ყელზე დაგადგებით!“

ძალიან კარგად ჩანს, მცირე ქვეყნებიც რომ შეიძლება საფრთხედ იქცნებ დამცყრობლებისთვის, რადგან სულისკვეთება სხვადასხვა: მცირენი საზღვრებს იცავენ, მონსტრები უსაზღვრობის ძებნაში მთავარს კარგავენ: საკუთარის, ნაღლის, მნიშვნელოვნის განცდას. ასევე პოეტის მიმართვა, არა მრავლობითში, არა ერისადმი, არამედ უმოკლესი სიტყვით – რუსო – მრავალჯერ განმეორებული, მიანიშნებას რუსეთის თითოეული მოქალაქის პასუხისმგებლობაზე ქვეყნის სახელით ჩადენილ ბოროტებაში.



ერის პერსონალიზაციის, თითოეული რუსის პასუხისმგებლობის თემას სხვა კუთხით აგრძელებს შოთა იათაშვილის ლექსი რუს ჯარისკაცზე: ფსევდოპატრიოტიზმისა და ფსევდომართლმადიდებლობის მსვერპლი რუსი ჯარისკაცი როგორ ეფახება სიმართლეს – ისე ზრდიდნენ, ვითომ მორწმუნეს, მეათე და უმნიშვნელოვანეს ცნებას უმაღლავდნენ: „არა გული ვითქმიდეს ცოლისათვის მოყუასისა შენისა, არცა სახლისათვის მოყუასისა შენისა, არცა ყანისა

მისისა, არცა მონისა მისისა, არცა მხევლისა მისისა, არცა ხარისა მისისა, არცა კარაულისა მისისა, არცა ყოვლისა საცხოვარისა მისისა, არცა ყოვლისა მისთვის, რა იყოს მოყუასისა შენისა”.

ლექსში ზუსტად არის ჩატეული ის სამარცხვინო რეალური სახე, დამცირებულმა, დამონებულმა, დარჩმავებულმა, უოჯახოდ ან ოჯახში უსიყვარულოდ გატირდილმა რუსმა ჯარისკაცებმა ჯერ აფხაზეთსა და სამაჩაბლოში, მერე კი უკრაინაში რომ აჩვენეს: გაუძატიურებული ქალები და ბავშვები, დანგრეული სახლები, დახოცილი შინაური ცხოველები, წამოკიდებული უნიტაზები და ბოხეზებში გამოხვეული საყოფაცხოვრებო ნივთები. აი, რა ირონიულად უღრს ამ ოჯაზე სტროფი, რომლითაც საჯუთარ თავზე საუბარს იწყებს ლირიკული გმირი:

„მე რუსი ჯარისკაცი ვარ,
ჯშმარიტი მართლმადიდებელი,
გულანთებული პატრიოტი,
და მარიუმოლთან ჩემი სამშობლოს საზღვრებს ვიცავ...“

უსახელო რუსი ჯარისკაცის სახეს ლექსშივე უპირისპირდება მეორე „პერსონაჟი“ – იაშკა, ასევე რუსი, რომელსაც სიმართლე ბებიამ კი უთხრა, მაგრამ სახელმწიფომ აწავლა, რომ მეათე მცნების გამხელა დანაშაულია, რადგან ის რუსეთის უსაჩლვრობის იდეას უშლის ხელს, სხვისი ქვეყნების დაპყრობას უშლის ხელს, სხვისი ცოლების დაუფლებას, სხვისი ოჯახების გაუტედურებას, საერთოდ, ყველასა და ყველაფრის, რაც შენი არაა, არმითვისებას გვასწავლის!

აი, ეს რუსი ჯარისკაცი რომ ომში დაიღუპოს, რას იტყვის, რას ივიქრებს, როგორ განაგრძობს დედამისი ცხოვრება? როგორია მოყლული ჯარისკაცების დედების ცხოვრება? რას გრძნობენ, ერთი მხრივ, ომში მოტყუებით გარეკილი 17-18 წლის ბიჭების დედები? დედები, რომლებსაც ჰყონიათ, მათი შვილები დიდ რუსეთს იცავენ მომცრო, მაგრამ ალმასივით ქვეყნებისგან? და, მეორე მხრივ, რა სტკივათ დედებს, რომელთა შვილები, ადრე მომღერლები, მასწავლებლები, მექანიკოსები, მსახიობები, ახლა კბილებით იცავნენ სამშობლოს? ან როგორ ხდებიან სიკვდილს დედები, რომელთა შვილები სხვისი სამშობლოს დაცვით საკუთარს იცავნენ და იხოცებიან? ყველას ხომ არ შეუძლია, მუშტშემართული, სახეზე უდიდეს ტკიფილაბეჭდილი, მაგრამ შვილის სიმართლეში დარწუნებული, ოთარაანთ ქვრივივთ შეუდრევებულად იდგეს?!



ნატო ინგოროვას ლექსში „ნატირალიდან“ შვილმკვდარი დედის სულ სხვანაირი განცდის ამოკითხვა შეიძლება. მან იცის, რომ ყველაზე დიდი მსხვერპლი გაიღო, მაგრამ კაცის კვლისთვის მაინც არ ემტებოდა. სიამაყესა და შეუპოვრობაზე მეტად, ტკივილით აქვს სასეს თვალები: „უპერებიდან გმირი შვილის უკანასკნელი კვნესა მოუჩანდა“. ცოტათი ჰგავს კიდეც „ვეფხისა და მოყმის ბალადის“ დედას მტერთან მობოდიშებით:

„...არ იყოჩემი შვილი კაცთმოძულეო – ებოდიშებოდა მოკლულ მტერს და ცოცხალ მოყვარეს. ჩემი ხელით ჩავალავე მისი ბოლოვგის ტანსაცმელით, – თქვა და სიტყვა გაუშრა. მეტი რა უნდა მექნაო... გულზე მივიწვევ, დედა ვარ და მიწაც.“

უკანასკნელი სტრიქნი იტევს დედობის ყველა სიმძიმეს, პასუხისმგებლობასა და სიდიადეს.

მეორე ლექსში, „პურის რიგი“ რომ ჰქვია, დედა არ არის ნახსენები, მაგრამ როცა მამები იბრძვიან, პურის რიგში, ალბათ, დედა თუ იდგება. შემაძრწუნებლად ზუსტი შედარებით ირევა მკითხველის გონებაში ნამდვილი და წარმოსახვითი:

„ბოლო ვიყავი რიგში და
პირველი ტყვია მომხვდა.
თითქოს მეპურემცხელი პური
გამომიწოდა და უბეში ჩავმალე“.

მომაკვდავი მშოლოდ შვილებზე ფიქრობს, როგორ გაიყოვენ იმ ერთადერთ პურს, რომელიც სინამდვილეში დედის გულში გავლილი ტყვია. კიბეზე არბის, შეილებს უნდა გაუნაწილოს, თვითონ სულმა არ უნდა წასძლიოს... და ერთი ტრაგედია კიდევ უფრო დიდი ტრაგედით გრძელდება:

„დახოცილებს გულისჯიბით
ხორბალი გავატანე –
ვიცი, გაღივდება“.

საოცრად მტკიცნეული და, გავიმეორებ ამ სიტყვას, შემაძრწუნებელი სახეა გარდაცვლილი შვილების გულისჯიბეში გასაღვივებელი ხორბლის მარცვლები.

ყველაზე დაუნდობელ განსაცდელს რომ მოგივლენს ცხოვრება და შენ, სასოწარვეთილი და განადგურებული, გამართლებას მოუძებონ მაინც.

ოჯახი, პური და ხორბალი – რა მარტივი, ცხოვრებისეული, ყოვითა ეს სიტყვები და თან ბიბლიური, მეტისმეტად ღრმა სიმბოლიკაა ამ მოკლე და რთულ ლექსში.

ომის დასაწყისში, სანამ ქვემოთ მოყვანილი ლექსი გაჩინდებოდა;

სანამ მსოფლიო შეეჩერება, რომ ომი... უკრაინაშია;

სანამ ჯერ კიდევ არ გვჯეროდა, რომ ეს მართლა ხდებოდა ჩვენს
თავს ოცდამეერთე საუკუნეში;

სანამ ჯერ კიდევ ღამეს ვუთევდით უკრაინის ცას, –

მაშინ გაჩნდა პოეტის სოციალური ქსელის კედელზე სულის შემძვ-
რელი სიტყვები: „ღმერთო, არ ჩაგეძინოს!“

ჰო, არის მომენტები, როცა ჩვენი, ადამიანების, სიცხიზღვე და თა-
ნაგრძნობა აღარ არის საკმარისი, ერთმანეთის იმედი აღარ გვყოფ-
ნის, როცა ყბადა დებული პრაგმატულობა და რაციონალურობა
ცვდება, აზრს კარგავს და მის ადგილს მთავარი - რწმენა იჭერს.

მოგვიანებით ლექსიც დაიბადა:

„ღმერთო, არ ჩაგეძინოს!
მინიმა ომზე,
სხვა ლექსისთვის წასამძღვარებლად“

- ასე იწყება ლექსი ადამიანურ ურთიერთობებზე - იმაზე, რას
განიცდიან მეგობრები ომში; როგორ ცვლის ომის ურვილებსა და
მიზნებს, როცა გავიჩირებთ, ხვალისთვის გადადებული საქმეები,
თუ ისინი ახლობელ, საყვარელ, მონატრებულ ადამიანებს უკავ-
შირდება, რა საშური ყოფილა თურმე!

და რადგან ომში მათი აღსრულება მოკვდავის ძალებს აღემატება,
ამიტომაც სრულდება ეს სითბოთი და ტკიფილით გაუღენთილი
ლექსი უფლისადმი პარადოქსული მიმართვით:

„ღმერთი არ გაგიწყრეს,
არ ჩაგეძინოს!“



პოეტი, რომელიც არაურთხელ გამოეხმაურა თავისი პოეზიით
ოცდამეერთე საუკუნის დიდ ბოროტებას, გიორგი ლობჟანიძეა.
მისი ლექსიც, რომელიც ეხება უკრაინის ომის ყველაზე მძიმე ღამეს,
რუსი სამხედროების მიერ მარიუპოლის თეატრის დაბომბვას – სო-
ციალურ ქსელში გამოჩნდა. ამ შენობას შევიდობიანი მოსახლეობა,
მათ შორის უამრავი ბავშვი აფარებდა თავს და მის წინ დიდი ასო-
ებით რუსულად ეწერა: ძეთ! – რათა ნებისმიერ სამზედრო პილოტს
დაენახა და ისინი მაინც დაეწდო.

ამ საზარელი ღამის შემდეგ გავრცელდა ცრუ ცნობა, რომ თეატრის
ბომბასაფარმა საპაერო დარტყმებს გაუძლო და ყველა ცოცხალია.
ამ ცნობით აღფრთოვანებას მოჰყვა გიორგი ლობჟანიძის ლექსი,
რომელიც თითქოს გაგრძელებაა ზემოთ განხილული ლექსისა. ის
ასე სრულდება:



ჩვენც უცნაური რამ დაგვემართა ამ ომში:
თუ რამ ტკივილი გვქონდა – სიმძაფრის
გამო ვერთემული, ნანახი კადრები
– დაუკარებლობის, წარმოუდგენლობის
გამო თვალებში ჩამარხული,
სათქმელი – შემსმენელის არყოლის გამო
გულში ჩატოვებული,
მომავლის იმედი – ვერასრულების
შიშით კბილებს არგაცდენილი...
ყველაფერი ამოიყარა ზედაპირზე,
ამოტივტივდა, ამოხეთქა, გამოიფინა,
გამომზეურდა. აუცილებელი იყო.
და მგონია, ეს ყველაზე უკეთ პოეზიამ გააკეთა.
სოციალურმა ქსელებმა კი ხელისგულზე
დაგვიდო ეს ლექსები.

„...იქ კი, სარდაფში,
ძევლი ნიღბების ნატეხებში,
იშმუშნება
ახალი სიცოცხლე,
საღ, თოთო ხელებს იწვდის
მომავლისკენ
და ჰაერს ისე ებლაჭაუება,
თითქოს დედის მკერდი იყოს,
საიდანაც სიმართლე გადმოჩეფს.
მიწისქვეშეთში ანგელოზები არ არიან.
მარიუპოლის თეატრის სარდაფში ყოფილხარ, ღმერთო!“

ეს შეძახილი ლექსის ბოლოს თითქოს მთელ მსოფლიოს აღმოხდა,
განურჩევლად ეროვნებისა და სარწმუნოებისა; ყველას, ყველას,
ვისაც სჯერა, რომ პუტინის რუსეთი და ომი ბოროტება და რომ
თვით ყველაზე დიდ ბოროტებასაც აქვს ზნეობრივი კანონები,
რომლებსაც მხოლოდ უღირსები არ იცავენ.

სანამ ქვემოთ მოყვანილ კიდევ ერთ ლექსს წაიკითხავთ, წარმოიდ-
გინეთ პატარა უკრაინელი გოგონას ფოტო. გოგონა დგას ზურგით
კამერისკენ და სიფრიფანა, ნორჩი სხეულზე მარკერით აწერია
თავისი სახელი და გვარი, დაბადების თარიღი და მშობლების ტე-
ლეფონის ნომრები - ერთმანეთის დაკარგვის შიშით შეპყრობილა
დედამ დაწერა:

„თუ ჩენ დაგვხოცეს,
შენ გახსოვდეს შენი სახელი,
სად დაიბადე,
კინ ვიყავით შენი მშობლები.
კაცს ბედი შუბლზე აწერია.
სახელი – ზურგზე,
როვორც ტვირთი,
ჩემო პატარავ.
და ეს ტვირთი მთელი ცხოვრება
უნდა ატარო.
აღარ მახსოვს,
მე თვითონ რა მერქვა
ომამდე,
მაგრამ შენ, ამ ომს გადარჩენილო,
დაიმახსოვრე,
რომ შენ გქვია თავისუფლება.
გაუფრთხილდი
ამ ძვირფას სახელს
და უსახელო ჯარისკაცებს
არ დაგვაყვედრო,
რომ ბედისწერას მოთმინებით ვერ გადავურჩით.“

ეს ლექსიც გიორგი ლობჟანიძეს ეკუთვნის. მისი ლირიკული გმირი
ჯარისკაცია, მიმართავს პატარას და ეუბნება მთავარს: იმ საჩარელ
ოშში უკრაინელი ჯარისკაცები იბრძვიან სწორედ ბავშვებისთვის,

ომს სასწაულით გადარჩენილი პატარების თავისუფლებისთვის! და
მე მახსენდება პოლ ელუარის ცნობილი ლექსი:

„...უსურვილო სიცოცხლეს
შიშველ სიმარტოვეს
სიკვდილის ნაბიჯებს
ვაწერ შენს სახელს

აღდგენილ ძალ-ღონებს,
დაკარგულ საფრთხეს თუ
უხსოვარ იმედს
ვაწერ შენს სახელს

და ერთი სიტყვის ფეხვებიდან ვიწყებ სიცოცხლეს
შენი შეცნობით ვიბადები
შენი სახელით

თავის უფლება“.



მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ ოშში ყველა ბავშვი არ გადარჩენილა,
ბავშვებს ისევ ემუქრებათ საფრთხე. ვერგადარჩენილებზე გვესმის
გაუგონრად, დაუჯერებლად, გაუსაძლისად საჩარელი ამბები.
მაგრამ ამ ამბების ერთ ლექსში მოქცევა შეძლო პოეტმა დიანა ან-
ფიმიადიმ. ლექსს ჰქვია „მარიუპოლი“: ალყაშემორტყმული ქალაქი,
ამ დღეების მთავარი ჯოვანხეთი დედამიწაზე.

მარიუპოლი

- ჩემი დაწერებითი კლასის მასწავლებელი
- არის
- ყვავილების გამყიდველი მეზობელი ქუჩიდან
- არის
- მხარნატკენიჩელისტი გოგო
- არის
- ჩემი პირველი შეყვარებული
- არის
- კარის მეზობლის სამი ბავშვი
- გადარჩენენ
- მეფუნთუშე, რომლისგანც ვყიდულობდი ვატრუშკებს საუზმი-
სათვის
- დაჭრილია
- მეზობლის ბიჭი, მუსიკას რომ ხმამაღლა უსმენს
- ნაღმზე აფეთქდა
- მწვანეთვალება გოგო, ჩუმად რომ წერდა ლექსებს
- ნანგრევებიდან ვისი ხმა ისმის?
- დედაჩემი
- არის
- მამაჩემი
- ვერ ვნახეთ გვამი

აკამორჩილაძემ ფრანკფურტის წიგნის
ფესტივალზე თქვა, საქართველო უფრო
პოეზიის ქვეყანაა და ახლა მე, პროზაიკოსი რომ
ვლაპარაკობ, უხერხულად ვგრძნობ თავსო.
ქართულ პოეზიაში ასეთი სისავსით ასახულმა
უკრაინის ომმა კიდევ ერთხელ დამარწმუნა,
რომ მართალია აკა: „მწერალი მაინც რჩება
საქართველოში გამორჩეულ ფიგურად. ეს
ისეთი ადამიანია, რომელიც ყოველთვის
იქ არის, სადაც ყველა არასდროს არ არის
და იმავდროულად იქ არის, სადაც ყველა
ყოველთვის მოიყრის თავს“.

- ქალაქი?
- არის, მაგრამ კვამლში
- ჩემი შვილები?
- არ დაიბადებიან

ომში ბევრი ლაპარაკისთვის არავის სცალია, იმი მოკლე და აუცი-
ლებელი კითხვა-პასუხის დროა. აღბათ ამიტომაც აირჩია პოეტმა
ეს შთამბეჭდავი ფორმა, რომელსაც ზედმეტი სასვენი წიშანიც კი არ
ამზიმებს, თითქოს არც უნდა ამოისუნთქონ შემკითხელ-მოპასუ-
ხემ. ამოსუნთქვის დროც არ არის.

ამ ვრცელ სტატიას დიანასავე ლექსით დაგასრულებ: „აღდგომა“ –
რადგან სიკვდილს აღდგომა მოსდექს, დაცემას – წელში გამართვა,
ხოლო თავდადებულ ბრძოლას თუ მთელი მსოფლიოს გაერთი-
ანებული ნება და სურვილი შეუერთდა, წმინდაში გამარჯვება
გარდაუვალია!

„აღდგა მკვდრეთით ოთხი წლის საშა,
როცა დახვრიტეს, თმა ჰქონია ჯერ კიდევ სკელი.
აღდგა მკვდრეთით ცხრა წლის უცნობი გოგო,
თერთმეტი მხეცის დაგლევილი,
აღდგა მკვდრეთით ეელოსიპედიანი მოხუცი კაცი,
ჩამოიფერთხა შარვალი და თმა გაისწორა,
აღდგა მკვდრეთით ჩემი გაგრელი ნათესავი,
მოხერხებულად მოაგორებს თავის თავს, კენწლავს.
აღდგა მკვდრეთით ქალი კვასკვასა, წითელი ლაქით,
სულ მაღვა, ცოტა ფრჩხილებს მოიწესრიგებს.
შვილის გათხრილი სამარიდან მკვდრეთით აღდგა უცნობი დედა,
დედის გათხრილი სამარიდან მკვდრეთით აღდგა უცნობი შვილი,
აღდგა მკვდრეთით პურის რიგში დახვრეტილი უცნობი კაცი,
აღდგა მკვდრეთით ქალი, წყალი რომ ვერ მიიტანა სამალავამდე,
აღდგა მკვდრეთით შუაზე გადაჭრილი გოგო, ვინ თქვა. ვერ ივლისო,
ამ აღდგომაზე ბევრი აღდგა, ბევრად მეტი, ვიდრე ოდესმე,

ახლა ყველანი აქ მოვარდნენ, გამოქვაბულთან,
შემოგძახიან, ლოდსაც შენ ნაცვლად გადაწევენ,
ოლონდ არ შევრცხეს, არ დაიმალო,
შენც აღსდექი, უფალო,
მესამე დღეს ანდა თუნდაც ერთი თვის თავზე...
მსგავსად წერილისა“.

კიდევ ბევრი პოეტი გამოეხმაურა საჩარელ რეალობას: რატი
ამალობელი, ლელა სამნიაშვილი, დავით მაღრაძე და სხვები. წარ-
მოუდგენელია ერთ სტატიაში მათი მოქცევა. აღბათ, კიდევ ბევრი
ლექსი დაიწერება ომის დროსაც და ომის შემდეგაც – ყველაზე მძიმე
ჭრილობების მოსაშუალებლად. სოციალური ქსელი დღეს თითქოს
რუსთაველის ფუნქციას ასრულებს, სადაც ხეებზე – თავიანთ კედ-
ლებზე – აურავენ ლექსებს პოეტები თუ პოეზიის მკითხველებიდა
ამით არსებულ რეალობას ეხმიანებიან.



აკამორჩილაძემ ფრანკფურტის წიგნის ფესტივალზე თქვა, საქართ-
ველო უფრო პოეზიის ქვეყანაა და ახლა მე, პროზაიკოსი რომ
ვლაპარაკობ, უხერხულად ვგრძნობ თავსო. ქართულ პოეზიაში
ასეთი სისავსით ასახულმა უკრაინის ომმა კიდევ ერთხელ დამარწ-
მუნა, რომ მართალია აკა: „მწერალი მაინც რჩება საქართველოში
გამორჩეულ ფიგურად. ეს ისეთი ადამიანია, რომელიც ყოველთ-
ვის იქ არის, სადაც ყველა არასდროს არ არის და იმავდროულად
იქ არის, სადაც ყველა ყოველთვის მოიყრის თავს“.





ლელა კოტორაშვილი

სიტყვობანა – სახალისო თამაში ლექსიკური მარაგის გასამდიდრებლად

**ტექნოლოგიურ
სამყაროში ბავშვებს
დიალოგის, ამბის
თხრობის დრო
თითქმის არ რჩებათ.
სოციალურ ქსელში
მათ მიმოწერას თუ
თვალს გადაავლებთ,
ადვილად შენიშნავთ
არასწორ ფორმებსა
და სასვენი ნიშნების
უგულებელყოფას.
სწორედ ამიტომ,
მასწავლებლებს
ლექსიკური მარაგის
გამდიდრებისთვის
სხვადასხვა აქტივობის
მოფიქრება გვიწევს.**

სიტყვათა დიდი მარაგი გაწაფული კითხვის ხერხემალია. მრავალფეროვანი სასწავლო ტექსტების წაკითხვა რთულია, თუკი ბავშვს სიტყვათა მნიშვნელობა არ ესმის. კითხვა ამდიდრებს ლექსიკურ მარაგს, თუმცა სიტყვებზე მიზანმიმართული მუშაობა აუცილებელია. ტექნოლოგიურ სამყაროში ბავშვებს დიალოგის, ამბის თხრობის დრო თითქმის არ რჩებათ. სოციალურ ქსელში მათ მიმოწერას თუ თვალს გადაავლებთ, ადვილად შენიშნავთ არასწორ ფორმებსა და სასვენი ნიშნების უგულებელყოფას. სწორედ ამიტომ, მასწავლებლებს ლექსიკური მარაგის გამდიდრებისთვის სხვადასხვა აქტივობის მოფიქრება გვიწევს.

სიტყვობანა – ამ სტატიის სათაური თამაშის ელემენტებს შეიცავს, რადგან სხვაგარად საგავეთო-ლო პროცესი მონოტონური და არაეფექტურია. გამბიობთ ერთი გაცვეთილის შესახებ, რომელიც ნატო დავითაშვილის წიგნის „ნისლებში და ნისლებს მიღმა“ მიხედვით ავაგე.

წიგნს რამდენიმე თვე ვეითხულობდით. ამჯერად ყურადღებას გავამახვილებ რომანში გამოყენებულ სიტყვებსა და მათი სწავლების მეთოდზე.

წიგნის გაცნობისას ვიყენებთ მარკირებული კითხვის შეთოვდას. ვხსნავთ ჩვენთვის სანტერესო, უცხო, ახალ ან ლამაზი სიტყვას. ვავსებთ სიტყვის რუკას, ვეძებთ განმარტებებს ლექსიკონში, ვხატავთ, ვათვალიერებთ სიტყვის ვიზუალურ მასალას.

„სიტყვობანა“ მეშვიდეკლასელებს წარმოქმნილი სიტყვებისა და კომპოზიტების შესწავლის შემდეგ

შევთავაზე, რამაც შეატვრული ტექსტისადმი ინტერესი კიდევ უფრო გააღრმავა.

მწერალს წიგნში „ნისლებში და ნისლებს მიღმა“ გამოყენებული აქვს ძველი ქართული სიტყვები, რომლებიც თანამედროვე ყოფაში თითქმის აღარ გახვდება. ფერწების უაწრის რომანი ქართული მითოსის მიხედვით არის აგებული. მთავარი პერსონაჟები მოზარდი გოგო-ბიჭები არიან. მითოსური დროის მიუხედავად, ამბის დინამიკური თხრობა, ორი სიუჟეტური საზი და მოვლენათა მოულოდნელი განვითარება მეშვიდეკლასელებისთვის მიშნიდველი აღმოჩნდა. ძველი, მივიწყებული სიტყვებიც პარმონიულად შემოვიდა ჩვენს ცხოვრებაში, თუმცა, მასწავლებელს დიდი ძალისხმევა სჭირდება სიტყვების გაცნობისას და სწავლებისას. ეს პროცესი სიტყვობანაში კიდევ უფრო საინტერესო, სახალისო და დაუცილებელი გახადა.

წიგნიდან შევარჩიე შემდეგი სიტყვები: ვეძა, ჭიუზი, ჩანგი, დევისპირა, ზღუდემებოვლებული, ქარაგმა, არტაცები, გუმანი, თახჩა, ქარაფი, კვეს-აბედი, გრდემლი, ბროლი, ჭრაქი, მარიხი, გველეშაპი, კოჭობი, ძირხვენა.

ფერად ბარათებზე დაწერილი სიტყვები მაფინების ცომში ჩავდე და გამოვაცხვე. ჩანაფიქრის მიხედვით, სიტყვები მაფინებში უნდა დაფარულიყო, რადგან ცხობისას მათ თავი „ამოყვეს“, ინსტრუქცია შევცვალე.

- დაფაზე ჩამოვწერე შერჩეული სიტყვები და თითოეულის მნიშვნელობაზე ვისაუბრეთ. კომპოზიტებსა და წარმოქმნილ სახელებს



- დავაკვირდით (დევისპირა, ზღუდეშემოვლუბული, კვეს-აბედი, გველეშაპი, ძირხვენა);
2. ბუშტის დახმარებით ერთმა წყვილმა ყველა სიტყვა ხმამაღლა წარმოთქვა. ბავშვები ერთმანეთს რიგრიგობით უგდებდნენ ბუშტს და თან დაფარებ ჩამოწერილ სიტყვებს ხმამაღლა ამბობდნენ;
 3. გაკვეთილის დაწყებამდე შევარჩიე ხუთი სიტყვა, დაწერე თაბახის ფურცელზე და სკოლის სხვადასხვა სიგრცეში – საკლასო ოთახები, ეზო, სამასწავლებლო – დაგმალე. გაუგებრობის თავიდან ასაცილებლად ამ ყველაფრის შესახებ კოლეგები გავაფრთხილე;
 4. თითოეულმა ჯაგუშმა რიგრიგობით აიღო ფურცელი, რომელზეც მოსაძებნი ადგილის სახელი ეწერა;
 5. სიტყვის მოძებნის შემდეგ კლასში დაბრუნდნენ, ქართული ენის განმარტებით ლექსი-კონში სიტყვათა მნიშვნელობები იპოვეს და ამოწერეს;
 6. შემდეგ სათითაოდ დაუურიგე სიტყვებიანი მაფინები. კლასის წყვილებად დაყოფაში მაფინებში ჩარჭობილი სიტყვები დამეხმარა, კერძოდ, ზოგ ბარათზე ეწერა სიტყვა, ზოგზე კი – არა;
 7. თითოეულმა წყვილმა თავისი კუთვნილი სიტყვის მიხედვით დაწერა ჰაიკუ, შექმნა კომიქსი ან დახატა სიტყვა;
 8. ბოლოს კი წარადგინეს პრეზენტაციები;
 9. საშინაო დავალებად მივეცი დიალექტურ კორპუში – corpora.co – მოეძებნათ ერთი ტექსტი, წაეკითხათ და კლასისთვის გაეცნოთ;
 10. გაკვეთილის დაწყებამდე ერთმა მოსწავლემ ფოტო-ვიდეომასალის გადაღება ითავა.

გაკვეთილმა არაჩეულებრივად ჩაიარა. ჩართული იყო ყველა მოსწავლე. მიუხედავად ამისა, ვიცოდი, რომ ეს ყოველივე დამახსოვრებისთვის საკითხისი არ იქნებოდა. ამიტომ მეორე დღისთვის შევადგინე ტესტი – დაწერეს სიტყვათა განმარტებები. შედეგების გაცნობისას გამოიკვეთა, რომ უმრავლესობას კვლავ გაუჭირდა სიტყვათა დეფინიცია. შემდეგი გაკვეთილისთვის სიტყვების პლასტილინისგან გამოძერწვა და ფერადი ქაღალდებისგან გამოჭრა დაგვეგმის. თითოეულმა წყვილმა გამოძერწა ერთი სიტყვა, შეავსო სქემა – სიტყვის რუკა და დაწერა ჰაიკუ. პრეზენტაციის წარდგენის შემდეგ ნამუშევრები კლასის გალერეაში გამოვთქმინეთ. შერალად მოყოლილი ამბების უკან ბევრი ემოცია იმაღლება. ნამუშევრები შეგიძლიათ იხილოთ ჩვენი სკოლის ბლოგზე.

ამგვარად, სიტყვობანა სხვადასხვა ტიპის აქტივობას შეიძლება დავარქევათ. ჩემ მიერ აღწერილ გაკვეთილებზე მოსწავლეებმა:

- სიტყვების მიხედვით თანამედროვე ქართული რომანი კიდევ უფრო შეიყვარეს;
- იმუშავეს ქართული ენის განმარტებით ლექსიკონზე;
- ვიზუალურად გააცოტნეს თითოეული სიტყვა;
- შეავსეს სქემა;
- დაწერეს ჰაიკუ;
- შექმნეს კომიქსი;
- მოიფიქრეს წინადადებები.

საკლასო ოთახს გარეთ სიტყვის ძიებამ და მაფინებმა საგაცემო პროცესს დაუვიწყარი ელფერი შესძინა.

**მრავალფეროვანი
სასწავლო ტექსტების
წაკითხვა რთულია,
თუკი ბავშვს სიტყვათა
მნიშვნელობა
არ ესმის. კითხვა
ამდიდრებს
ლექსიკურ მარაგს,
თუმცა სიტყვებზე
მიზანმიმართული
მუშაობა
აუცილებელია.
ტექნოლოგიურ
სამყაროში ბავშვებს
დიალოგის, ამბის
თხრობის დრო
თითქმის არ რჩებათ.**





თემურ სუსამვილი

ნეიტრალიტეტი და მასთან დაკავშირებული ნიუანსები

მოსწავლეებისთვის
სწორი,
გადამოწმებული
და ობიექტური
ინფორმაციის
მიწოდება დღეს ისე
მნიშვნელოვანია,
როგორც არასდროს.
შემეცნების პროცესი
აღმოჩენებს,
კრიტიკულ და
დამოუკიდებელ
აზროვნებას უნდა
უკავშირდებოდეს,
ამიტომ
სწავლა-სწავლების
დროს მოსწავლეებს
უნდა დავუტოვოთ
სივრცე ფიქრისთვის
და არა მზა პასუხები
მივაწოდოთ.

მოსწავლებისთვის სწორი, გა-
დამოწებული და ობიექტური
ინფორმაციის მიწოდება დღეს
ისე მნიშვნელოვანია, როგორც
არასამროს.

შემცირების პროცესი აღმო-
ჩენებს, კრიტიკულ და დამო-
უკიდებელ აზროვნებას უნდა
უკავშირდებოდეს, ამიტომ
სწავლა-სწავლების დროს მოს-
წავლებს უნდა დაუტოვოთ
სივრცე ფიქრისთვის და არა მშა-
პასუხები მიგვწოდოთ.

სტატიის მიზანი ნეიტრალურობის
და შესახებ ტყუილ-მართლის
დადგენაა. მოდი, ერთად ვიმს-
ჯელოთ, რამდენად ვამავიფი-
ლებთ ნეიტრალური სახელმ-
წიფოებისთვის განცულვნილ
კრიტიკოურებს.

ପ୍ରକାଶକ
ବ୍ୟାକିନୀ

უპირველეს ყოვლისა, უნდა
ვახსენოთ 1907 წლის პეაგის
კონვენცია, რომელიც დღიმიერ
განსაზღვრაულს ნეიტრალი-
ტეტის საკითხებს. კონვენ-
ციის V და XIII თავები ეხება
ნეიტრალური ტერიტორიების
უფლებებსა და მოვალეობებს

სახმელეთო და საზღვაო ომის
შემთხვევებში.

კონფერენციის V თავის პირველი
მუხლის მიხედვით, ნეიტრალური
სტატუსის მქონე სახელმწიფოს
ტერიტორია ხელშეუხებელია,
ხოლო მე-2 მუხლი დაპირისპირე-
ბულ სახელმწიფოებს უკრძა-
ლავს ჯარების გადაადგილებას
ნეიტრალური სტატუსის მქონე
სახელმწიფოს ტერიტორიაზე.

თავის მზრივ, ასეთი სტატუსის
მქონე სახელმწიფო იღებს ვალ-
დებულებას, რომ მისი ტერიტო-
რია არ იქნება გამოყენებული
სამხედრო ნაწილებისა და
იარაღის გადასაადგილებლად.

განასხვავებენ მუდმივ და

დღობით ნეიტრალურებს. შევ-
იცარია და ირლანდია მუდმივი
ნეიტრალურების სტატუსის
მატარებელი არიან. არსე-
ბობენ ქვეყნები, რომლებიც
კონკრეტულ კონფლიქტებში
გვევლინებიან ნეიტრალურე-
ბად. ამის საუკეთესო მაგალი-
თია საქართველო, რომელიც
ყარაბაღის ბოლო ომში (2020)
წლის სექტემბერ-ოქტომბერი)
ნეიტრალური სახელმწიფოს
პოზიციას გვავებდა.

ରନ୍ଧର ମାତ୍ରାକୁ
ବେଳେ ପରିବର୍ତ୍ତନ
କରିବାକୁ
ପରିଚାରକ
କାମଙ୍କାରୀ
କରିବାକୁ
ପରିଚାରକ
କାମଙ୍କାରୀ

- ქვეყანას, რომელსაც ნეიტ-რალურის სტატუსი სურს, არ უნდა ჰქონდეს ტერი-ტორიული დავა მეზობელ სახელმწიფოებთან. ამ დროს, საქართველოს 20% ოკუ-პირებულია რუსეთის მიერ და არ გვაქვს დადგენილი საზღვრები (დემარკაცია და ფელიმიტაცია) აზერბაიჯან-თან, სომხეთსა და რუსეთთან.
 - თვითგამოცხადებული ნეიტრალიტეტი დაცვის არავითარ გარანტიას არ იძლევა. ამის საუკეთესო მაგალითია მოლდავეთი, რომელმაც 1994 წელს კონსტიტუციით ნეიტრალი-ტეტი გამოაცხადა, თუმცა, 1990-იანი წლებიდან მოყოლებული, დღემდე აქვს დნესატრისპირეთის მოუგვარებელი კონფლიქ-ტი. შესაბამისად, სხვა ქვეყ-

ნების აღიარების გარეშე,
თვითაღიარებულ ნეიტრა-
ლურობას აჩრი ეკარგება.

ხშირად დიდი ქვეყნები იღებენ
ვალდებულებას, რომ გახდებიან
კონკრეტული სახელმწიფოს
ნეიტრალურობის გარანტო-
რები, ერთგვარი დამცველები.
აქ უნდა დაგსვათ ლოგიკური
კითხვა: შეიძლება კი, რუსთი,
რომელსაც საქართველოს 20%
აქეს ოკუპირებული, საქართ-
ველოს ნეიტრალიტეტის
გარანტორი გახდეს?

ოკუპირებულ იქნა გერმა-
ნიის მიერ, რითაც დაირღვა
ჰაგის კონვენციის V თავში
ასახული პრინციპები.

მაშ, როგორ უნდა დაიცვას თავი
ნეიტრალურმა ქვეყანამ?
ნეიტრალურმა სახელმწიფომ
საკუთარი თავის დაცვა თვი-
თონვე უნდა შეძლოს. ამისთვის
ის უნდა იყოს ეკონომიკურად
ძლიერი, რათა მეტი და მეტი
თანხა მიმართოს თავდაცვის
ბიუჯეტისკენ. შვეიცარია

4. ევროპაში, დღეის მდგო-
მარეობით, ნეიტრალურ
სახელმწიფოებად გვევლი-
ნებიან:

- ავსტრია;
- ორლანდია;
- ფინეთი;
- შვედეთი;
- შვეიცარია;
- ფორმალურად
- მოლდავეთი;
- სერბეთი.

ყოველ მათგანს სხვადასხვა
გეოპოლიტიკური მდება-



3. მსოფლიოში არ არსებობს
ქმედითი საერთაშორისო
დოკუმენტი ან შეთანხმება,
რომელიც ნეიტრალურ სა-
ხელმწიფოს თავდასხმისგან
დაიცავს. მაგალითად, პირ-
ველი მსოფლიო ომის დროს
ბელგია ნეიტრალური ქვე-
ყანა იყო. მიუხედავად ამისა,
1914 წლის აგვისტოში ის

და ფინეთი ამის საუკეთესო
მაგალითები არიან. შვეიცარიას
მსოფლიოში ერთ-ერთი საუკე-
თესოდ შეიარაღებული ჯარი
ჰყავს. 5,5 მილიონიან ფინეთს,
საჭიროების შემთხვევაში, 61
000 პროფესიონალისა და ტე-
რიტორიული თავდაცვის 176
000 ჯარისკაცის მობილიზება
შეუძლია.

რეობა აქვა. საქართველო
ისტორიულად დასავლური
და აღმოსავლური ცივილიზა-
ციების შეხვედრის ადგილი
იყო. რეალობა არც დღეს,
XXI საუკუნეში შეცვლილა.
გარშემო 1000 კილომეტ-
რის რადიუსით დედამიწის
ყველაზე ცხელი წერტილებია
განლაგებული.

სტატიის მიზანი
ნეიტრალიტეტის
შესახებ
ტყუილ-მართლის
დადგენაა. მოდი,
ერთად ვიმსკელოთ,
რამდენად
ვაკმაყოფილებთ
ნეიტრალური
სახელმწიფოებისთვის
განკუთვნილ
კრიტერიუმებს.



რამდენად აქვს ასეთ ქვეყანას
ნეიტრალიტეტის ფუფუნება?

ახალი რეალობა

რუსეთის მიერ უკრაინაში
სრულმასშტაბიანი ომის
დაწყების შემდეგ ნეიტრალი-
ტეტისადმი დამოკიდებულება
მკვეთრად შეცვალა. დღემდე
ნეიტრალურმა ქვეყნებმა, ფი-
ნეთმა და შვედეთმა, ოფიცი-
ალურად დაადასტურეს ჩრდი-
ლოატლანტიკური სელშეკრუ-
ლების ორგანიზაციაში (NATO)
გაწევრიანების სურვილი.

როგორ ფიქრობთ, რატომ
მიიღეს საქართველოზე ბევრად
უკეთესი გეოპოლიტიკური
მდგრადებისა და განვითარე-
ბის მქონე ქვეყნებმა მსგავსი
გადაწყვეტილება?

კონსტიტუციონი ჩანაწერი

კონსტიტუციის 78-ე მუხლში
ნათქვამია, რომ: „კონსტიტუ-
ციურმა ორგანოებმა თავიანთი
უფლებამოსილების ფარგლებ-
ში მიიღონ ყველა ზომა ევროპის
კავშირსა და ჩრდილოატლან-
ტიკური ხელშეკრულების
ორგანიზაციაში საქართველოს
სრული ინტეგრაციის უზრუნ-
ველსაყოფად“.

აღნიშნული ჩანაწერის მიხედ-
ვით, საქართველოს, როგორც
ქვეყნის, ურყოვი სურვილია
როგორც ევროპის კავშირში,
ასევე ჩრდილოატლანტიკური
ხელშეკრულების ორგანიზა-
ციაში ინტეგრაცია და ნეიტრა-
ლიტეტის საუბარი ყოველგვარ
აზრს მოკლებულია.

ნეიტრალიტეტის იდეას ხშირად
ტროას ცხენს ადარებენ. ეს არის
მარტივი გზა რუსთისთვის,
დაუცველ ქვეყანაში მარტივად
და უმტკიცნეულოდ დამკვიდრ-
დეს.



საქართველოს კონსტიტუ-
ციაუზენაესი კანონია. ის
გამოხატავს საქართველოს
მოქალაქეების მისწრაფებებს,
სურვილებს და ქვეყნის განვი-
თარების კურსს. საქართველოს

ძვირფასო მასწავლებლებო!
უურნალი „მასწავლებელი“ და ინტერნეტგაზეთი „Mastsavlebeli.ge“ წარმოგიდგენთ

„თანამედროვე სკოლის მართვა“

მასწავლებლთა
პროფესიული
განვითარების
ინიციატივი
ცენტრი

თანამედროვე სკოლის მართვა

შერჩევა შესაძლებელი, ნაცოლი ინიციატივები, განაცნ რაციონული,
ხათუნა გარემოები, ეკავშერინე კვირიკაზვილი,
სრულყო ღობებისათვის, ნათის დაცვითა მიზანი

წევნურ დაწესებულებები, ღილა ღირვანებების
ჩილები დაწესებულებები, ერთეულები გვერდი გვერდი გვერდი
დაწესებულებები, ღილა ღირვანები, ყული დაწესებულებები.

www.tpdc.ge